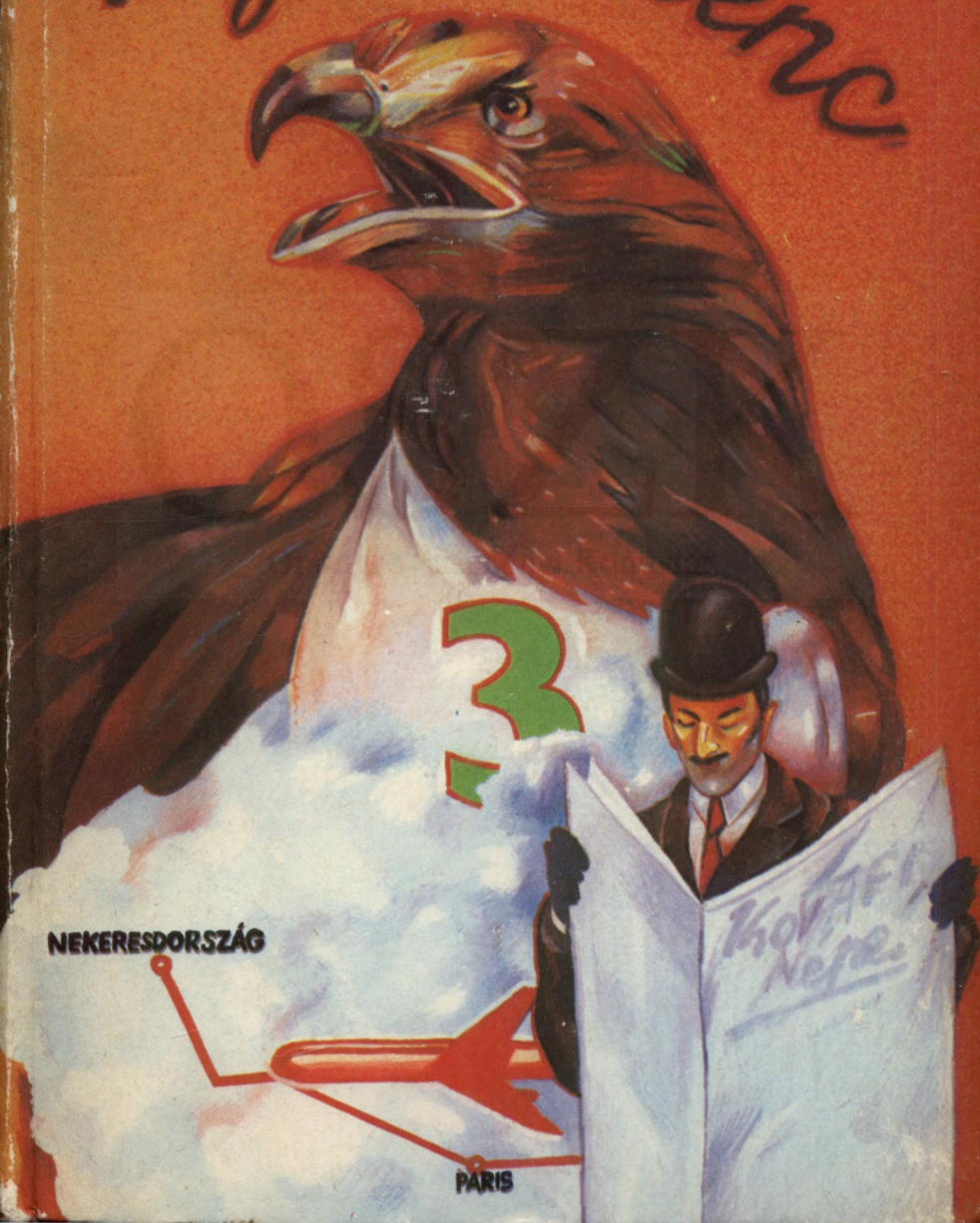

KÓVÉES JOZSEF • A GRÍFF-LICENC

MC
85.014

Köves József

A griff-licenc

Köves József

A GRIFF-LICENC

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Köves József

A GRIFF-LICENC

Országos Széchényi-Könyvtár

Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó • 1984

**Illusztrációk:
ENDRŐDY ISTVÁN**

**Borítóterv:
MOLNÁR FERENC**

**Tervezés, tipográfia:
LANTOS KÁLMÁN**

© KÖVES JÓZSEF, 1984

ISBN 963 422 653 1

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: dr. Petrus György

Felelős szerkesztő: Lothringer Miklós

Műszaki vezető: Lantos Kálmán

Kiadványszám: 84 222/ILK

Megjelent: 12,49 (A/5) ív terjedelemben

84-3065 Pécsi Szikra Nyomda

Felelős vezető: Farkas Gábor igazgató

MC 85.014

1984

Önéletrajz

Budapesten, a VII. kerületben születtem 1938-ban, mint ezt A 206563 számú anyakönyvi kivonatomban tanúsítja. Középiskoláimat közepesen végeztem 38/1955–1956 szám alatt.

1956-tól dolgozó ember vagyok, 541-es törzskönyvi számmal végzett újságíró. Házasságkötésem alkalmából az A 215 413/folyószám 1382(1962) házassági anyakönyvi kivonat boldog tulajdonosa lettem, feleségemet A 226178-nak hívják, keresztnéve – papírjai szerint – Folyószám 1133/42.

Fiúgyermekem C 701738, törzskönyvi száma 452/1967, tehát már nagy legény.

Iskoláimat jeles eredménnyel 70/38/71-gyel fejeztem be, néhány éve 1 380707 0168-nak is hívnak.

Munkámért megkaptam a V-107/68 számú Kiváló Dolgozó Kitüntetés viselésére jogosító igazolványt, valamint az 1-263-213/74 számú szigorú igazgatói figyelmeztetést.

Irodalmi munkásságomról is valamit. A 67.020090/1-et (alcíme If 781 –c– 6870) tizenhat éve adták ki, az ISBN 963 11 3001 0-t egyszerre lehúzta és dicsérte a kritika, az ISBN 963 253 573 1 ürügyén pedig nézetek csaptak össze a sajtóban.

Tulajdonosa vagyok a 40102 OTP törzsszámú szövetkezeti lakásnak, s a vele járó 43 706 forint adósságnak. Postai irányítószámom 1105, telefon 774-664, a közlekedésben pedig S 86104 vagyok, kombinált bérlet.

Amint önéletrajzoknál szokás, most alá kellene írnom... De a nevem... Sajnos, egyre ritkábban jut eszembe.

A griff-licenc

Kisregény

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Első rész

1.

KOVAFI
Kordé-, Vagon- és Fiakergyár
Kereskedelmi Igazgatósága

Levelünk kelte: 198
Ügyintéző: Kerekes|Kné

Jelentés *a Kovafi Vezetői Tanácsa részére*

Ismeretes a Vezetői Tanács előtt, hogy a múlt esztendő során 17 kordét sikerült legyártanunk. A Becsuánafölddel kötött cserekereskedelmi szerződés értelmében ebből 5, azaz öt egységet szállítottunk partnerünknek. Becsuánaföld csereképpen 40 ezer fogantyút küldött alapanyagraktárunk részére, amely újabb 85 esztendőre biztosíthatja a kordék marokkal történő megfogását. Bár e fogantyúk elsőrendűek (puhított zebrabőről készülnek), megrendelőink minőségi kifogásokkal éltek a leszállított kordék ügyében. Hivatkozva a Kordégyáregység által elkészített széria kisebb hibáira (mint pl. az oktaéder formájú kerekek, amelyek nehezítik a dzsungelösvényeken való közlekedést), a következő esztendőkre szóló tételeket lemondták.

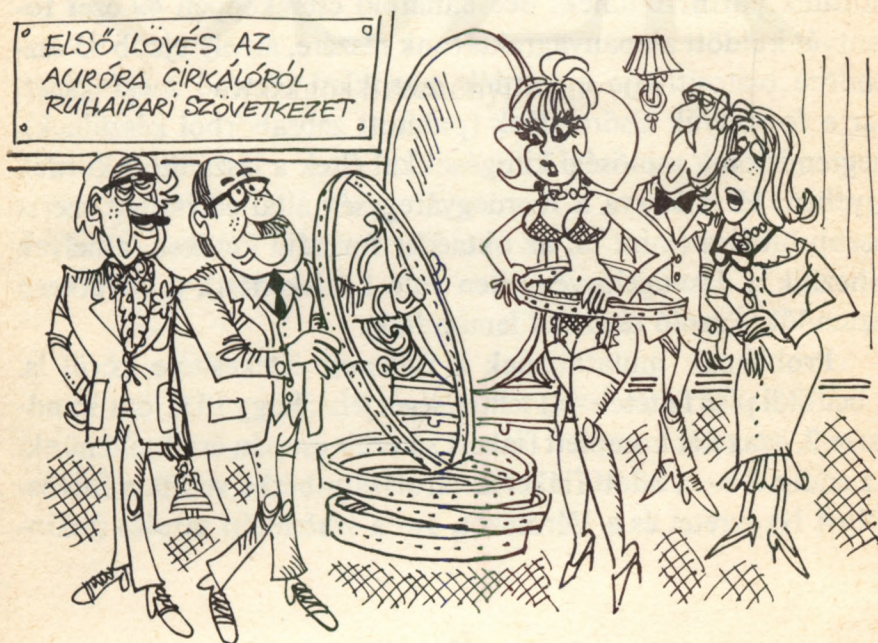
Problémák mutatkoznak a fiákerek értékesítése körül is. A belföldi piac feltételezett telítettségét jelzi, hogy 1931 óta mindössze 2, azaz két komplett fiákert sikerült csupán értékesítenünk. Az eddig el nem adott fiákerek tárolására bérbe vettük a hűvös-völgyi Nagyrétet és a Vérmezőt, ám a szabadtéri tárolás (tekin-

tettel az időjárás viszontagságaira) jelentős rongálást okoz késztermékeinken.

Piacelmezőink most váratlan és megdöbbenő következtésre jutottak: véleményük szerint a fiákerek forgalmában belátható ideig semmiféle fellendülés sem várható.

Információink szerint vagonjaink korszerűségében is mutatkoznak bizonyos hiányosságok. Konstruktív tévedés folytán például e termékünk valamennyi darabjára fordítva szerelték fel a kocsifülkéket, s az utasok – pszichikai beidegződés következtében – idegenkednek a talppal fölfelé történő utazástól. Jóllehet propaganda főosztályunk erőteljes reklámhadjáratot szervezett e tartózkodás leküzdésére (hivatkoztunk például ezen utazási módnak a vérkeringésre gyakorolt pozitív hatására), mindez pusztába kiáltott szó maradt.

Egy célszerűnek látszó intézkedés eredményeként vagonjainkról 1962-ben leszerelttük a fakerekeket, abroncsaikat pedig átadtuk az Első Lövés Az Aurora Cirkálóról Ruháipari Szövetkezetnek, az akkoriban divatba jött abroncsszoknyák gyár-

tásához. Bár ez jelentős anyagi eredményekkel kecsegtetett, a hazai nők idegenkedtek a nehéz abroncsok viselésétől, s ugyanakkor a közlekedés területén sem sikerült megoldást találnunk a kerekek másfajta futóművel történő helyettesítésére. Főkonstruktorunk hivatalos grönlandi útja során egyik kísérleti vagonunkat rénszarvasszánként próbálta ki. Az eredmény nem felelt meg a várakozásnak.

Mindezekhez járul még üzemeink elmaradottsága. Úgy véljük, hogy ma, a tudományos-technikai forradalom időszakában eljött az ideje a pattintott kőszerszámok korszerűbb gyártóeszközökkel való kicserélésének.

Kérjük a Nagyrabecsült Vezetői Tanácsot, hogy előterjesztésünk alapján vizsgálja felül Vállalatunk változtatásra szoruló termékszerkezetét, annál is inkább, mert munkásaink és alkalmazottaink jelentős része a legutóbbi termelési tanácskozásokon azon elhatározásának adott kifejezést, hogy a következő években nem hajlandó gyűjtést rendezni a veszteség pótlása érdekében.

2.

Ámbár Ernő, a KOVAFI vezérigazgatója íróasztalára ejtette a beadványt.

– A fene egye meg – dünnyögte. – Egye meg a fene! Egye a fene meg!

Aztán hozzátette:

– Megeheti a fene . . .

Bekapcsolta az íróasztalába épített ultrarövidhullámú rádiókészüléket, és beleszólt:

– Rendkívüli vezetői tanácsulést hívok össze. Időpont: azonnal!

Szurgent Gizella, aki immár tíz éve volt a vezér személyi titkárnője, mindjárt megérezte, hogy rendkívüli események vannak készülőben. A hivatal távközlési holdja segítségével késedelem nélkül továbbította az értesítést a vezetői tanács tagjainak, majd bekapcsolta a gumijárdát, amely íróasztalát a 16 négyzetméteres ablakhoz vezérelte. Elégedetten nézte végig, milyen sietve érkeznek a tanácstagok helikopterei a vezérigazgatóság épületének tetején kiépített légikikötőbe.

A fotocellás üvegajtó már ki is nyílt. A vagonygár vezetője, Futóczky Zoltán lépett a helyiségbe.

– Történt valami? – kérdezte. Őszülő haja a homlokába lógott a sietségtől. A helikopter légsavarja szétborzolta gondosan hullámosított frizuráját, s most csinos kis kakastaréj lebegett a feje búbján.

Gizike válasz helyett a főnök íróasztaláról a falra vetítette a Kereskedelmi Igazgatóság beadványát. Futóczky izgatottan olvasta.

– Érthetetlen – mondta. – Áttestek a másik ló oldalára! Az hiszem, a kereskedelem túloz . . .

– Ne higgye – vetett rá egy fölényes pillantást Szurgent Gizella. – Nekem az a véleményem, hogy túlságosan is elnéző az egységvezető kartársak munkájának értékelésében. Egy szót sem szól például arról, hogy maguknál a vagonygárban padlózások helyett a múlt hónapban padlógázokat kezdtek gyártani egy elírás következtében . . .

– Adminisztrációs hiba – legyintett a gyáregységvezető. – De még idejében korrigáltuk, és a legyártott készletet eladtuk a Lakástakarító KTSZ-nek, mint korszerű csótányirtószert. A szövetkezet számára valutakiváltást jelentett termékünk.

– Valóban? – mosolygott gúnyosan a titkárnő. – És mivel magyarázza azt, hogy a szövetkezet ezután beperelt minket, mert a padlógázos irtástól a csótányok mérete a többszörösére nőtt?

Kapcsolt egyet a vetítőn, s a falon megjelent a kép: kutya

nagyságú lakótelepi csótányok martak éppen halálra egy fehér komondort.

Futóczky sápadtan nézett föl:

– Semmi rugalmasság sincs kereskedelmi vezetőinkben – mondta. Ilyen hibát könnyedén korrigálni lehet . . . Hogy mást ne mondjak, például gyermektápszerként is lehetne hasznosítani! Igen! Gyermektápszerként! Képzelve el, Szurgent kartársnő! Torony nagyságú ifjak! Nem lenne szükség többé toronydarura, mert a mi fiaink pusztá kézzel raknák helyükre a paneleket! A padlógáz a legfontosabb emberi termelőerővé válik . . . Igen, ez az . . .! De hát a mi propagandánk! – Legyintett. – Nincs egyetlen használható ötletük . . . Pedig . . . Figyeljen csak . . .! Azt mondja, hogy azt mondja . . . Padlógáz a kor gyógyfűje, ezt szívdod, ha nem vagy hülye . . . Tessék! Ehhez mit szól?

– És maga mit szól ehhez? – Gizike arcáról egy pillanatra sem tűnt el a mosoly. Újabb képet vetített a falra. A gáztól felpuffadt csótányhullák hegyei hátborzongató horrorfilmekre emlékeztettek.

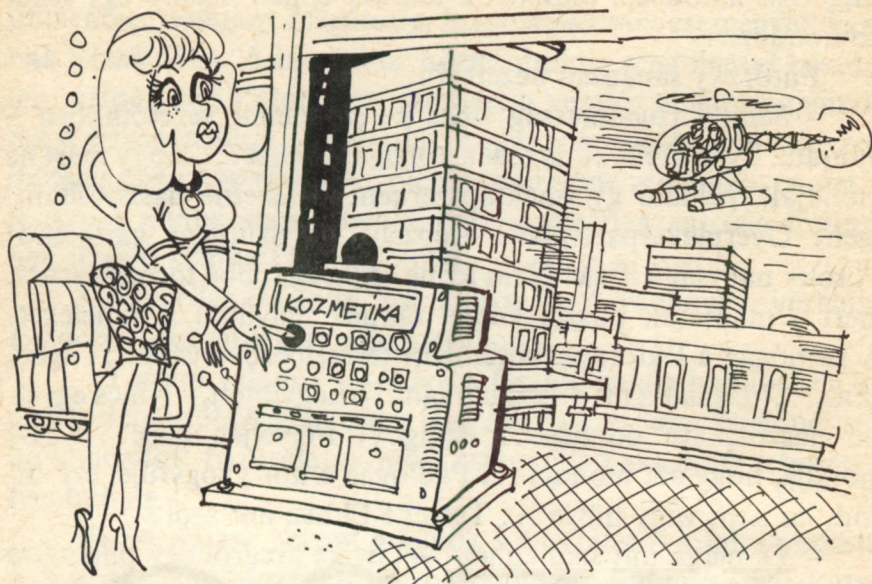
Futóczky a látványtól magába roskadt.

– Nem értem. Akkor sem értem – motyogta. – Mi az, hogy korszerűbb gyártóeszközök . . .? Hiszen az elmúlt években korszerűsítettük a KOVAFI-t! Harmincemeletes, légkondicionált irodaházat építettünk. Távközlési holdat lőttünk fel az információáramlás meggyorsítására. Ötszörösére emeltük az alkalmazotti létszámot, munkájuk megkönnyítésére számítógépeket, technikai berendezések seregét állítottuk be. A vezetőség tagjai helikoptereket kaptak személyi használatra. Mindent megtettünk . . . És most mégis . . . Nem értem . . .

Újból kinyílt a fotocellás ajtó. Egymás után léptek a gumijárdára a vezetőség tagjai. Arcukon kíváncsiság és meghökkenés.

Legutoljára Strasser, a fiákergyár főmérnöke lépett be.

– Megérkezett a miniszterhelyettes! – újságolta lihegve. – Mindjárt itt lesz!

Gizike rémulten felpattant.

– Jóságos egek! A minisztériumot elfelejtettem kikapcsolni a távközlő rendszerből!

Kinézett az ablakon. Lent, átellenben az öntvénytisztítók dolgoztak felhajtott gallérú pufajkákban, a saját maguk barkácsolta fatetők alatt. Hátuk mögött izzó vaskályhák parázlottak, szemükbe havat szórt a szél.

Gizike egy pillanatilag rémulten állt az üvegfalnál, aztán összeszedte magát, és megnyomta a vezérlőpulton a KOZMETIKA feliratú gombot. Abban a pillanatban odalent korszerű, tágas betoncsarnok jelent meg az iménti barakk helyén. Az üvegfalon át látni lehetett az öntvénytisztító üzemszervezés derűs nyugalommal tevékenykedő dolgozóit. A műhely színes falai könnyedséget és barátságos hangulatot sugároztak.

Strasser Emil elhülve nézte a hirtelen változást.

– Egyszerű technikai trükk – magyarázta a titkárnő. – A

szem recehártyájára úgynevezett ábrándködöt fújunk egyetlen gombnyomással, s mindenki a kívánt képet látja maga előtt, holott valójában semmi változás nem történt. Amerikai találmány, elnökválasztások alkalmából vezették be. Annak idején ezzel tüntették el az Egyesült Államokban a választók szeme elől a vietnami háborút, távol-keleti édent varázsolván a helyébe. Egyetlen hibája a ködnek: órák alatt felszáll. Mindmáig eredménytelenül kísérleteznek a tartósításán. De remélem, a megbeszélés nem nyúlik hosszúra . . .

Abbahagyta a magyarázatot, mert megérkezett Smog elvtárs, a miniszterhelyettes.

– Üdvözlöm az elvtársakat – mondta barátságos komolysággal. Az *á* hangot elnyújtott *a*-nak ejtette, s lassan, megfontoltan beszélt, mint a funkciót viselő személyiségek jelentős többsége, bár ez kissé ellentmondott makói származásának. E hanghordozásról az elmúlt években több tanulmány jelent meg a Fonetikai Szemlében. Dr. Grátsy Lajos kimutatta, hogy elterjedése a Fono Mimezis Káderis nevezetű mikroorganizmusnak köszönhető, mely egyelőre ismeretlen okból elsősorban vezető funkcionáriusok között fejt ki tevékenységét, komolyan befolyásolva a hangszalagok működését. Arra azonban – írta egyebek között Grátsy – a tudomány még nem talált megfelelő magyarázatot, miért tette ugyanez a mikroba három évtizeddel ezelőtt nazálissá a hanghordozást, s miért változott meg egészen rövid idő alatt a működési mechanizmusa.

Szurgent Gizella lesegítette a miniszterhelyettes kabátját.

– Tessék befáradni! A vezérigazgató elvtárs már várja az elvtársakat!

Kitárult a vezérigazgatói kupolaterem automatikus ajtaja. Valamennyien ráálltak a másik gumijárdára, s a zöldposztós tanácskozásszálhoz gördültek. Csak a miniszterhelyettes nem ment be. Gyönyörködve bámulta az ablakon át elébe táruló panorámát.

– Világszínvonal! Lenyűgöző! – harsogta elégedetten. – Amit maguk öt év alatt a munkavédelem és a korszerűsítés terén elértek, az valóban országos jelentőségű. Meg vagyok elégedve... Önök korán felismerték az innováció fontosságát, gyorsan reagáltak a változásokra. Pompás!

Smog Ottó többször volt vezérigazgatója a KOVAFI-nak. Hat-hét évenként általában átszervezték a tárcát, s ilyenkor vagy Smog Ottó került a vezérigazgatói posztra és Ámbár Ernő lett a szakág miniszterhelyettese, vagy Ámbár lett a vezér és Smog a miniszterhelyettes. Egészséges versengés indult meg a két váltótárs között, hogy ki tud rövid vezetése idején több helyrehozhatatlan hibát elkövetni.

Érdekes módon mind Smog, mind Ámbár kitűnően megállta a helyét a minisztériumban. Ott hasznos és okos rendelkezéseket írtak alá. végül is ezért nevezték ki őket azután vezérigazgatóknak; hátha a saját utasításukat eredményesebben tudják végrehajtani. De ez csak elmélet volt, amelyet a gyakorlat eddig még nem igazolt.

Ámbár Ernő szikrázó tekintettel nyitotta meg az értekezletet:

– Köszöntöm önöket, elvtársak! Külön köszöntöm a megjelent miniszterhelyettes elvtársat, úgysis mint iparágunk – és azon belül a KOVAFI problémáinak – legavatottabb ismerőjét.

Gizike ekkor jelent meg a zsúrkocsival. Kávét és ásványvizet rakott mindenki elé. Futóczky a reprezentációra pislogott, s megállapította, hogy valóban nagy baj lehet, ha be kell érniük pusztá margitszigeti vízzel, és szeszes ital nélkül zajlik le a megbeszélés.

Ámbár hangja is tragikusan komor volt:

– Elvtársak! Itt az ideje, hogy felébredjenek Csipkerózsika-álmukból! Hosszú évek teltek el, mióta újból átvettem a vállalat irányítását. Minden erőmet megfeszítve igyekeztem megjavítani a termelékenységet. Sikerült? Nem, elvtársak! Egyáltalán nem.

Mi az oka? Az önök tehetetlensége, ezt nyíltan meg kell mondani. Az önök kötelessége lett volna a gazdaságos termelés megszervezése. Ez természetesen a miniszterhelyettes elvtársra nem vonatkozik. A miniszterhelyettes elvtárs mindent megtett... De vessünk fátylat a múltra, beszéljünk csak a jövőről! Hogyan javíthatjuk meg eredményeinket? Szeretném, ha ezen a tanácskozáson ésszerű javaslatok születnének. – A vezérigazgató fújtatva zuhant vissza a karosszékebe. – Elöljáróban ennyit... Most pedig várom a hozzászólásokat.

A vezetőség tagjai némán kavargatták kávéjukat. Végül Umberuf kartárs, az ergonómiai és pszichikai laboratórium vezetője törte meg a csendet:

– Nekem van egy javaslatom... Véleményem szerint a fiákerek színét kell megváltoztatni, kedves elvtársak. Fiákereink még mindig a hagyományos fekete színben készülnek. Pszichológiai kísérleteink bebizonyították, hogy a fekete a gyász színe, amelyről – valljuk be – mindenkinek a lehangelő elmúlás jut eszébe. Ha teszem azt, piros vagy narancssárga fiákereket gyártanánk, esetleg élénk virágmintákkal, a mi véleményünk szerint feltétlenül növekednék a kereslet e termékünk iránt.

– Jó, jó, kedves Umberuf kolléga, ez mind nagyon is igaz lehet, de nem elegendő – intett felé a vezérigazgató. – Itt most valami konstrukciós változásra lenne szükség.

Kende főtechnológus kért szót.

– Úgy vélem – mondta –, a döntő a fakovács műhely átszervezése. Fakovácsaink igen magas selejtszázalékkal dolgoznak. Minden száz falécből, amelyik kalapács alá kerül, kilencvenhét kettétörök, vagy legalábbis megreped. Ez persze kihat a termékekre is.

– Mégis, mi a javaslata? – vágott bele Strasszer Emil.

– Térjünk át a fémkovácsolásra!

– Vakmerőség! – pattant fel Futóczky Zoltán. – Túlságosan merész huszárvágás lenne. Óriási kockázat! Kísérletek hosszú

sora sem bizonyította igazán, hogy a fémet kovácsolással meg lehet munkálni. A laboratórium évek óta próbálja . . .

– És semmi eredmény? – kérdezte Plank Irmuska, a Nőbizottság elnöke.

– Eredmény? – legyintett Futóczky. – Az égvilágon semmi . . . Évek óta végzünk egy kísérletet. A nagykalapács alá acélgolyót helyezünk, majd elindítjuk a kalapácsot, és nagy erővel rácsapunk a golyóra.

– És? – nézett rá kíváncsian Smog miniszterhelyettes.

– A golyók elgurulnak. A kísérleti műhelyben már csak a szétgurult golyókon görögve lehet közlekedni. Az egész terület balesetveszélyes, de a fémgolyók számottevő deformálódásáról még mindig nem számolhatunk be.

Plank Irma föl pattant:

– Megvan! – kiáltotta. – Ez az! Akkor térjünk át a görgősor gyártására!

– Laikus álláspont! – tiltakozott azonnal Futóczky. – Értse meg, az acélgolyók szétgurulnak!

– Egy kis figyelmet, elvtársak! – A miniszterhelyettes megkopogtatta az asztallapot. Hirtelen elhalt a zsvaj, mindenki Smog Ottóra szögezte tekintetét. – Önökön, elvtársak, úrrá lett a csüggedés demoralizáló szelleme. Pedig nincs rá okuk, higgyék el nekem, kedves elvtársak. A vállalat eredményei biztatóak. Sokat tettek a gyár fejlődéséért az elmúlt néhány év során, ezt mi jól látjuk *odafönt*. Amikor ma megérkeztem, elsőnek a titkárság melletti uszodát vettem szemügyre. Kolosszális! Elismerés illeti tevékenységüket, igenis, elismerés, mint azt már mondtam is. Éppen ezért másról van itt szó. A régi gatyát kinőttük mára. . . Már bocsánat, Plank elvtársnő. Tehát újat kell helyette vásárolnunk. Tehát meg kell szüntetnünk az eddigi termékszerkezetet... Tehát jövedelmezőbb gyártmányokra kell fektetnünk a súlyt. Meg is mondom, mire gondolunk mi *odafönt*. Nem titok, elvtársak! Az országnak jelenleg megszámlálhatatlan mennyiségű

liftre van szüksége. A közlekedésben, az építkezéseknél, minde-
nütt...

Gizike, aki eddig lázasan jegyzetelt, most összehúzta a
szemét, és közelebb hajolt főnökéhez:

- Mire van szükség? Mit mondott?
- Griffre – dörmögte vissza csodálkozva Ámbár.
- Ha áttérünk, persze csak fokozatosan, az új struktúrára
- folytatta Smog Ottó –, igen jelentős tételt exportálni is lehetne ebből a világszerte keresett, tehát valutát eredményező termékből.
- A griff világszerte keresett termék? – Ámbár Futóczkyhoz hajolt. – Te tudtál erről?
- Nem – súgta vissza a vagongyár vezetője. – Most hallok először. Egyáltalán, mi az a griff?
- Valami madárféle, ha emlékezetem nem csal. Bizonyára valami új emelőgép-típust neveznek így... A régebbi típust a daruról, a mostanit a griffről nevezték el. Talán kérdezd meg Smogtól!

Futóczky gondolataiba mélyedt. Megkérdezni? Elárulni tájékoztatlanságukat a fölöttes szerv képviselője előtt? Ezt nem gondolhatja komolyan Ámbár.

– Majd áttanulmányozzuk a szakirodalmat – mondta hal-
kan, a vezérigazgató füléhez hajolva.

– Az átállás persze nem könnyű – fejezte be a miniszterhelyettes –, és nem is megy egyik napról a másikra. De egészen biztosan tudom, hogy a KOVAFI irányítása jó kezekben, és – egy tréfás szemhunyorítás kíséretében biztatóan Plank Irmára mosolygott – jó lábakon van! Sok sikert!

3.

Amikor a miniszterhelyettes eltávozott, óriási hangzavar támadt a kupolateremben. Egymás szavába vágva tanakodtak a vezetői tanács tagjai.

– Griffet? – nézett körül tanácstalanul Strasser Ernő. – Ki hallott ilyet? Miért nem bíznak meg madártenyésztéssel egy

termelészövetkezetet vagy állami gazdaságot? Madarat egy ipari vállalattól! Mit képzelnek a minisztériumban?

– Elvtársak! De elvtársak! – tárta szét karját csillapítólag Ámbár. – Véleményem szerint nem madárról, hanem emelőgépről van szó... Eddig daru, ezután griff... Ámbár... – bizonytalanodott el egy pillanatra, de aztán ismét magabiztosan folytatta: – Ha a jövedelmezőség megkívánja, nem szabad hagyományos gyártmányokban gondolkodnunk. Elvégre a téeszek is gyártanak gépeket a melléküzemágakban. Még öntödjük is van...

Plank Irma izgalmasban fölnevetett:

– Még jó, hogy nem verebet akarnak fogatni velünk...

– De kedves elvtársak! – emelte fel a kezét újból Ámbár Ernő. – Fontoljuk meg a dolgokat! Az az érzésem, a felső szintű döntésben nagyon is van ráció. De ettől teljesen függetlenül: amit eldöntöttek, az el van döntve. Azt hiszem, nekünk most az a feladatunk, hogy helyesen értelmezzük az utasításokat. Kérem a véleményüket...

Kende Kelemen főtechnológus kért szót:

– Ha szabad valamit javasolnom... Véleményem szerint először is a szakág irodalmával kellene megismerkednünk. Amíg nem tudjuk, mire lehet felhasználni, nem kezdhetünk a gyártás előkészítéséhez. Amíg nem kezdünk a gyártás előkészítéséhez...

A vezérigazgató türelmetlenül közbeavatkozott:

– A számból vette ki a szót. – Bekapcsolta az urh-készüléket.

– Kérem a dokumentációt!

Máris megszólalt egy női hang.

– Itt Búvár, itt Búvár!

– Vezérigazgatói utasítás – mondta határozottan Ámbár. –

Azonnali információkat kérek griff ügyben.

– Milyen ügyben?

– Griff...

– Nem értem.

– Griff . . . Gé mint germán, er mint reakció, i mint ideológia, ef mint frázis, megint ef mint . . . felmondok magának! Megértette végre?

– Igen, értettem, griff ügyben! Betáplálom a komputerbe.

– Várok – mondta a vezér.

A készülékben hallani lehetett a számítógép mozgó mágnesszalagjának egyenletes, tompa mormolását. Perceken belül készen volt a válasz.

– Itt Búvár . . . A szöveget mondom. Most jelent meg a képernyőn . . . Valami madár . . .

– Az úristenit! – dühöngött Ámbár. – Ez minden?

– Sajnos a komputer memóriaegységei csak a közlekedésipar kérdéseit tárolták – mondta Búvár.

– Akkor talán olvassa le a személyzeti kartotékrendszer. Hátha kidobja, hogy kitől kérhetünk állományunkból információkat.

– Igen, megpróbálom.

A vezérigazgató körülhordozta tekintetét a vezetői tanács tagjain.

– Amíg a válasz megszületik, folytassuk! Meg kell találnunk a legfejlettebb griffgyártással rendelkező országot. A jobbtól tanulni sose szégyen, ahogy ezt Sebes Gusztáv, a nagy feltaláló mondta. – Ámbárnak szokása volt mondókáját idézetekkel fűszerezni anélkül, hogy biztos lett volna a forrásukban. – Talán ha egy licencet vásárolnánk . . . De honnan és kitől, ez itt a kérdés, ahogy Hamlet mondja a Shakespeare-ben.

A készülék felberregett.

– Vétel!

– Itt Búvár . . . A számítógép válasza: Simek Bálint, Napraforgó utca négy.

– Az ki?

– Simek főportás unokája . . . Általános iskolai tanuló.

– Biztos ez?

– A gép sosem téved, vezérigazgató elvtárs!

– Nyilván valami csodagyerek – bólogatott Umberuf, a pszichológus. – A szakirodalom ismer ilyen különleges képességeket. A nagy Edison például már hároméves korában feltalálta magát, később pedig egyéb jelentős masinákat is . . . Ha nem tűnne szerénytelenségnek, azt is elmondanám, hogy jómagam hatéves koromban egy hajdúhadházi nyaralás alkalmával rádöbbsentem arra, hogy a tudat nem más, mint a nagyagy egy bizonyos részének idegtevékenysége . . . Tízévesen papírra vettem első fiziológiai tanulmányomat *Bioáram és akaratszabadság* címmel . . . Amolyan fiziofilozófiai összefoglaló volt . . .

– Hová akar kilyukadni? – türelmetlenkedett Ámbár.

– Nos igen – rezzent össze Umberuf, és a szája furcsán rángatózni kezdett. – Végül is csak azt akartam vázlatosan alátámasztani, hogy iskolás korú gyermekek is rendelkezhetnek olyan sajátos tudati képességekkel, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy egy-egy részterületen felülmúlják a felnőttek tudását, illetőleg . . .

– Hát akkor hívjuk be azt a kis lángészt! – szólt közbe Plank Irma.

– Voltaképpen ez lenne az én javaslatom lényege is . . .
– folytatta volna sértődötten Umberuf Lajos, de a vezérigazgató erélyesen leintette.

– Szurgent kartársnő – adta ki az utasítást Ámbár –, szölgön le az egyes portára. Simek elvtárs a vállalati helikopterrel azonnal röpglön el az unokájáért, és hozza ide.

Amíg a titkárnő intézkedett, Ámbár Ernő a portát kapcsolta az ipari televíziós hálózaton át. Az íróasztalába épített képernyőn megjelent a főportás.

– Kérem, vezérigazgató elvtárs, ezt ne tessék tőlem kívánni – nyöszörögte, miután megértette a feladatot. – Én még soha nem ültem azon az izén, és én, amíg élek, bele nem ülök . . .

Még akkor is rúgkapált, amikor két rendész megfogta a vállát, és egy mozdulattal úgy benyomta a gépbe, hogy nyögni sem tudott.

4.

JEGYZŐKÖNYV ÉS HATÁROZAT

Felvétel a KOVAFI Vezetői Tanácsának ülésén, 198... január 28-án. Jelen voltak a Vezetői Tanács Tagjai, valamint ifjabb Simek Bálint (Budapest, XXVIII. Napraforgó u. 4. sz. alatti lakos), alsó tagozatú ált. isk. tan., szakértőként meghallgatva.

Tárgy: a griffprogram előkészületi tervei.

Bevezetőben Ámbár Ernő Vezérigazgató kifejtette ifj. Simek Bálint előtt a griffprogram népgazdasági jelentőségét, és gazdaságos hatását a gyártmánystruktúra összetételének megváltoztatására. Ifj. Simek Bálint savanyúcukrot és Coca-Colát kért, kívánságát Szurgent Gizella jegyzőkönyvvezető soron kívül teljesítette (elszámolható a reprezentációs költségek terhére, Snoczek Anzelm, gazdasági ig. sk.).

A Vezérigazgató Elvtárs az irányú kérdésére, hogy milyen madár a griff, szakértő előadta, hogy tudomása szerint legkisebb példányai is eléri a 16–26 méter (csőrtől farkig számított) távolságot, a kifejtettebbek pedig a 60 méteres hosszta-vot is. Nevezett szakértő tájékoztatásul közölte, hogy információi szerint egyes gyakorlott meshősök (kifejezés ifj. Simek Bálinttól) személy- és teherszállításra is használják. A próbaüzemeltetéshez javasolta felvenni Kukorica János és Vitéz László szaktársakat. Továbbá elmondta, hogy a griff sziklás hegyek csúcsán él és rakja le tojásait. Húsevő, és csak kivételes hősök által szelidíthető.

Vezérigazgató Elvtárs a KOVAFI nevében megköszönte a tájékoztatást, majd a griff lelőhelyei iránt érdeklődött.

Szakértő elmondotta, hogy a griff hazánktól távol, az Ópe-renciás-tengeren, valamint az Üveghegyen és hetedhét országon túl lehet, ahol a kurtafarkú kismalac túr. A nevezett országot Szakértő nem tudta pontosan meghatározni, elmondása szerint a griffel foglalkozó szakirodalom nem tisztázza egzaktan e földrajzi nevet, de egyes szakírók (Benedek Elek, Dégh Linda és mások) hol Nekeresdországnak, hol a Tizenkétfejű Sárkány Országának nevezik, jóllehet a Bergengócia elnevezés is felbukkan egyes tanulmányokban.

A Vezetői Tanács nevében Ámbár Ernő Vezérigazgató Elvtárs megköszönte az értékes tájékoztatást, majd felajánlotta Szakértőnek az egyik megüresedett műszaki-gazdasági tanácsadói állást, melyet nevezett elfogadott volna, de legidősebb Simek Bálint (fogl.: kapuőr) nevezett zsenge korára és befejezetlen alsótagozatos tanulmányaira hivatkozva időlegesen elutasított.

Szakértő távozása után a Vezetői Tanács megtárgyalta a griffprogram bevezetésével kapcsolatos legfontosabb teendőket, melyeket az alábbiak szerint rögzítettek, határozat formájában:

1. A kapott információk összevetéséből és alapos elemzéséből kitűnik, hogy a griffmadarak hazai meghonosítása forradalmasíthatja a belföldi tömegközlekedést. A népgazdaságnak jelentős volumenű beruházásokat lehet megtakarítani (autó- és vasúti pályák építése stb.), amennyiben a griffet tömegközlekedési eszközként alkalmazzuk. Ennek érdekében törekedni kell arra, hogy a griff fogyasztói ára lényegesen alacsonyabb legyen a jelenleg forgalomban levő személygépkocsikénál, e kategóriába értve a Trabantot is. A Tanács megbízza dr. Suba Gábor Kereskedelmi Igazgatót, kezdjen előzetes tárgyalásokat a MERKUR gépkocsikereskedelmi vállalattal és az OTP-vel a griffek kedvezményes árusítása ügyében.

2. Célszerűnek látszik valamelyik fejlett griffgyártással rendelkező országgal felvenni a kapcsolatot egy korszerű griffgyártó licenc megvásárlása tárgyában. Felelős: Ámbár Ernő Vezérigazgató. Határidő: azonnal.

3. Az Építési és Bontási Főcsoportfőnökség készíttessen előzetes terveket az üzemek griffgyártás érdekében történő átalakítására. Felelős: Rehák Zsolt Főépítés és Főbontás Vezető.

4. A Vállalat kijelölt szakemberei számára meg kell szerezni az egész világra szóló érvényes útlevelet, beleértve a szükséges vízumokat is. Felelős: a Protokoll Iroda Vezetője. Határidő: ma délelőtt 11 óra.

5. Biztosítani kell a szakember-utánpótlást. Ennek érdekében intézkedést kell foganatosítani Kukorica János és Vitéz László kartársak Vállalatunkhoz történő áthelyezése ügyében, valamint elő kell készíteni a grifftervező és griffszerelő tanfolyam oktatási tematikáját. Felelős: Személyzeti és Oktatási Főosztály.

6. Jelen határozat az ezt feloldó Vezérigazgatói Utasításig szigorúan bizalmas. Az üzemi lapnak csak a következő kommuniké adható ki: „A KOVAFI Vezetői Tanácsa megtárgyalta az elmúlt időszakban elért eredményeket és a további feladatokat. A Tanács megállapította, hogy a termelésben az eddig elért eredmények biztatóak, mégis szükségesnek látszik a jelenlegi termékszerkezet felülvizsgálata és bizonyos mértékű átszervezése, illetőleg új, piacorientált termékek gyártásának bevezetése. Ennek érdekében a Tanács munkaprogramot állított össze.”

A Vezető Tanács ezután egyéb ügyeket tárgyalt.

5.

Alig három nappal a történelmi jelentőségű vezetői tanácsülés után valaki rendkívül erélyesen és keményen kopogott Vida Béla személyzeti vezető ajtaján. Vida gyorsan letakarta a mostanáig böngészett szexmagazint egy friss KOVAFI NÉPÉ-vel, és kiszólt:

– Tessék!

Pirosposzsgás, piros mentéjű, piros csákójú férfiú lépett be az ajtón. Kidüllesztett mellel, kackiásan állt meg Vida íróasztala előtt. Pillanatonként megpödörgette hetyke kis bajuszát; bal szemében a rónák végtelenje, jobb szemében a magyar alföld délibábos képe ült. Fokosát belevágta az ablak párkányába, kardját marokra szorította:

– Úgy hírlik, griffmadárhoz értő egyéniséget keresnek ehun – mondta nem kevés öntudattal. – Hát itt vónék, sejt! – Lábával férfiasan hármat toppantott.

– Ön ért a griffmadarakhoz? – nézett föl gyanakodva a személyzetis.

– Meghiszem azt, az árgyélusát! – kiáltott föl bajszát pödörgetve a jövevény. – Eccer mán le is zuhantam a griffel, a keserves teremtésit a régenvolt ántivilágnak! Megültem én a griff hátát, akár boszorka a seprűnyelet. Ahogy vitéznek dukál . . .

– Kérem, foglaljon helyet! – mutatott egy székre Vida kissé riadtan, mert meg volt győződve arról, hogy valami örült zavarta meg az iroda csendjét. – Honnan tud a mi terveinkről?

– Madárszárnyon jár a hír. Eljutott az én kies falumba is, akárcsak a szép furulyaszó. No, mondok magamnak, csatára vitéz! Terád most igencsak szüksége van édes hazánk népgazdaságának, ahová nagymértékben begyűrűzött a világgazdasági válság. Mert a falu szélébe is elhallatszott az olajárrobbanások pokoli zaja . . .

– Örvendek – mondta fátyolos hangon Vida Béla. – Talán ismertetné az életrajzát?

A jövevény újból megpödörte kackiás bajuszát, fölállt, s nekifeszült.

– Kukorica közt születtem, ott leltek meg engem. A nevem is jó parasztos, de én nem szégyenlem . . .

– Nincs is azon szégyenkezni való – motyogta Vida Béla, s ijedtségét leplezve golyóstollát kezdte forgatni. De a huszármentés meg sem hallotta a közbeszólást, dacosan folytatta:

– Becsületes jó magyar név, nem hímez, nem hámoz. Az én nevem, sej az én nevem Kukorica . . . Kukorica János.

Puff. Vida leejtette a golyóstollat.

– Ön az? – pattant föl lelkendezve. – Micsoda szerencse! Micsoda boszorkányos gyorsaság! Hisz épp magára van szükségünk. Máris föl van véve . . . Várjon csak, azonnal kitöltöm a személyi lapját . . . Tehát ön Kukorica János . . . Apja neve?

– Néhai Kacsóh Pongrác főgimnáziumi tanár, de csak amúgy balkézrül. Merthogy teherbe ejtette azt a szegény jó

anyámat, az isten nyugosztalja, az meg a fene nagy szégyeniben eldugott engem a kukoricatábla közepin. Még szerencse, hogy arra jött egy gazda a dógát végezni, így osztán rám talált.

– Igen, értem – mondta a személyzetis. – Így tehát ön elhagyott gyermek.

– De úgy ám, a teringettét annak a régi kutyavilágnak!

– Családi állapota?

A vitéz felpattant.

– Hogy mim van énnekem? Minek nézel te engem, adta tatár teremtette! Asszony népnek? – Kihúzta szablyáját, és az íróasztal felé rontott.

Vida gyorsan bebújt az asztal alá.

– Nem úgy értem! – kiabálta onnan. – Hanem hogy van-e felesége vagy nincsen?

– Hja, vagy úgy! – Kukorica János visszadugta a kardot a hüvelyébe. – Írja be, hogy elvált... Merthogy feleségül vettem én annak idején Iluskát Tündérorszámban, de a szívem csak visszahúzott az én tilinkószótól zengő kis falumba. Gyűtt velem lelkem Iluskája is, de folyvást visszavágyott a tündérek földjére, mert erősen royalista volt az édes. Én meg nem tartóztattam. Az állampolgárságát megőrizte, könnyen kapott útlevelet meg vízumot. Hát így vót... Egyedül maradtam, mint a gémeskút a pusztában.

Mélabúsan nézett a személyzetisre. Várta a további kérdéseket.

– Szakképzettsége?

– Pásztor vótam én, nem is akármilyen. Én vagyok a pásztorgyerek, napszám után éldegelek... Aztán meg fölcsaptam vitéznek. Ilyen az élet, a nemjóját!

– Járt-e külföldön?

– De jaj ám! Bejártam én az egész világot Hencidától Boncidáig. De akárhányszor furulyaszó szólt a ködből, visszamuzsikálta szívemet az én kis falumba, az én forrón szeretett pátriámba.

– Dicséretre méltó – mondta Vida. – Ámbár talán kissé túlteng önben a nemzeti öntudat, csórikám . . . Be fogom osztani az Időszerű Kérdések tanfolyamára, ha nincs nagyon ellenére. Végighallgat néhány előadást, persze csak az alapfogalmakból. Az elsőt mindjárt én tartom. Igen szép téma. Az integráció paraméterei és az automatizálás trendvonala a konstruktív fejlődési ütem függvényében.

– Magyarul beszéljen kend! – csattant fel a vitéz. – A török meg a német érti az ilyen fránya beszédet!

Vida lemondóan legyintett.

– Rendben van! Alkalmazom önt grifftechnikusként, munkásállományban. Alapfizetése egyelőre hétezeregyszáz forint, plusz prémium. De ezen felül célprémiumot is kap majd.

– Azt aztán miért?

– Hát . . . Ennek sokféle oka lehet. Csak a példa kedvéért . . . A csepeli Csővázgyár nehezen szállít csővázat, mert kapacitásgondokkal küszködik. Így hát vállalatunknak biztonsági tartalékot kell képeznie. Mondjuk magának összeköttetése van a Csővázgyár vezetőivel, így szerez tőlük negyvenmillió forint értékű csővázat. Ezt betároljuk raktárainkba, s önnek jutalomként elszámolható mondjuk fél ezrelék célprémium, ami testvérek között is húszezer forintot jelent. Namármost . . . A vállalat ennek csak a felét használja fel, a másik fele biztonsági tartalék, mert ugye hiánycikkről van szó. Csakhogy a raktározott tétel után a bank büntetést, magyarul eszközlekötési járulékot fizettetne a vállalattal, mégpedig évi tíz százalékot, az pedig ugye kétmillió forint . . . Tehát? Tehát meg kell szabadulni a készlettől, legalábbis átmenetileg, mert egy év múlva újra szükség lesz rá. Mit csinál maga?

– Nem tudom . . . Isten a megmondhatója – motyogta szemlesütve Kukorica János.

– Meg én! – folytatta higgadtan Vida. – Eladja a MÉH-nek körülbelül nyolcmillióért, hulladékvasként. Ezzel a vállalatnak

meztakarította a bankterheket, tehát újból jutalom jár érte. A fél ezrelék most is a magáé, az pedig nyolcmillió után négyezer forint, ugye?

– Kacifántos – álmélkodott a vitéz.

– De ez még mind semmi! – Vida egészen tűzbe jött. – Abban maradtunk, hogy a vállalatnak jövőre megint szüksége lesz a csővázakra, ugye? Maga tehát megállapodik a MÉH-hel, hogy ne értékesítsék a tételt, mert egy éven belül visszavásárolja. A MÉH egy esztendő múlva el is adja magának ötven százalékos haszonnal, tizenkétmillióért. Ha a Csővázgyártól vette volna, amelyik egyébként kapacitásgondokkal küzd, és nem is tudna szállítani, ugyebár húszmilliót kellett volna fizetni a tételért?! Ön tehát meztakarított a vállalatnak nyolcmilliót, ami után újból jár a fél ezrelék, azaz négyezer forint célprémium... És ugye vette tizenkétmillióért, ebből hatezer a maga jutalma. Folytassam?

– Nem! – pattant föl a vitéz. – Azt hiszem, megtaláltam az igazi Tündérországot! Igyekszem, hogy a törzsgárda tagjává váljak. Merthogy itt aztán megbecsülik az igyekvő magyar embert, az mán biztos! Csapjunk egymás tenyerébe, édes bátyám, aztán lássuk a medvét! Mármint hogy mit kell majd csinálnom!

6.

Ámbár Ernő a titkárnőjét hívatta.

Szurgent Gizella beindította az önműködő járdát, és székestül-noteszestül gördült a vezér íróasztala elé.

– Gizike! A griffprogram sürgős bevezetése megkívánja, hogy a lehető leggyorsabban utazzunk el licencvásárlás céljából Nekereshországba. Kérek egy földgömböt.

Gizike a faliszekrényhez gurult, elővette a világító földgömb-szökőkutat, és a főnök íróasztalán bekapcsolta.

– Lássuk csak – vette fel a szemüvegét Ámbár, és lassan forgatni kezdte a gömböt. – Ausztria . . . Csehszlovákia . . . Hm, vajon merre lehet? Franciaország, Anglia . . . Talán a tengeren túl? Kanada, Egyesült Államok, Mexikó . . . Chile, Brazília, Argentína, Uruguay . . . Paraguay . . . Venezuela . . . Itt sincs.. Érdekes, sehol sem találom!

– Talán a lexikon . . . – mondta Szurgent Gizella, és fella-pozta az Új Világlexikon MA-NÓ kötetét . . . — Furcsa, egy szót sem ír róla. Mintha nem is létezne . . .

Ámbár fölkelte az íróasztalától, és előrejött.

– Nem érdemes most ezzel vesztegetnünk az időnket, ez most voltaképpen lényegtelen – dünnyögte. – Ha nincs, hát nincs. Majd kérdezősködünk útközben, elvégre van szájunk, nem igaz? Az a lényeg, hogy gyorsan elinduljunk, aztán majd csak megtaláljuk valahogy. Próba szerencse, ahogyan mifelénk mondják. Mindenesetre először Párizsba repülünk, mert úgy hírlik, a franciák mindent tudnak . . .

– Mire gondol, Ámbár elvtárs? – dévajkodott Gizike.

– Hagyjuk a tréfát! Arra gondoltam, hogy a francia kordé-gyártás mindig is világszínvonalon mozgott . . . Egyáltalán: *moz-gott*, amire a mi kordéink csak ritkán voltak képesek. Ők nyilván kaptak már információkat a griffekről . . . Talán már gyárt-ják is. Mindenképpen ott kezdjük. Összeállítottam a delegáció névsorát. Velem utazik Futóczky Zoltán, Kende Kelemen és Suba Gábor . . .

– Vezérigazgató elvtárs, ha szabad figyelmeztetnem, a szak-szervezet a jövő hó végén tárgyalja a nők vállalaton belüli meg-becsülésének helyzetét!

– Köszönöm Gizike, maga nélkülözhetetlen! Akkor Plank Irma is a delegáció tagja lesz.

– A pártbizottság napirendjén pedig az üzemi demokrácia

szerepel. A munkások beleszólása a vállalati kérdésekbe döntés előtt...

Ámbár Ernő megvakarta a feje búbját.

– Kit javasol?

– Kukorica Jánost fizikai állományba vettük fel, griff-technikusként.

– Hát persze, Kukorica! Hogy is felejtettem el? Remélem, a cigánykérdést sehol nem tárgyalják. Nem szeretném magammal vinni a rajkózenekart is. Kérem, gondoskodjék az útlevelekről és a repülőjegyekről! A délutáni géppel indulunk. Mondja csak, arról a másik griffesről semmi hír?

– Vitéz László? Sajnos van... Disszidált.

– Legfontosabb szakembereink hagyják el az országot. Hol él most?

– Semmit sem tudunk róla...

Amíg a titkárnő halmozódó teendőit intézgette, Ámbár hazatelefonált a feleségének.

– Drágám – mondta meglehetősen ridegen –, még ma külföldre utazom. Légy szíves, csomagold össze a szokott holmikat. Kérlek, nagyon vigyázz, ne legyen több húsz kilónál... Nem, nem tudom, mikor jövünk vissza. Huzamosabb tárgyalássorozatról van szó. Vigyázatok magatokra...

Aztán összeírta, milyen ajándéktárgyakat kell beszereztetnie.

Vásároltatott húsz üveg barackpálinkát, negyven darab magyaros zsebkendőt, tizenkét garnitúra tulipános kalocsai száj-
törlőt, kulacsokat, fokosokat, bugylibicskákat és néhány matyó díszítésű elefántcsont körömreszelőt.

Végezetül kiszólt Gizikének:

– Vár még valaki? Csak ha nagyon fontos...

– Mihók van itt...

Mihók Antal a KOVAFI NÉPE című gyári újság szerkesztője volt. Újságírói pályája még az ötvenes évek elején indult, amikor is egyszer cikket írt a fakovács műhely faliújságjára „Láncos véreb vagy te, Tito” címmel. A fiatal fakovács íráskészségére azonnal felfigyeltek az illetékesek. Különösen az győzte meg őket Mihók tehetségéről, hogy többé-kevésbé helyesen alkalmazta az elipszilont, egyedül a *fagolyót* írta következetesen *fagojónak*, amiből arra a következtetésre jutottak a vezetők, hogy Mihók nem szakadt el a fakovácsok ősi hagyományaitól. A szorgalmas és lelkiismeretes fakovácsot azonnal felhívták a személyzeti irodára, ahol is megkérdezték, mi a véleménye a magyar sajtóról.

Mihók erre nyíltan közölte, hogy a lehető legrosszabb, mert a minap is hiába futotta át a lapokat, egyetlenegy sem tett említést arról, hogy a KINIZSI (azelőtt ÉDOSZ, azelőtt FTC) igazságtalan leszóllal győzte le az ACÉL és BÚZA FC-t. Kifejtette, hogy az újságok nem alkalmazzák a bírálat és önbírálat fontos módszereit. A személyzeti főnök arcán szétfutott a boldog mosoly, kezét ölelésre tárva mondta:

– Igazad van, Mihók elvtárs! – És jobbról-balról arcon csókolta a fakovácsot. – De mi legyőzzük a sajtóban kialakult kispolgári csökevényeket. Le mi! Kiirtjuk! De ki bizony! Ilyen tiszta szemű és tollú újságírókra van nekünk szükségünk, Mihók elvtárs, amilyen te vagy. Holnaptól áthelyezünk az üzemi lap-hoz munkatársnak . . .

Mihók meglepetve nézett föl:

– De hát én . . .

– Ugyan! – nézett rá a személyzetis –, csak nem rettensz vissza a feladattól? Gondolj Mareszjevre, Zoja Kozmogem-janszkajára, Bikszádi Aladárra . . .

– Az ki?

– Nem fontos . . . Mi azt várjuk tőled, Mihók elvtárs, hogy élére állítod a tolladat, és fenekestül felforgatod a szerkesztőségben meglapuló reakciós liberális sajtót. Érted?

Mihók igyekezett is eleget tenni a rábízott feladatoknak, s valóban sok mindent felforgatott fenekestül. Egy heti munkálkodása gyökeres változásokat hozott a szerkesztőség életében. Így például Mihók a hagyományos „petit” betűfokozatot az ország lánglelkű vezére iránti hódolatból „matyit”-ra, a „borgisz”-t pedig a hűség és hála kifejezéseként „borisz”-ra keresztelte át, amitől a nyomdászok már a legelején is tökéletesen hülyének tartották. Ő valósította meg az „olvasólevél korrigálása büntett az osztály ellen” elvét is, s attól kezdve a lapban hemzsegni kezdtek a helyesírási hibák.

Buzgalma hamarosan közismertté vált szakmai körökben, nemsokára ki is emelték egy országos lap ipari rovatához. Itt már magasabb képzettségre volt szükség (azaz lett volna), ezért Mihókot elküldték tanulni, hogy legalább addig se kelljen közölni az írásait. Az iskola befejeztével Mihók Antal – bár képességei nemigen akadtak – valóban elsajátította a szakma alapjait, s most már, ha azt mondták neki, hogy be kell tördelnie a lapot, nem a kalapácsot kezdte keresgélni.

A hatvanas években azután sokat fejlődött a magyar sajtó, és Mihók alkalmatlanná vált az országos napilap szerkesztőségében. Addigra eredeti szakmáját régen elfeledte, így hát humánus megoldást kellett találni számára. Visszahelyezték az üzemi újságához, ami annyira sértette felduzzadt újságírói önértetét, hogy bánatában ivásra adta a fejét, később pedig lóversenyezni is elkezdett.

A vállalat türelmes volt: várták, hogy Mihók elérje végre a nyugdíjkorhatárt, s kitüntetéssel egybekötött búcsúztatásával meg lehessen szüntetni a KOVAFI NÉPÉ-t is, amire mindössze annyi szükség volt, hogy a munkások ebbe csomagolták a tíz-óraijukat.

Ámbár Ernő nemigen örült Mihók érkezésének, de úgy érezte, egy formás kis nyilatkozattal tartozik a sajtónak, különösen most, mivel sajtónapkor semmilyen jutalmat sem adott a szerkesztőségnek. Behívatta a szerkesztőt. Szurgent Gizella kávéját és konyakot gurított be a zsúrkocsin, meg egy tálca kaviáros szendvicset.

– Foglaljon helyet, kedves szerkesztő elvtárs!

Mihók alázatosan meghajolt a vezérigazgató előtt. Kerek hörcsökgépe kipirult a megtiszteltetéstől. Mindenkit nagyon tudott tisztelni – osztályvezetőtől fölfelé.

– Köszönöm, Ámbár elvtárs, igazán köszönöm. – Belső zsebéből papírszalvétát emelt ki, gondosan szétnyitotta és leterítette a székre, nehogy nadrágjával beszenyezze a vezérigazgatói iroda berendezését.

Aztán leült, megtörülte fekete keretes szemüvegét.

– Én . . . Voltaképpen ugye . . . A lapom tájékoztatni kívánja olvasóit, hogy merre és meddig . . . Tetszik érteni, ugye? Szóval ha megjátszanánk egy nyilatkozatot zsinórban . . . Úgy értem, helyre-tétre . . . Finom ez a konyak, vezérigazgató elvtárs, kár, hogy náthás vagyok, és nem érzem az ízét . . .

Ámbár Ernő újra töltött a szerkesztőnek.

– Kedves egészségére! Szóval a delegációra lenne kíváncsi, ha jól értem . . .

– Igen. Hogy hová és kik és minek, ahogy ezt az újságíróiskolán tanítják. – Fölhajtotta az italt. – Na tessék, most meg nem tudom, konyak volt-e vagy Hubertus? Ez az átkozott nátha . . .

– Töltsön magának bátran!

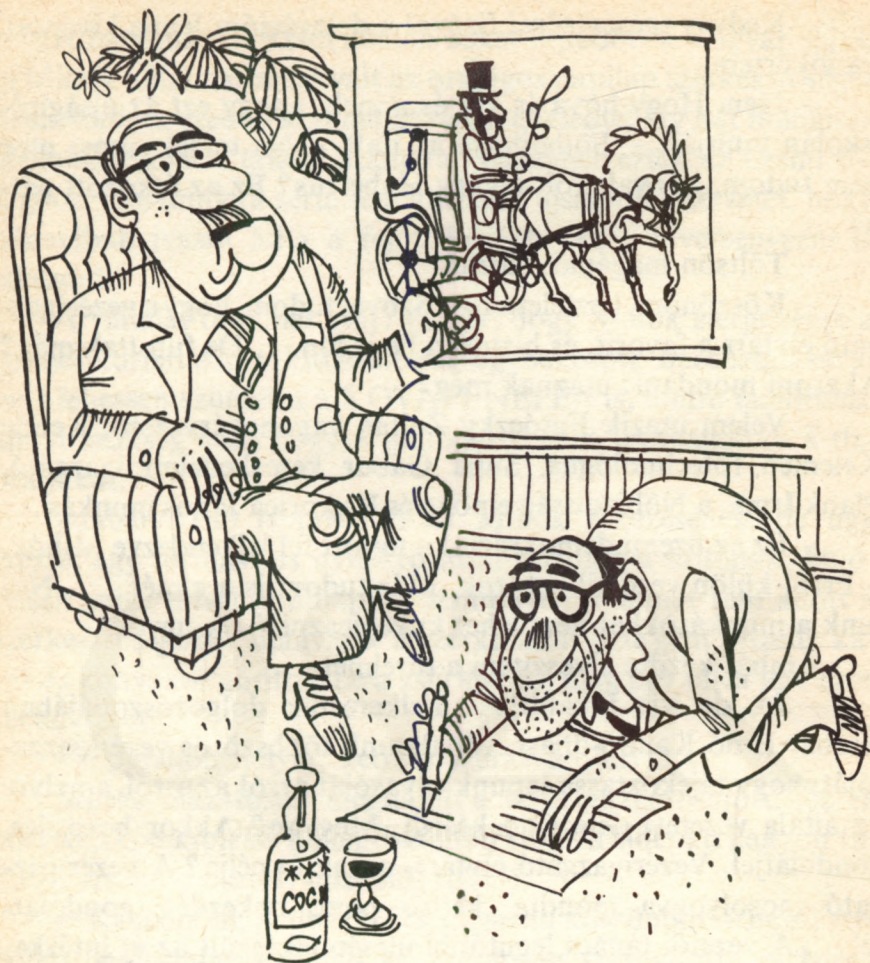
– Köszönöm, tisztelettel . . . Szóval tudom, hogy a vezérigazgató elvtárs a favorit, és biztosan be is jön . . . De futottak még? Akarom mondani: utaznak még?

– Velem utazik Futóczky Zoltán vagongyárvezető, Kende Kelemen főtechnológus, Suba Gábor kereskedelmi igazgató, Plank Irma, a Nőbizottság elnöke és Kukorica János munkás . . .

– Ez az üzemi demokrácia! – ugrott fel lelkendezve Mihók. – Erről külön vezércikket írok. Már tudom is a címét . . . „Nálunk a munkásokkal nem lehet kukoricázni.” Jó, ugye?

Ámbár kezdte elveszíteni a türelmét.

– Jó, de írja inkább! . . . Felkerestük dolgozószobájában Ámbár Ernő Kandó-díjast, vállalatunk többszörös vezérigazgatóját, hogy tájékoztassa lapunk olvasóját arról az útról, amelyre az általa vezetett delegáció készül. Megvan? Akkor bekezdés, gondolatjel. Vezérigazgató elvtárs, mi az út célja? A vezérigazgató mosolyogva mondta, kettős pont, bekezdés, gondolatjel . . . A vezetői tanács legutóbbi ülésén elkészült az új intézkedési terv, amely a gazdasági és irányító egységek mechanizmusunkból adódó strukturális változásainak egész jövőjét átfogja . . . Írhatja úgy is, hogy átöleli. Ebben rögzítettük a célokat s az azok eléréséhez szükséges eszközöket, miáltal ebben máris körvonalazódnak a várható eredmények is. Amellett, hogy továbbra is foglalkozunk a termelékenység arányváltoztatásainak súlyponti kérdéseivel, gondolnunk kell a teljesen új technológiák bevezetésének és az új gyártmányprofilok beiktatásának eszközeire . . .

– Csodálatos! – pattant fel csillogó szemmel Mihók. – Teli-vér! Vezérigazgató elvtárs úgy fogalmaz, mint egy vérbeli újság-író.

– No igen . . . – Ámbár kihúzta magát. – De folytatom. Ha tehát arról beszélünk, hogy a jövőben vállalatunknál megindul az új szerkezet termeltetése és kigyártása, véletlenül sem szabad abba a hibába esnünk, hogy az olyasmi, mint a közismert eddigi struktúra, mert az általunk gyártandó hatalmas volumenű új

profiloknak homlokegyenesen más feladatuk lesz. Jóval magasabb követelményeknek kell eleget tennünk, mint a már említett régi termékeknél. Külföldi utazásunk is ezt a célt célozza . . .

– Ezt a célt célozza – visszhangozta a szerkesztő, és várakozóan pislogott a konyakosüvegre.

– Milyen időtávúra tervezik a delegáció útját, kérdőjel, gondolatjel, kérdeztük. Pont, új bekezdés . . . A delegáció alapos és elemző útra készül, mondta mosolyogva a vezérigazgató elvtárs, mert jelentős anyagi eredmény nélkül nem érdemes hazatérni. Mi jól tudjuk, mit vár tőlünk gyárunk és egész társadalmunk, és ezeknek az elvárásoknak feltétlenül eleget is akarunk tenni. A bizalomra bizalom a válasz. Bekezdés . . . Végezetül még arra kértük a vezérigazgató elvtársat, hogy adjon választ arra, mit vár a vállalati kollektívától távolléte idején? Kérdőjel, új bekezdés . . . Azt, hogy ugyanolyan intenzív lendülettel és lendületes intenzivitással munkálkodjanak növekvő feladataink ellátásán, a mennyiségi és minőségi mutatók megjavításán, miként azt eddig is tették, mert most ez a kérdés áll a vállalati gondolkodás homlokterében . . . Megvan?

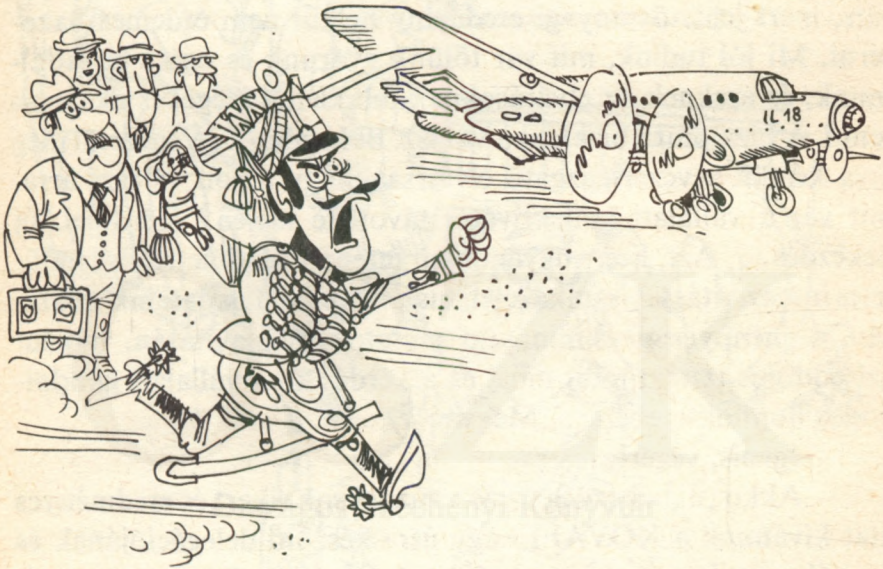
– Igenis, vezérig . . .

– Akkor új bekezdés . . . Búcsúzóul sok sikert és eredményes utat kívánunk a KOVAFI nagy útra készülő delegációjának és személy szerint vezérigazgatóknak, Ámbár Ernő elvtársnak is . . . Megfelel?

– Finom – mondta csukladozva Mihók Antal, és újra tele-töltötte a poharát.

7.

A delegáció tagjai a repülőtéren találkoztak. Az utat sikerült gyorsan és alaposan előkészíteni, s a felszállásig nem is történt galiba, leszámítva, hogy Kukorica János griffmadárnak nézte az IL 18-ast, és kivont szablyával próbálta megrohamozni a légcavarjait.

– Utánam, vitézek! – rohant előre a széllel hadakozva, de szerencsére nem érte el a magasban pörgő alkatrészeket.

Végül nagy nehezen feltuszkolták a gépre.

Plank Irma a vezérigazgató melletti ülésen foglalt helyet. Mögöttük ült Kende és Kukorica, a túloldalon Futóczky és Suba bámészkodott a toronyépület felé. Amikor a gép elindult, s a pilótafülke ajtaja fölött kivilágosodott a NO SMOKING felirat, Plank Irma fürkészve nézett végig a küldöttség tagjain.

– Még szerencse – súgta a vezérnek –, hogy közülünk senki sem öltözött szmokingba . . . Mondja, Ámbár elvtárs, miért nem

lehet a repülőgépen szmokingban utazni? És a nyugati gépeken sem lehet, vagy csak a szovjeteken?

Ámbár felhorkant. Mindig tudta, hogy Irmuska apja, Plank Bernát szellemi képességeit örökölte, aki a pattogatott kukoricát kisütötte zsírban, és lekvárral ette meg, de ez még így is sok volt. Ámbár elhatározta, hogy egyetlen kérdésre sem válaszol, nem hagyja provokálni magát.

Így hát csendesen üldögéltek egészen Párizsig. Leszállás és vámvizsgálat után, amint elhagyták az Orly repülőteret, autóbusszal, majd metróval mentek be a városba. A Pigalle-on fölmentek a felszínre, bámulták a tarka esti fényeket. Minden sarkon kifestett lányok ácsorogtak kihívó pózban.

Plank Irma csodálkozva nézte őket:

– Itt minden nőnek csípőficama van?

Ámbár Ernő még türtőztette magát:

– Nem, Plank elvtársnő, ezek azért járnak így, mert kurvák!

A Nőbizottság elnöke felvisített:

– De vezérigazgató elvtárs...!

Kukorica János dűnnyögve mondta mellettük:

– Én már jártam errefelé, de ilyet még nem pipáltam...

– Pedig itt már akkor is voltak utcalányok, amikor még utca sem volt – lihegte izgatottan a cingár Kende Kelemen, és várakozóan nézett Ámbárra. – Bemegyünk valamelyik mulatóba?

– Ma? – nézett rá Ámbár Ernő. – A saját napidíjunktól! Majd holnap délelőtt meglátogatjuk a Batares de Paris vezérigazgatóját, ő talán meghív bennünket. A napidíjból ajándékokat kell hazavinnem.

Kende Kelemen nem mert ellenkezni. Sóvárogva nézegette a hívogatóan meztelen táncosnőket a kirakatok színes fotóin.

A szállodában kitört a botrány, mert Kukorica János amúgy magyarosan rácsapott az éppen ágyazó szobalány fenekére. A lány rögtön fölhívatta a patront, s Ámbár alig bírta lecsillapítani a lármázó férfiút.

Közben Kukorica János kilépett a csizmájából, s miután látta, hogy lábbelijét mindenki az ajtó előtt hagyja, ő is letette a magáét a folyosóra. Később a londiner fölkapta a csizmát, és elindult vele a folyosó vége felé. Kukorica dühbe gurult és utána rohant.

– Állj meg, beste! – kurjantotta. – Hová viszed a csizmámat?

Már-már elfogta volna a legényt, ha Futóczky éppen ki nem lép szobája ajtaján.

– Maga mit csinál itt?

– Viszi a csirkefogó a csizmámat – mondta kétségbeesetten Kukorica. – De csak kapjam a markomba...! Lekaszabolom, esküszöm, megteszem! Adta zsvány haramiája!

Futóczky elébe állt:

– Álljon már meg, Kukorica elvtárs! Visszakapja a lábbelit! Csak pucolni viszi a fiú...

– Pucolni? – csodálkozott a vitéz. – Hát ki hallott még olyat, hogy más pucolja az ember csizmáját?

– Szokták néhol – mondta türelmetlenül Futóczky. – Maga menjen szépen és feküdjön le...

– No jó – enyhült meg a vitéz. – Csak azt mondja még meg az úr, hun találkozhatunk a francia királlyal? Merthogy régi jó komám az... Eccer nekem akarta adni a lányát meg a fele királyságát... Takaros kis fehérszemély vót a kisasszony.

– Nincs itt király, Kukorica elvtárs. Köztársaság ez már nagyon régen!

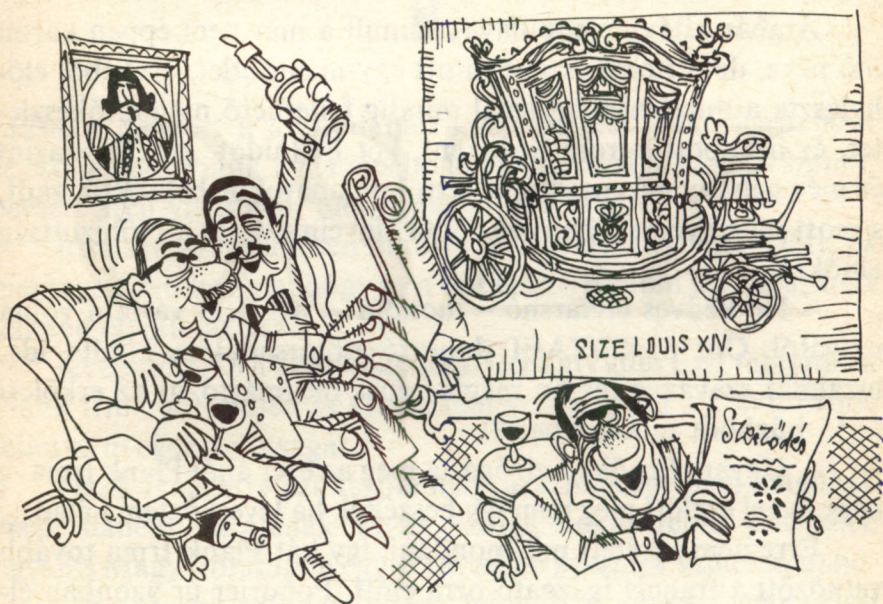
– A nemjóját! – csapott a combjára Kukorica János. – Akkor elmaradtam vagy két brosúrával...

Lassan megnyugodtak a kedélyek. A fáradtságtól és az átélt kalandoktól mindannyian olyan mély álomba zuhantak, hogy még a párizsi diákok hatvannyolc óta hagyományoséjféli tünnetésére és a riasztólövések sorozatára sem ébredtek fel.

Másnap délelőtt aztán összeszedték a pálinkásüvegeket és a többi ajándéktárgyat, mert monsieur Poudrier, a világhírű Batares de Paris cég vezérigazgatója várta őket.

René Poudrier hatvan év körüli, testes férfiú volt, elegánsan stuccolt kis bajusszal, mint a korabeli amorózó-utánczatók többsége, akik még emlékeztek a harmincas évek szerelmes filmjeire.

A küldöttség nevében Ámbár Ernő nyújtotta át az ajándékot a párizsi batárgyár nagyhatalmú főnökének, s miközben a különböző társadalmi rendszerek békés egymás mellett éléséről szónokolt, visszadugott a táskájába egy üveg barackot, amit maga akart elfogyasztani délután.

René Poudrier az ajándékot tetemes mennyiségű valódi Napoleon-konyakkal vizonozta, amitől a delegáció tagjai hamarosan úgy berúgtak, hogy alku nélkül megvásárolták egy XIV. Lajos korabeli hatfogatú batár teljes licencét, a hozzávaló gyártóeszközökkel (szekerce, kalapács, üllő) együtt. A griffekről

Poudrier úr semmit sem hallott, de azt tanácsolta Ámbáréknak, hogy utazzanak Dél-Amerikába, mert az üveghegyekről meg a kurtafarkú kismalacról arra a tájra vél ráismerni.

A kölcsönösen előnyös üzletkötés tiszteletére monsieur Poudrier meghívta a delegációt egy különleges szexbárba, ahol a két felszolgáló furcsa illatú parfümöt szórt a belépők arcába.

– Úgynevezett erotika-víz – magyarázta a vendéglátó –, felpezdül tőle a vér... Majd meglátják!

S hogy igazat mondott, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a két sztriptíz-szám közötti szünetet kihasználva Plank Irma fölkel az asztaltól, megrázta magát, és a vezérigazgatóra kacintva vetkőzni kezdett.

Ámbár kitágult pupillával bámult a már nem éppen karon ülő nőre, de hirtelen eszébe jutott egy mentőötlet: zsebéből előhalászta a minden magyarnál mindig fellelhető nyugtatókészletet, és bekapott három Seduxent, két Belloidot, két Trioxazint és még néhány más pasztillát. Ettől pillanatokon belül lehiggadt, s most már nyugodt hangon tudta figyelmeztetni a Nőbizottság elnökét.

– De kedves elvtársnő – mondta –, ezt nem vártam volna magától. Önt a KOVAFI dolgozó nőtársadalma küldte ide, bizalmat szavazva, és ön mégis képes megmártózni az erkölcsi fertő bűzhödt mocsarában?!

– Ugyan, Ernőke – cirógatta meg a vezér állát Plank Irma –, négy évvel ezelőtt még nem így beszéltél, ha levetkőztem nálad...

Erre nem lehetett mit mondani, így hát Plank Irma tovább vetkőzött a francia igazgató orra előtt. Poudrier úr azonban elfordult, és Futóczky gacsos térdét kezdte izgatottan simogatni. Mikor Irma végzett a vetkőzéssel, Kukorica János elé táncolt.

– Aranyvirág! – rikkantott föl váratlan erővel Kukorica János. – Hej, édes szép Irmuskám... Ide az ölembe!...

Azzal megmarkolta Plank Irmát, és az ölébe rántotta.

– Ez azért már túrhetetlen! – morogta Ámbár Ernő. – Elvtársak, segítsenek! Le kell csillapítani őket!

De az elvtársak már nem voltak ott, a meztelen táncosnőket rohamozták meg.

– Fertő – mondta, de hallgatóság híján csak magának, a vezérigazgató. Tehetetlenségében odaintette a pincért. – Garçon, fújjon rám még egyszer abból az ízéből!

Amikor kívánságát teljesítették, föl pattant:

– Megint kívánlak, Irma! Vagy akárkit!

8.

Másnap délelőtt a szállodában gyülekeztek. Kukorica Jancsit és csomagjait Plank Irma cipelte le ölben, mert a karikás szemű, beesett arcú vitéz nem tudott megállni a lábán.

Irmuska szégyenlősen sütötte le a szemét Ámbár előtt, és mentegetőzve susogta, hogy az a borzasztó parfóm a bűnös, mert teljesen elvette az esztét.

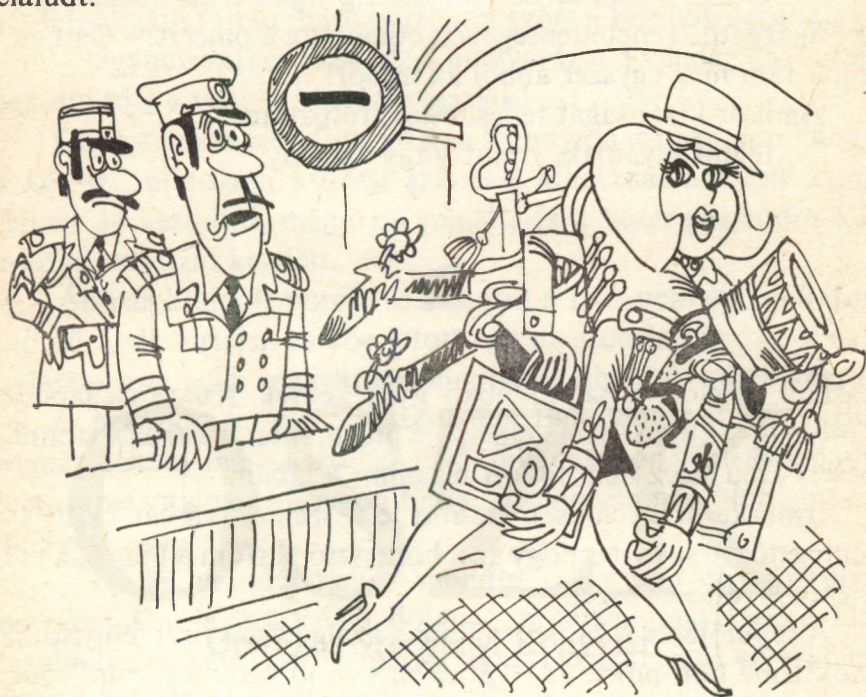
A repülőtéren a vámvizsgálatnál az ügyeletes tiszt felnyitotta Plank Irma bőröndjét, és kíváncsian számolgatta a L'eau Erotic feliratú üvegek sokaságát.

Plank Irma erre azt kezdte magyarázni, hogy nem magának viszi, hanem hazájának kíván szolgálatokat tenni e tétellel, ugyanis Magyarországon egyre kevesebb gyermek születik, mindhiába rendeznek minden kilenc hónapban egyszer népesedési vitát az Élmény és Írás meg más orgánumok hasábjain, eddig egyetlen vitacikktől sem estek teherbe a magyar asszonyok. Plank Irma elmagyarázta, hogy ezzel a néhány üveggel talán elősegítheti azt a demográfiai robbanást, amely rendkívül gyümölcsöző lehet a hosszútávú népgazdasági tervezés szempontjából.

A vámtiszt végül is elunta a hosszas magyarázkodást, s in-

kább legyintve továbbengedte a Nőbizottság elnökét, csak ne kelljen tovább hallgatnia a locsogást.

Plank Irma a vállára csapta a rogyadozó vitézt, és fölszállt a repülőgépre. Kukorica János rádőlt Irma térdére, és nyomban elaludt.

Az óriás Boeing a magasba emelkedett, s hamarosan az óceán fölött haladt Dél-Amerika felé.

Váratlanul a gép farkából, a hátsó ülések egyikéről apró kis emberke bukácsolt elő, hosszú ősz szakála söpörte az utastér gumiszőnyegét. A kis ember előrement a pilótafülkéhez, ott megállt, s szakála alól két hatalmas pisztolyt halászott elő.

– Hölgyeim és uraim! – mondta vidáman. – Most eltérítés következik. Pilóta urak, legyenek szívesek 420 fokkal lefelé fordítani az útirányt, mert különben szétlövöm ezt a biciklit, és ez enyhén szólva kellemetlen hatást válthat ki . . .

A másodpilóta nem hallgatott a fenyegetésre. Kiugrott a fülkéből, hogy nekirontson a kis embernek, de az átkarolta, és hatalmas erővel a falhoz nyekkentette. A tiszt mozdulatlanul elnyúlt.

– Pilóta urak – mondta újból, szinte könyörögve az emberke –, nagyon szépen kérem, tegyék azt, amit mondok, mert különben lesz itt haddelhadd . . .!

Az utasok dermedten nézték, hogyan fordul meg váratlanul a gép.

– Oké! Most irány az egyenes! – adta ki az új parancsot az ősz szakállú. – Aki jól viselkedik, annak nem lesz semmi bántódása, sőt, kap tőlem szalmiákcukrot is.

Plank Irma felsikított, és rázuhant a békésen hortyogó Kukoricára.

– Uramisten, ez elájult! – ugrott föl a viaszsápadt Ámbár. – Gyorsan valami innivalót!

Kende Kelemen szolgálatkészen kotorászni kezdett, végül – mert semmit nem talált – felnyitotta Plank Irma kezitáskáját, kiemelt belőle egy L'eau Erotic feliratú üveget, s Ámbár Ernő megitta vele a nőt.

A hosszú szakállú emberke még mindig vidáman dobálgatta a levegőbe pisztolyait.

– Eltérítés! Eltérítés! Ez aztán a megszedítés! – kurjongatta lelkesen. – Pilóta urak, ott az égig érő fa . . . Amellett egy nagy gödör. Hát ott ereszkedjenek le a közelében, mert különben jaj lesz ám . . . Ha hazudnék, ne legyen a nevem többé Hétrőfös . . .

Plank Irma magához tért, és kipirulva, csillogó szemmel nézte a kalandort:

– Hétrőfös? – sikoltotta kéjesen. – Az kell nekem . . .!

Fölugrott, lelökte magáról Kukoricát, és kitárt karokkal rohant a kis emberkéhez. Lihegve ölelte magához.

– De kérem, asszonyom, ön megféledekzik az illemről! –

méltatlankodott Hétrőfös. – Tessék kérem leszállni a szakállamról, mert abban van az én erőm.

– Ja? – Plank Irma csalódottan visszavonult a helyére, és Kukorica Jancsit kezdte ébresztgetni. – Egyetlenem, szerelmem... Öleld meg a te Irmuskádat...

– Öleljen a kórság! – tiltakozott a még mindig félig alélt vitéz.

De Plank Irma nem tudott parancsolni a vérenek, és Kukorica Jancsit csak az mentette meg a Nőbizottság képviselőjének szenvedélyes rohamától, hogy a gép közben leereszkedett a Hétrőfös által kijelölt sík területen.

Kukorica a landolásnál egészen fölébredt.

– Hol vagyunk? – kérdezte.

– Nekeressdország határában – felelte Hétrőfös.

Ámbár nem kapott levegőt a meglepetéstől.

– Hallják, elvtársak? Nekeressdország... Pont ezt kerestük... Megérkeztünk, hála ennek az apró kartársnak. Hallják?

Szedelőzködni kezdtek, de a kis ember rájuk szegezte a pisztolyokat.

– Csak semmi ugrabugra – mondta. – Mindenki maradjon a fenekén! Én hazaérkeztem, mert lejárt a száműzetésem, és meg akarom dönteni Burkus király diktatórikus hatalmát. De maguk itt maradnak...

– Uram, vigyen magával minket! – Ámbár könnyölgőre fogta a dolgot. – Aki segít, az megsegíttetik, ahogy Benedek Elek mondta. Mi üzleti tárgyalásba szeretnénk itt kezdeni...

Szinte reflexszerű mozdulattal átnyújtott a kis embernek egy üveg barackpálinkát.

Hétrőfös kinyitotta az üveget, s addig el nem vette a szájától, míg egy csepp is akadt benne. Aztán jó kedve kerekedett, és elkezdte énekelni a Sandokant.

– Jó szám, mi? Az emigrációban tanultam... Vissza!

Ez az utolsó felkiáltás Plank Irmának szólt, aki újra veszedelmesen közeledett Hétrőföshöz.

– Megmondtam, amit megmondtam. Nem jöhet velem senki! Ha valaki mégis megpróbálja, halálnak halálával lakol.

Közben Kukorica összeszedte erejét, és kivont karddal előrohant. Elkapta a támolygó Hétrőfös szakállát, és egyetlen suhintással lenyisszantotta. A kis emberke kezéből kipottyant a két hatalmas vízpisztoly.

– Hatalmas idegen – rogyott térdre János előtt –, kérlek szépen, add vissza a szakállamat!

– Soha, míg csillag van az égen! – toppantott dacosan a vitéz.

– Kérve kérlek – rimázkodott Hétrőfös –, add vissza a szakállamat!

Ámbár Ernő a homlokára csapott:

– Megvan! Hát ez óriási! Látszik, hogy az én ötletem! Többet ésszel, mint erővel, ahogy Feuerbach mondja... Álljon

mellém, Kukorica kartárs! Figyeljen rám, maga kis ember! Visszakapja a szakállát, amint elvezet bennünket Nekeresdor-szágba. Sőt, ráadásul kap még öt üveg barackpálinkát és egy bronz KOVAFI törzsgárda jelvényt is . . .

– Soha! – rikkantott dacosan Hétrőfös. – Inkább törekeny és gyenge maradok, mint a mezei liliomszál, de én azt a jelvényt ki nem tűzöm!

– Adunk ahelyett is pálinkát!

– Szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál – mondta erre az emberke. – Így már tárgyalhatunk. Hanem ennyi emberfiát én oda nem vihetek . . . Maradjon itt az erdőben az a vékony meg az a hosszú úr! – Kendére és Subára mutatott. – És a nagysága is . . .

– Plank kartársnőt vinnünk kell – mondta határozottan Ámbár –, mert ő képviseli a nők arányszámát a vezetésben . . .

– Jó, nem bánom, ha többet nem akar megerősokolni – mondta a kis emberke. – De az a két vézna úgysem bírná végig az utat. Maradjanak itt. Áll az alku?

– Hát én? – kérdezte izgatottan Futóczky.

– Maga jöhet egy darabig, aztán majd beadjuk megőrzésre a Vasorrú Bábához!

9

Kint, a sötét lyuk mellett, Ámbár Ernő tanácstalanul megállt:

– Hát ide hogy juthatunk le?

Szerencsére Kukorica János – mint a sorsdöntő pillanatokban mindig – feltalálta magát. Mentéje alól előkotorta a Hétrőfös szakállát, hosszában kettéválasztotta a puha ősz szálakat, akár a fonalat szokás, majd a két fél szakállt egymáshoz csomóz-

ta, s az egészet hozzákötötte az éjgig érő fa legalsó ágához. A fura kötelet aztán a sötéten tátongó lyukba vezette.

– No, mehetünk, húgomasszony! – csapott gyöngéden Plank Irma tomporára a vitéz.

Irma sértődötten nézett Kukoricára, de eszébe ötlött, hogy a párizsi kaland után nem érdemes egy fenékreccsapásból ügyet csinálni. Rettegve nézett le az irdatlan mélységbe.

– Talán először Ámbár elvtárs... Merthogy mégiscsak ő a vezér.

– Hölgyeké az elsőbbség! – kiáltotta szokatlanul udvariasan Ámbár Ernő.

– Csak semmi riadalom! Nem olyan mély, mintha mélyebb lenne! – kedélyeskedett biztató vigyorral Hétrőfös. Azzal odaállt a gödör széléhez, és befogta az orrát. – Csak utánam, édes barátaim!

Ellökte magát, és beugrott a lyukba. Talajt érését iszonyatos detonáció jelezte.

A delegáció tagjai megborzongtak. Végül Plank Irma szánta rá magát az indulásra. Megkapaszkodott a szakállban, és óvatosan csúszni kezdett lefelé. Őt követte Futóczky, majd Ámbár...

Amikor mindnyájan szerencsésen leértek, Kukorica egy mozdulattal letépte a szakállkötelet, összehajtogatta és visszazárta a mentéje alá. Elindult a Hétrőfös mögött.

– Vitéz úr – könyörgött a kis ember –, most már igazán visszaadhatnád a szakállamat!

– Nem addig a'... – felelte dacosan a vitéz. – Majd ha elvezettél a griffekhez!

Hatalmas kerek erdő sarkához értek. Az ösvény szélén tábla állt:

MÉZESKALÁCS HÁZ

innen 2 perc

TÜNDÉREKNEK TILOS A BEMENET!

Körülöttük csodálatos világ pompázott. A föld alatti Nap narancsszínűvé varázsolta a tájat, az erdő zöld ágain sugarak hingtáltak.

Plank Irma izgatottan lihegett a gyönyörűségtől.

– Káprázatos – fuvolázta. – Valóságos éden! Tündérgert!

Elindultak Hétrőfös mögött az ösvényen. Hatalmas, embercomb vastagságú indák állták el útjukat, ezeket Kukorica János kaszabolta le bugylibicskájával, miközben folyvást azt kurjongatta, hogy „nesze török, nesze német!”. Jancsi mögött a Nőbizottság küldötte lépegetett, utánuk kissé lemaradva Futóczky támogatta a lihegő, rogyadozó térdű Ámbárt.

– Nehéz terep – motyogta Futóczky. – Emlékszik, vezérigazgató elvtárs, mennyivel simább ösvényen mentünk ősszel, amikor szarvasokra vadásztunk?

– Nem is erdő volt ehhez képest, hanem virágos sík mező – nyögte verejtékezve Ámbár.

A vezérigazgató szenvedélyes vadász volt, a KOVAFI „Vörös Agancs” vadásztársaságának díszelnöke. Amikor a vállalat vezetői megszállták a bivalybeselneki vadászházat – a „Vörös Agancs” tagjai csak az igazgató által kijelölt személyek lehettek, tekintettel a nagymérvű puskahiányra –, óriási dári-dókat csaptak. Alapszabály volt, hogy a tagok férjeket és feleségeket is hozhattak magukkal Bivalybeselnekre – a sajátjuk kivételével. E víkendeken valahogy mindig úgy adódott, hogy Ámbárnak sikerült kilőnie a legpompásabb agancsú szarvasbikát, eltalálnia a legtöbb nyulat. Dehát ilyen a vadászszerencse!

Futóczky nosztalgiával gondolt a beselneki erdőre, amely előre segítette őt a pályán. Hiszen addig vadászgatott a vezér közelében, míg üzemvezetőből a vagonygár vezetőjévé lőtte föl magát. Most úgy érezte, ha mindvégig támogatni tudja a holtfáradt vezért, talán még termelési igazgató is lehet belőle valamikor.

Messziről megpillantották a mézeskalács házikót. Rózsaszínű tetejének pontosan a csúcsa alatt hatalmas, szív alakú tükör csillogott.

A ház falai is mézeskalácsból készültek, különleges formájú habcsókok voltak rajtuk a díszítmények. A ház oldalából vörösbarna, cukorral beszórt cső vezetett a föld alá. A delegáció tagjai közelebb merészkedtek a varázslatos építményhez.

– Hát ez? – hajolt közelebb Ámbár a furcsa csőrendszerhez.

– Szerintem kürtőskalács – harsogta Kukorica János, mert már rettentően éhes volt. – Megkóstolom . . .

Letérdelt, és jóízűen harapdálni kezdte a vezetékét.

– Jól mondtam én . . . Kürtőskalács! Hej, minálunk a búcsóban hányszor ettem én! Édes hazám, de messze szakadtam tőled! – Kukorica János letörölte könnyeit, hármat sóhajtott, aztán újabb hatalmas darabot tört a vezetékből. Adott a többieknek is. – Pompás íze van, ugye? Remek!

Abban a pillanatban éktelen visítás-rikácsolás tört ki a házban. Fölpattant az ajtó, és egy szörnyűséges vénasszony állt előttük. Pizkos fekete ruhája a földet söpörte, hatalmas fejkendője alól csak sárgás arcráncai és hosszú orra kandikált a jövevényekre.

– Megálljatok, gazemberek! Megettétek a vízvezetékeimet . . . Nyitom a csapot, mindhiába! Fölzabálták a vezetékemet, hogy a tizenkétfejű sárkány fújjon kénköves lángot a szemük közepébe . . . Most pusztuljak szomjan ilyen falánk jövevények miatt?

– Jól van, anyó! Ezek külföldiek, hát kíváncsiskodnak. Majd küldünk cukrászt, az megjavítja – próbálta csillapítani a sápirozó boszorkányt a Hétrőfös.

– Hihih! Méghogy cukrászt – visította a Vasorrú Bába. – A szövetkezeti cukrászat karbantartói hat hét múlva sem szállnak ki, ha a kürtőskalács-vezeték már nem garanciális. A maszek meg egyetlen kalácstoldásért elviszi az egész vagyonomat . . .

Miért nem a szennyvízlevezetőt kóstitták meg inkább, ha olyan kíváncsiak? Azért nem lenne kár, az magyar tévélinzerből készült... Úgyis ki akartam már dobni, mert erre se jó...

– Nyugodjon már meg, öreganyám! – Ámbár Ernő úgy érezte, meg tudja oldani a kellemetlen bonyodalmat. – Fogadja el kárpótlásul ezt a varázsitalt.

Egy palack pálinkát emelt elő, és odanyújtotta a Vasorrú Bábnak. Az nagyot húzott belőle.

– Ez igen! – csettintett aztán jókorát kurjantva. – Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál. Micsoda víz! Megfiatalodik tőle az ördög lánya... Hű, de jó...

Balra fordult, s orra nagyot koppant a vezérigazgató arcán. Ámbár elesett. Vér öntötte el a szemét.

– Uramisten, ez tényleg vasból van – tapogatta az arcát. – Futóczky elvtárs, te itt maradsz, és tanulmányozd ezt az orrot! Hátha a vagonjainkhoz alkalmazni tudnánk ilyesmit...

A vezérigazgató arcához szorította zsebkendőjét, s lassan feltápáskodott. Futóczky méltatlankodva támogatta.

– Járművekhez vasat? Ki hallott még ilyet?

– Nem húzódunk vissza az újtól. Az újat akarás egész fejlődésünk magva, ahogy ezt már harminc éve megmondta... – Csettintett az ujjával. – Ki is? Nem jut eszembe... Öreganyámnak meg itt hagynék még két üveg pálinkát, ha vendégül látja a kollégát, és odatartja neki az orrát, ha kéri...

– Nem bánom! – felelte a Vasorrú Bába. – Még egy kicsit fölhizlalom, bár van már rajta zsír, aztán jó lesz pecsenyének...

Azzal bedugta a kétségbeesett Futóczkyt Jancsi és Juliska megüresedett helyére.

10.

Burkus király aranszínű palotáját az erdei ösvény felőli oldalról egy hétfejű sárkány őrizte. Békés teremtés volt, bölcs, öreg házisárkány, alig pár évvel az obsit előtt. Már csak a fizetéseselem érdekelt igazából, hogy majd a nyugdíja elegendő legyen. Ha nem háborgatták, alig fűjt némi kénköves lángot a járókelők szemébe. De Hétrőfösre valamiért nagyon haragudott.

– Te kis dugó, újból ide merészelted dugni a pofádat? – harsogta, hogy beléremegett a palotát forgató kacsaláb. – Már megint felforgatáson töröd az agyad?

A kisember rimánkodva nézett követőire:

– Könyörgöm, adjátok vissza a szakállamat! Anélkül nem bírok el a Hétfejűvel . . .

– Majd én elbánok vele – intette le Kukorica Jancsi. – Mi ez a hét fej egy magyar vitéznek?

Azzal előhúzta Super-Figaro pengéből készült kardját, és nekirontott a szörnyetegnek. A sárkány vihogva tűrte a csiklandozást.

Tehetetlenül álltak meg. Ámbár Ernő először meg akarta vásárolni a sárkányt mintapéldánynak, de amikor a hatalmas szörnyeteg tüzet kezdett okádni, rájött, hogy nem lenne előnyös vétel, mert kovácműhelynek kicsi, közlekedési eszköznek pedig igencsak balesetveszélyes.

Abban a pillanatban megremegett lábuk alatt a föld. Sziklányi legény jelent meg a látóhatár szélén. Váratlanul elvetette hatalmas buzogányát, s lecsapta vele a sárkány három fejét.

– Isten és egek! – kiáltotta Hétrőfös. – Itt a Hegyhengergető!

– Kicsoda? – kérdezte izgatottan Plank Irma, és gyorsan előkotort táskája mélyéről egy üveg Erotika-vizet. – Micsoda erő! Micsoda férfi!

– Bizony, bizony – magyarázta a kis ember –, arról híres, hogy egész hegyeket képes egyedül eltolni!

– Az is mutatvány? – legyintett fölényesen Ámbár. – Nálunk akadnak olyanok, akik egész trösztöket tudtak eltolni...

Közben Hegyhengergető félrelökte a sárkányt, és megállt a palota kapujánál.

– Mellém álltak! Átvette az őrseget! – Az emberke páros lábbal toppantgatott lelkesedésében. – Most már biztosan követi őt Fanyűvő és Vasgyúró is! Hip-hip-hurrá!

Valóban, két hatalmas szál legény jelent meg az erdő szélén. Az egyik terebélyes tölgyfát cipelt a vállán gyökerestől, a másik pedig combvastag vasrudat hajlítgatott lelkesen.

– Van itt delta, ugye? – nézett föl büszkén a kis ember, majd nagyképűen hozzátette: – Én mégis legyőztem mindegyiket, amikor megvolt a szakállam... Mert abban van az én erőm! – Megállt, esengve nézett Kukorica Jánosra. – Szép vitéz úr, könyörgöm, add már vissza a szakállamat! Anélkül nem tudjuk legyőzni a Burkus királyt!

A két legény közben odaért.

– A várat körülvettük... Győzelem!

– Győzelem! – mondta rá a Hétrőfös csillogó szemmel. – De szakáll nélkül?

Ámbár Ernő megállt a hatalmas fickók előtt.

– A KOVAFI vezérigazgatója vagyok... Szívesen alkalmaznám magukat. Ön, kedves Fanyűvő úr, megoldaná vállalatunknál a teljes belső szállítást, Ön pedig, Vasgyúró úr, kovácsológép lehetne, vagyis nagykalapács. Gondolják meg! Célprémium is van!

– Az mi? – kérdezte Fanyűvő.

– Az olyan pénz, amiért egyszer már megdolgozott.

– Értem. Szóval borralaló?

– Olyasmi, csak sokkal több... Nos?

– Csak a végső győzelem után. Majd akkor beszélhetünk róla.

Ámbárnak eszébe jutott, hogy mint vezetőnek, mindenekelőtt kötelessége megismerni az itteni politikai helyzetet. Megkérte Hétrőföst, tájékoztassa röviden a nekeresdországi állapotokról.

– Ott kezdeném, hogy Nekeresdorszáiban két erős politikai párt van, a royalistáké és a demokratáké. A royalisták a mesebeli királyság megeremtéséért és megerősítéséért küzdenek ősidők óta, a demokratáknak pedig az az alapelvük, hogy éljen mindenki úgy, ahogy tud, nem kell ide király... A royalistákat Tündérország támogatja titokban, minket, demokratákat pedig hol az USA, hol pedig Kína. De ezt ne mondják tovább, mert kellemetlen bonyodalmak származhatnak belőle. Hosszú évszázadokig meg tudtunk egyezni, mert minden hatvan évben felváltottuk egymást: egyszer Burkus király került hatalomra, más-kor meg én ültem be a Palotába Mitsem kormányzó néven.

– Évszázadokig? – kérdezte hitetlenül Plank Irma.

– No persze – gesztikulált szélesen a Hétrőfös. – Mert Nekeresdorszáiban egyetlen nap csak kétszáznegyven órából

áll. Lehet, hogy nálatok több, akárcsak Tündérországbán is, nem tudom, arrafelé még nem jártam. De hát mit tehetünk, minálunk rövid az élet . . . Szóval, hogy a lényegre térjek, pár száz évvel ezelőtt egyszercsak Burkus király megmakacsolta magát. Nem akarta átadni a palotát, mikor lejárt az ideje. Azt mondta, Nekeressdország népének jobban megfelel ez az állapot, nem szabad állandó politikai válságot okozni az országban . . . Természetesen ezt az aljas és álnok fogást nem lehetett retorzió nélkül hagyni. Híveimmal elfoglaltuk a csirkelábon forgó palotát. A küzdelem hevében a csirkeláb darabokra tört, győzelmünk után pulykalábbal pótoltuk. Akkor Burkus király illegalitásba vonult, s később a tündéreket meg a palotát is levéve lábáról, száműzött engem Nekeressdországból. A pulykaláb helyett kacsalábat épített, ezzel is megerősítve székhelyét, s azóta ott dőzsöl buja csatlósaival az aranytrónus közepén. Úgy mondják, abban alszik, ott végzi szükségleteit, egyetlen pillanatra sem hagyná ott trónusát, nehogy valaki elfoglalja. Huszonötezer híveimet kaszáboltatta le a gaz Burkus a döntő csatában. Megpróbáltam parlamentáris úton visszafordítani a történelem kerekét, de nem sikerült. Burkus megvásárolta magának Fanyúvót és társait, a legerősebb embereket, akik aztán terrorakciókkal könnyedén elnémították híveimet . . . A grifftelepekre, e stratégiai szempontból is fontos üzemekbe Burkus emberei kerültek, sőt a sárkányok fölött is sikerült megszilárdítania hatalmát. Akkor aztán megalakította a Nekeressd Királyi Griff és Sárkány Részvénytársaságot, amely ma az egész mesevilág legtőkeerősebb mammutvállalata. Tavainkat holt vizekké silányították, mert ez a konzern állandóan megeszi a kis halakat.

A KOVAFI emberei szájátva hallgatták a számukra egyre fontosabbnak ígérkező történelmi visszatekintést. Hétrőfös pedig izzó arccal folytatta:

– A sárkányokat és griffeket a halakon kívül híveim húsával táplálták. Egyre fogytak a demokraták Nekeressdországbán.

Így hát új stratégiát és taktikát kellett kidolgoznom. Emigráltam az emberek közé. Bejártam Latin-Amerikát, az afrikai kontinentst, éltem Közel-Keleten . . . És sok újat tanultam a Földön. Megtanultam példának okáért, hogy repülőgép-eltérítésekkel is komoly befolyást lehet gyakorolni a mesevilágpolitikára. E módszert ki is próbáltam: egy alkalommal inkognitóban hazajöttem, és eltérítettem a királyi vezérgriffet, amelyen az álnok Umbulumbu kancellár és még néhány királyhű vezető utazott . . . Üzentem Burkus királynak, hogy ezer szabadon bocsátott demokrata és száz zsák aranytallér fejében hajlandó vagyok egyenként szabadon engedni embereit. Burkus hosszas alkudozás után teljesítette feltételeimet. Huszonöt zsák aranyat elástam öreg napjaimra, a többin pedig megvásároltam a király legerősebb híveit. Őket . . .

Vasgúrőékra mutatott.

– Persze, a királypártiak még így is túlerőben maradtak. Taktikai okokból visszatértem az emberek közé, és állandóan az eltérítést gyakoroltam, mert úgy érzem, e módszernek a továbbiakban is jó hasznát vehetjük . . . Aztán egy napon Fanyűvő értesített, hogy Nekeresdországban egyre nagyobb az elégedetlenség, a zendülés minden órában kitörhet, érkezett az idő egy nagyobb gerillaakcióra . . .

– Túlhaladott álláspont – mondta határozottan Ámbár. – Kevés lúd nem győz malacot, ahogy azt már Napóleon is említette, ha jól tudom. Mondja, kedves Hétrőfös úr, államcsínnel nem próbálkoztak még?

Hétrőfös tűnődve nézett a vezérigazgatóra.

– Sok csínnel próbálkoztam már, szakállamcsínnel is, de az államcsínyt még tanulmányoznom kéne az emberi világban.

– Elmagyarázom én magának! – vágta rá Ámbár oktató hangon. – Az államcsíny lényegében azt jelenti, hogy a fennálló politikai viszonyokat vértelenül, egyetlen csellel fordítják meg.

A kis ember felpattant:

– Érdekes gondolat! Tetszik nekem!

A vezérigazgató kidüllesztette a mellét:

– Taktika kérdése – szónokolta. – Ügyes fogással a kisebbségben levők is hatalomra juthatnak a túlerővel szemben . . .

– Ha van szakálluk – vágta rá Hétrőfös. – De az enyémet lekaszabolta ez a mézeskalács-képű itten, és hiába rimáncodok, nem akarja visszaadni.

Ámbár Ernő fölénye tudatában gunyorosan mosolygott. Mit tudnak ezek a fejlődésben elmaradott lények a tudományos politizálásról? És hogyan is tudhatnának, amikor még a mesékben hisznek? Hirtelen úgy érezte magát, mintha alapfokú szemináriumot vezetne odahaza, a KOVAFI-nál.

– Ide figyeljen, kis ember! – mondta nevelő színezettel hangjában. – Nekem volna egy ideám. Persze még nincs egészen kidolgozva . . . De ha megfogadja, nem maradhat el a győzelem, és Nekeresdországnak nem rés, hanem erős bástya lesz a béke frontján, ahogy nálunk mondták Mátyás idején.

– Mátyás? Arról hallottam! – dörzsölte össze a kezét örömmel Hétrőfös. – Sok mese szól róla. Mátyás, az igazságos . . .

– Ellenkezőleg! – tiltakozott Ámbár. – Ez egy másik Mátyás . . . No, szóval elmondom a javaslatom, amennyiben szerződést köthetünk . . .

– Mire?

– Győzelem esetén azonnal felveszi velünk a gazdasági kapcsolatokat. Mi megvásároljuk önöktől a griffkészítés technológiáját a megfelelő mintákkal és berendezésekkel együtt, cserébe pedig modern magyar regényeket szállítunk Nekeresdországnak . . .

– Nem bánom – felelte rövid gondolkodás után Hétrőfös. – Noha szegény Csipkerózsika is attól aludt el . . .

– No látja – folytatta rendíthetetlen nyugalommal a vezérigazgató. – Hazánk mindig híres volt fejlett gyógyszeriparáról.

– Akkor csapjunk egymás tenyerébe, és halljuk már . . .

Ámbár ünnepélyesen lehajolt, és kezét fogott a kis emberrel.

– Nos, tervemhez valakinek fel kell áldoznia magát. Be kell jutnia a palotába, és le kell csalnia trónszékéről Burkus királyt. . .

– Az ám, de hogyan? Nem akar az megmozdulni sem . . .

Kukorica János türelmetlenül közbeszólt:

– Majd én! Berontok, elibe állok és azt mondom: vagy legyün onnan kegyelmed, vagy lekaszabolom a fejét a fenséges nyakáról . . .

Ámbár leintette:

– Kerüljük a felesleges vérontást . . . Én Plank elvtársnőre gondoltam. Elviszi a királyhoz a KOVAFI dolgozó nőinek üdvözlését, és azután . . .

– Azután? – kérdezte kíváncsian Plank Irma.

– Ahogy a helyzet megkívánja. Magára bízom, kedves elvtársnő. Cselekedjék legjobb belátása szerint. Az ön kezében fegyverré válik a L'eau Erotic, ezt már tapasztaltuk . . .

– De kérem! – tiltakozott szemérmesen a Nőbizottság elnöke.

– Elvtársnő! Ne feledje, hogy a KOVAFI vezetői magába helyezték bizalmukat. Ez küzdelem, elvtársnő, és a küzdelemben félre kell tenni az egyéni érdekeket. Vívja meg a harcot, és az utókor meg a KOVAFI hálásan fog gondolni magára. Szent lesz az Ön valamennyi harci eszköze és tárgya, ifjak fognak könnyezve gondolni rá, asszonyok és férfiak egyaránt, meglátja, Plank elvtársnő. A siker nem maradhat el. Tudom, elvállalja!

– Vállalom – rebegte meghatottan és büszkén Plank Irma.

– Ha győzünk – folytatta Ámbár –, megkapja a Munka Hőse érdemrendet és a Kiváló Életmentő kitüntetést . . . Most pedig megfogalmazom a nyilatkozatot. Kérem, írja valaki . . .

Ámbár Ernő körülnézett, aztán megköszönte a torkát:

– Tehát . . . A felek megállapodtak abban, hogy a kölcsönös előnyök figyelembevételével megteremtik a két ország gazdasági

kapcsolatait, és segítik az árucseré bővítését. A KOVAFI vezetői és dolgozói kijelentik, hogy mélységesen elítélik a trónbitorló Burkus terroruralmát, és segítséget adnak Nekeresdország igazi tulajdonosainak, de ugyanakkor elszigetelik magukat a Hétrőfös-mozgalom szélsőséges, anarchista túlkapásaitól . . .

– De kérem! – pattant fel a kis ember. – Hogyhogy szélsőséges meg túlkapás? Hiszen most egyeztünk meg . . .

– Nyugalom, nyugalom . . . Taktikusan fogalmaztam. Ha egyik félnek sem adunk száz százalékgig igazat, nem üthetnek otthon a fejünkre. Ha tévedünk, úgy magyarázhatjuk a nyilatkozatot, ahogy a pillanatnyi helyzet éppen megkívánja. Most pedig következék a fogadás, amint az egy ilyen történelmi jelentőségű szerződés kötés után ildomos!

Előkerült a barackpálinka, s a felek órákon át koccintgattak egymás egészségére. Aztán, amikor már alaposan leitták magukat, elénekelték a „Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem megünk mi innen el” című magyar nemzeti indulót. Plank Irma pedig fogta a táskáját, s riadtan, ám mégis részegen eltántorgott a kacsalábon forgó palota felé.

11.

Burkus királynál éppen a szokott mindennapos fogadás zajlott. Bórembukk főceremóniamester az ajtó mellett állt, s valahányszor valaki belépett, háromszor dobbantott a márványpadlón hosszú, díszesen kifaragott, színarany botjával.

Burkus unatkozva, ásítva intett, hogy a tisztelgő látogató közelebb jöhet. Aztán szemét egy tizedmásodpercre lehunyta, ez jelentette a visszaköszönést, mert Burkus király lustaságában még bólítani sem akart.

– Umbulumbu kancellár! – kurjantotta hangosan a főcere-

móniamester, miközben aranybotjával szorgalmasan verte a kövezetet.

Umbulumbu színezüst ruhában, hétrét görnyedve besietett, és térdre vágódott a trónus előtt.

– Felség – lihegte izgatottan. – Az a gaz Hétrőfös körülvette embereivel a palotát. Furcsa harci dalokat énekelnek, amiket még sose hallottam. Valami Bodri kutyáról rikkantgatnak, miszerint az szedje a sátorfáját . . . Sőt! Ha jól értettem, egy akácós úton is végig akarnak masírozni, meg valami gombház leszakítását követelik, aminek helyébe ezer is akad. Aggódok, felséges királyom. Nagyon különösen viselkednek. És idegenek is vannak köztük.

– Fejüket lenyiszálni és szétszórni a szélrózsa minden irányába! – rendelkezett dörmögve, bosszankodva a király, majd tovább szunyókált.

Umbulumbu közelebb csúszott a trón lépcsőjéhez, de miután látta, hogy a felség nem is hederít rá, dühödten föl pattant és kirohant, hogy fölébressze az őrség parancsnokát.

A főceremóniamester újra toppantott.

– Plank Irma nőfelelős . . .

Burkus király, aki már úgy behízott trónszékébe, hogy ki sem bírt kecmeregni belőle, kíváncsian nyitotta ki a szemét, és sárga szakállát kezdte vakargatni.

– Nőfelelős? Az meg mi a fityfene? Gyere lányom közelebb . . .

Plank Irma kissé összekoccanó térdekkal vonszolta magát a terebélyes király trónja elé. Kézitáskáját a markában szorongatta.

– Fe . . . Fenséges királyom, életem-halálom kezédbe ajánlom – jutott eszébe a nagyon régen tanult nekeresd-etikett formulája. – A KOVAFI dolgozó asszonyainak üdvözetét hoztam el fenségednek.

Burkus király felhúzta jobb szemöldökét.

– Kovafi? Mi az a kovafi? Kova királyról sosem hallottam, a fiáról meg még kevésbé . . . Merre van hazád, merész néMBER?

Plank Irma mélyet lélegzett.

– Magyarországról jöttem, felség!

A királynak felcsillant a szeme:

– Á, Magyarországról! Hallottam róla! Ott terem a jó gulyásleves meg a csikóstokány. – Izgatottan simogatta meg hordónyi hasát. – Hoztál-e kóstolót?

– Levesport hoztam, fenség, meg egy kis varázsitalt. Parancsolj!

A király intett a szolgálknak, akik átvették az ajándékot. A levesport elvitte a kukta kipróbálni, és tíz perc múlva már fel is fordult tőle. Az üveg barack pedig a király kezébe került. Burkus izgatottan próbálta kinyitni a díszes címkéjű üveget, de a dugóval sehogy sem boldogult.

– Nem jön – rángatta egyre dühösebben. – Talán ezért varázsital? Főpohárnok! Főpohárnok!

Bíbor bársonyba burkolt, alacsony ember szaladt fel a trónus lépcsőjén. Kivette a király felséges markából az üveget, és arany dugóhúzójával piszkálni kezdte. De a dugó csak morzsolódott . . . A főpohárnok egyre vörösebb képpel dolgozott, minden eredmény nélkül. Végül elkérte Bórembukk koppantóbotját, az üveget letette a lépcsőre, s felülről óvatosan a dugóhoz helyezte a botot. Aztán rátámaszkodott, s megkérte Bórembukkit, hogy segítsen nyomkodni az is.

– Iparilag igen fejlett ország az én hazám – magyarázta közben lelkesen Plank Irma –, hát ha még látná felséged a műanyag dugóinkat! Már a bankok is azokat alkalmazzák biztonsági zárként . . . Ha szabad a lényegre térnem, szeretnénk felvenni a gazdasági kapcsolatot az önök félfeudális, elmaradott, de fejlődő országával.

– Még hogy elmaradott? – hápogott Burkus király. – Talán nálatok már atommeghajtású sárkányokat gyártanak?

Közben a dugó belemorzsolódott az üvegbe, darabkái sárgára festették a pálinka tetejét. A király nagyot húzott a barackból, aztán megtörölte a száját.

– Finom. Leszámítva a dugót – és fogai közül kiköpdöste a morzsákat.

A dugódarabkákkal egyszeriben pálinkaszag áradt szét a teremben. A király felhúzta az orrát, egyre jobban fintorgott.

– Szaglószervem érzékelése szerint ez bűdös! – jelentette ki, majd hármat tapsolt. Illatosítót ide!

– Fölösleges, felség! – kapott az alkalmon Plank Irma. – Útban szép országod felé megálltam Párizsban is, és elhoztam ide a világ legfinomabb parfümjét. Hadd illatosítsam be véle trónusodat és egész környezetet!

Irmácska előhalászott egy üveg erotika-vizet, és közelebb merészkedett a trónhoz. A király már az első pillanatban figyelte a különös illatra, orrcimpája megremegett. Plank Irma csak erre várt: jó erősen megnyomta a szórófejet. A tróntermet átható, édeskés illat járta át.

A királyi udvar emberei sorra elvörösödtek. Többen asszonyukért, még többen szeretőikért kezdtek kiáltozni. Bórembukk, a főceremóniamester izgatott sikollyal karolta át az egyik ábrándos tekintetű, szőke kis apródot, aki viszont riadtan kitépte magát a szorongató ölelésből, és elrohant a királynő lakosztálya felé.

Az alabárdos katonák közül többen rohamra készültek Tündérország ellen, a király pedig...

Nos, a király pedig vérbenforgó szemekkel bámult a lassan, ritmikusan vetkőző Plank Irmára. Aztán fel akart ugrani, de sehogy sem sikerült kiszabadulnia trónszékéből, fenséges ülőhelye a derekára tapadt. Burkus királyt most ez sem érdekelte, a trónussal együtt indult birokra az önmagából és ruháiból teljesen kivetkőzött asszony ellen.

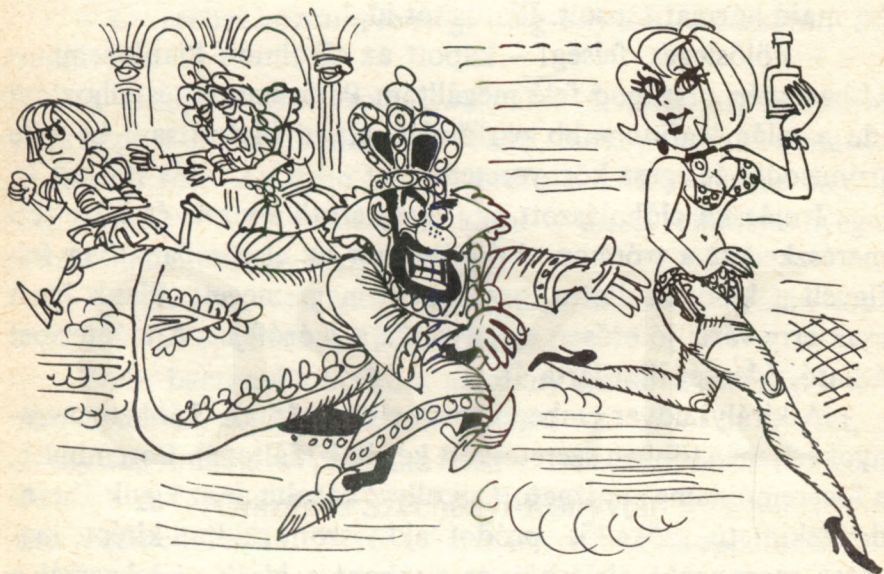
– Vagy az enyém leszel, vagy többször is az enyém leszel! –

lihegte modorát veszítve Nekeressedország uralkodója. A trónszék elakadt a legalsó lépcső szegletében, a király pedig zuhanórepüléssel hagyta el ülőhelyét, és a KOVAFI küldöttének lábai elé hullott.

– Légy az ágyasom, idegen nimfa!

– Itt, felség?

– Itt is! – üvöltötte a király. – Itt is, ott is, mindenütt! És mindig!

Plank Irma átkarolta a király fejét, és magához rántotta. A király egész súlyával zuhant a Nőbizottság küldöttére, miközben letépte a trónust körülölelő selyembársony függönyt. Lassan belegabalyodtak a nehéz lepelbe, melyen keresztül csak gyanítani lehetett testük mozgását, s ahogy – a küzdelem hevében beburkolózva – gurultak a terem sarkába.

Abban a pillanatban megjelent a bejáratnál Fanyűvő és Vasgyúró, karjukon a vidáman kurjongató Hétrőfőssel.

– Győzött a köztársaság! – pattant le a kormányzó hűséges emberei karjáról.

– Éljen! – mondták rá a többiek.

Hétrőfös felrobogott a trónszék nélkül maradt dobogó tetejére.

– Őrség! A paráznalkodókat szétválasztani! Burkus király az országból száműzessék, Plank Irma pedig áldozatkészségéért kitüntessék. Ehhez a hájtömeghez igazán gyomor kell, a felesége évek óta nem hál vele.

Néhányan a bársonygombolyaghoz rohantak, s mert az őrjöngő királyt nem tudták megfékezni, az összefonódott párt lepellel együtt átcipelték a szomszédos terembe.

Hétrőfös pedig maga elé kérette Ámbár Ernőt, a KOVAFI vezérigazgatóját.

– Mint a Nekeresei Köztársaság ügyvezető elnöke és kormányzója, első ténykedésemként parafálni kívánom az önök szép Lengyelországgal kötött szerződésünket.

– Magyarországgal, kormányzó úr – javította ki udvariasan Ámbár.

– Mindegy – legyintett Hétrőfös –, az a lényeg, hogy visszakapjam a szakállamat. És most ürítsük poharunkat a Nekeresei-magyar barátságra... Van még abból a barackból?

12.

A rövid, alig néhány napos ünneplés után a KOVAFI delegációja az eredményes munka tudatában indulhatott hazafelé.

Útjuk most már kevésbé volt kalandos, mint amikor elindultak Nekereseiország felkutatására, leszámítva néhány elhanyagolható momentumot, mint például azt, hogy Futóczyt csak az utolsó pillanatban tudták megmenteni. A Vasorrú Bába ugyanis addigra meglehetősen jól tápláltnak minősítette a vagongyár vezetőjét, s ráütve hátsójára a háromszögletű KÁF bélyeg-

zöt (Kihizlalt Áruk Forrósíthatók), csaknem nekilátott elfogyasztásának. Végül azért két üveg L'eau Erotic ellenében hajlandó volt szabadon bocsátani, majd a parfüm hatására összezárkózott a küldöttséget kísérő Fanyűvővel, aki két nappal később csak hosszas erőfeszítés árán tudott kettétörni egy túlvkonyított fogvájót.

Ezért aztán – korábbi terveiket módosítva – eltekintettek Fanyűvő szakértőként való foglalkoztatásától, s ott hagyták a mézeskalács házban.

A küldöttséget – a gyakorlati lebonyolítás végett hátrahagyott Kukorica János kivételével – maga Hétrőfös, azaz új néven Mitsem kormányzó búcsúztatta Nekeresdország határában. A hatalmas lyukban a köztársasági gárda (azelőtt királyi testőrezred) már felállította az állami aranylétrát, s Ámbár Ernő politikusi mosoly kíséretében, integetve indult rajta fölfelé.

Utolsónak Plank Irma kapaszkodott a létrába. Odalentről Kukorica Jancsi nosztalgikus könnyeket hullajtva, szomorúan nézte az asszony egyre kisebbnek látszó fenekét.

statisztikák ugyanis bizonyítani tudják, hogy külföldre látogató hazánkfiaiak egy bizonyos százaléka kint marad, s nem tér vissza csoportjával. Fájdalom, Önök közül senki nem gondolt e tényre s a külföldön való letelepedésre. Így hát én elhatároztam: feláldozom magam e statisztika valódiságának bizonyításáért. Különben is eltérített gépünk pilótája felajánlotta, hogy rokoni kapcsolata révén teremőri állást szerez nekem a yorkshire-i sertésstenyésztési múzeumban, s nekem apró gyermekkorom óta titkos álmom, hogy múzeumi teremőr lehessenek. Kérem, tartsanak meg jó emlékezetükben, hiszen amit tettem, a hazámért tettem. Üdvözlöm az otthoniakat!

Suba Gábor

A delegáció tagjai hosszan, némán meredtek maguk elé, annál is inkább, mert Ámbár Ernő előttük állt, s tőle várták az elvi kinyilatkoztatást. Ami nem is késett.

– Más berekben másképp szól az ének – mondta könnyezve a vezérigazgató –, ahogy ezt mindnyájan tanultuk. Ki-ki a maga szerencséjének kovácsa. Ott, ahol él anyám, ott van az én hazám. Az idegen kenyér mindig penészes, és így tovább . . . Mi viszont elmondhatjuk a marxizmus klasszikusainak emlőjén nevelkedve, hogy . . . – Ámbár bosszúsan csettintett. – Felindulásomban nem találom a megfelelő szavakat . . .

– Tisztaság fél egészség! – segítette ki készségesen a mindig stréber Kende Kelemen.

– Ez az, Kende elvtárs! – fordult vissza a vezérigazgató. – És jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok! De mit verebezünk? Mi a griffet visszük, és fölforgatjuk vele az egész világot!

– Úgy legyen! – mondta rá kissé bágyadtan Futóczky, a vagonyjár vezetője.

13.

KOVAFI NÉPE, 198 . . .

A GRIFFPROGRAMRÓL NYILATKOZOTT LAPUNK SZERKESZTŐJÉNEK A VÁLLALAT VEZÉRIGAZGATÓJA. – KUKORICA JÁNOS ELVTÁRS HEGYESHALOMRA ÉRKEZETT A GRIFF-LICENC PROTOTÍPUSÁVAL!

Hosszú, kalandos utazás és emberfeletti munka után visszaérkezett vállalatunkhoz az a delegáció, amelyik célul tűzte maga elé az egyes területeken még meglévő problémák döntő mértékű megoldását, amennyiben a KOVAFI irányt vehet a termelési struktúra nagymértékű átirányítása felé.

Ámbár Ernő vezérigazgató elvtárs a kimerítő tárgyalásorozat és az emberi teljesítőképesség felső határát túlszárnyaló külföldi viszontagságok után – a téma súlyponti voltára való tekintettel – úgyszólván azonnal fogadta lapunk szerkesztőjét, Mihók Antalt, hogy tájékoztatást adjon a tapasztalatokban és eredményekben gazdag út tapasztalatairól és eredményeiről.

– Ez az utazás, amelyet – fáradságot és költséget nem kímélve – vezetésemmel bonyolított le a kollektíva, valóban történelmi jelentőségű a mi fejlődő vállalatunk életében – hangsúlyozta Ámbár elvtárs. – Talán nem hangzik túlzásnak az a megállapítás, hogy utunk a vállalati mértékek rendszerében egyértékű Kolumbusz Kristóf nagy fölfedező útjával vagy a francia forradalommal, amelynek realizálása után bizvást bizakodással nézhetünk saját jövőnkbe, mind az egyén, mind pedig a mi közösségünk boldogulása szempontjából. Pont. Feladatainkat most már egy jelszó határozza meg: „*Arccal a griff felé!*”

Utunk során ugyanis sikerült megvásárolnunk a legkorszerűbb griff licencét, amely rövid időn belül a vállalati termelésnek mintegy kétharmadát teheti ki.

És ez nem kis dolog. A griff alkalmazási lehetőségei úgyszólván korlátlanok. Köztudomású ugyanis, hogy a tömegközlekedés csődje fenyegeti fővárosunkat, de más nagyobb városainkat is. A Fővárosi Közlekedési Vállalat mégoly kiváló újítások bevezetésével sem képes elfogadható megoldást találni a közlekedés ésszerűsítésére. Miután a griff alkalmasnak látszik közutaink tehermentesítésére (hátán kényelmesen és gyorsan utazhat mintegy 25–30 fő), joggal véljük, hogy a közlekedésben rendkívül nagy felvevőképességű piacra számíthatunk. Pont. Hogy ez nem pusztá hipotézis, azt marketing-szakembereink elemzése is alátámasztja. Ők ugyanis felvették a kapcsolatot az FKV illetékeseivel, s megkérdezték, mi a véleményük a griff bevezetéséről. Azt az egyértelmű választ kapták, hogy tőlük akármit használhatnak az autóbuszok helyett, nekik már teljesen mindegy.

Így hát nagy reményünk van arra, hogy a griffprogrammal meg tudjuk hódítani mind a hazai, mind pedig a külföldi piacokat.

Most már csak az szükséges, hogy vállalatunk valamennyi dolgozója érezze át a griffprogram bevezetésének szükségességét, és áldozatvállalásra is készen segítse a griffgyártás beindításának mielőbbi megvalósítását – fejezte be nyilatkozatát Ámbár Ernő, vállalatunk vezérigazgatója.

A beszélgetést készítette: *Mihók Antal*.

14.

– A nemjóját! – mormogta izzadt homlokát törülgetve Kukorica János, majd fejébe csapta csákóját, és markába köpve tovább görgette a boroshordó nagyságú tojásokat.

Minthogy a szállítás gyakorlati részét teljes egészében – griff-

szakértői besorolása következményeként – rábízták, kénytelen volt az évig érő fától egészen hazáig görgetni a griffgyártás legfontosabb alapanyagait.

Összesen hét tojással indult el – érzékeny búcsút véve a Nekeresd Köztársaság vezetőitől –, de útközben egyet nekigurított az Alpok szikláinak, s a tojás természetesen darabokra tört.

Kukorica János jó ideig griffirántottán élt, de Ausztria közepén már megcsömörlött tőle, s alig várta, hogy valami jóféle pörköltet vagy egy gulyáslevest ehessen hazai földön.

Titokban abban is reménykedett, hogy majd ünnepélyesen fogadják, s talán valami pezsgős díszebédet is rendeznek tiszteletére a KOVAFI-ban, de amikor Hegyeshalomnál egyedül az üzemi lap holtrészeg szerkesztőjével találkozott, már érezte, hogy reményei nem teljesülhetnek.

Mihók Antal pedig – észrevéve Kukoricát a hatalmas tojások mögött – gyorsan lehajtott még egy féldecit a restiben, majd felkapta aktatáskáját, fizetett a lompos, fésületlen büfésnőnek és odatántorgott a griff-szakmunkás elé.

– Köszöntöm ha... hazai pályán, Kukorica sporttárs – mondta hivatalos hangon, miközben jókorákat csuklott.
– Alig vártam, hogy befusson... Látja, olyan fontos eseménynek tartottam az érkezését, hogy még a mai galoppversenyt is kihagytam miatta. Éppen csak beugrottam egy bukméker irodába, hogy megjátsszam Gyűrdmeget és Sántikámat befutóra.

Kukorica János bosszankodva bámult Mihók hörcsögképébe.

– És a többiek? Hova rejtette Ámbár Ernőt meg az én elnyűhetetlen Irmuskámat?

– Nem jöttek – hátrált rémulten Mihók –, mert éppen fogadást rendeznek a maga tiszteletére. Már tegnap délután elkezdődött...

– Mit adtak? – kérdezte mohó arccal Kukorica.

– Volt melegszendvics, meg hideg csirke. Volt húsos pala-

csinta, rostonsült máj szeszben, aztán kaviár, gombasaláta, töltött pulyka, jércemell aszpikban, meg gyulai karaj, és legalább nyolcféle cukrászkülönlegesség... – A szerkesztőnek megcsilant a szemüvege. – Betegre zabáltuk magunkat, érti? Betegre... Én már éjfélkor abba hagytam, akkor kezdtem el piálni.

Kukorica Jánosnak nagyot kordult a gyomra:

– Hej, nagy isten...

Mihók gonosz kegyetlenséggel folytatta:

– Ámbár elvtárs mondott pohárköszöntőt. Hosszan beszélt a maga érdemeiről is... Száraz meg édes martinivel kezdtük, de volt, aki whiskyt meg vodkát ivott. Aztán boroztunk. És jött a pezsgő is...

– Ne tovább! – horkant föl a vitéz.

– Jégbe hűtve – nyalta meg a szája sarkát Mihók. – Csak úgy csiklandozta a nyelőcsővem, képzelheti... El is hoztam magammal két üveget az útra.

Kukorica János őrzöngve kapta el a szerkesztő táskáját.

– Hol van?

– Megittam Győrig, mert pokoli meleg volt a vonatban. Mi történt magával? Rosszul van?

Kukorica János összegörnyedve zuhant a földre.

– Legalább egy pogácsát fizessen nekem! – nyögte. – Éhes vagyok, mint a kivert kutya, és nem hagytak egy tallérnyi napi-díjat sem az útra!

Második rész

1.

Ámbár Ernő vezérigazgató nyilatkozata általános feltűnést keltett a KOVAFI berkeiben. Azonnal megkezdődtek valamennyi üzemben és irodában a termelési tanácskozások, s az Umberuf Lajos vezette ergonómiai és pszichológiai laboratórium alkalmazottai vállalatszerte mérésekbe kezdtek. Az általuk használt Optimiméter – mint erről az üzemi újság is beszámolt – általában negyvenegy hahányi emelkedést mutatott.

A társadalmi szervezetek nyilatkozatokban álltak a griff-program mellé. A főépítés- és főbontásvezetőség dolgozói vállalták, hogy határidő előtt fél évvel – pontosan három hónap alatt – befejezik a griffüzem felállítását. Ennek érdekében napokon belül lebontották a nagy kazánházat, amely az üzemeket látta el melegvízzel és fűtéssel, hogy helyén elkezdhessék az építkezést.

A Kőműves Kelemen brigád – amelynek feladata a gyár legfontosabb és legrosszabb útjának karbantartása volt (ami abból állt, hogy amit estére betemettek, azt reggel újra felbontották, most vállalta, hogy három nap túlórával elkészíti azt az utat, amely a griffüzemtől az új grifftárolóig vezet. Ezt még túl is teljesítették azzal a parányi szépséghibával, hogy a nagy sietségben az út alatt felejtették a régi tekepályát bábostulgolyóstul, amitől aztán a betonúttest – bármi haladt át rajta – úgy dübörgött, mintha vulkánikus erők dolgoznának a mélyben. Igaz viszont, hogy az út alá a nagy sietségben elfelejtették lerakni a vízcsöveket, aminek megvolt az az előnye, hogy így

többé nem kellett a másutt örökkön fenyegető csőtöréstől tartani.

Összeült a Nőbizottság is, Plank Irma elnöklésével. Ámbár Ernő rövid, háromórás beszédben köszöntötte az asszonyokat-lányokat. Részletesen ecsetelte a griffgyártásban rejlő beláthatatlan perspektívákat, majd Plank Irma javaslatára a gyár öntudatos asszonyai és a KISZ lánytagjai közös védnökséget vállaltak a grifftojások fölött, felajánlva, hogy három műszakban, határidő előtt kiköltik azokat.

Így gyorsan fölépült a griffüzem, amelyből alig néhány apróságot felejtettek csak ki a tervezők. A hiányzó bejárati ajtó problémáján néhány csákánycsapással segíteni lehetett, a kifelejtett mosdók helyébe bádoglavórokat helyeztek, ahová aztán a KISZ aktivistái társadalmi munkában hordozták a melegvizet a vezérigazgatósági uszodából.

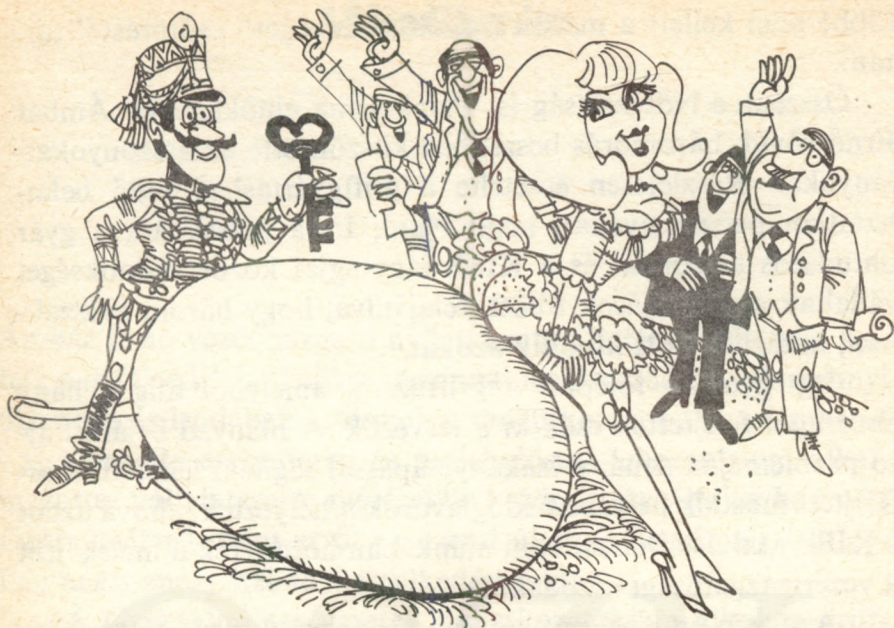
Az üzem ünnepélyes avatásán megjelentek a vállalat gazdasági és társadalmi szervezeteinek vezetői, a szomszédos fiákerüzem és az ugyancsak szomszédos fakovácsoló műhely dolgozói, már csak azért is, mert így addig sem kellett dolgozniuk. És természetesen ott voltak az építők, a Kőműves Kelemen brigád tagjai, és ott volt Ámbár Ernő oldalán a nagy sikerrel járt delegáció valamennyi tagja, a hazáját cserbenhagyó Suba Gábor kivételével.

Ámbár Ernő hosszasan részletezte a kalandos út eredményeit, majd ünnepélyesen kihívta Kukorica Jánost, és átadta neki az új létesítmény kulcsát.

Ezután egy üres pezsngősuveget vágtak az épülő falhoz – tartalmát Mihók Antal itta ki a takarékoságot jelképezve –, amittől azonnal két téglányi lyuk keletkezett az új üzem falán.

Kukorica János kidüllesztett mellel, bajuszát megpödörve indult a kulccsal az utólag épített kapu felé.

Mindennek valójában csak jelképes értelme volt, hiszen a kapu tárva-nyitva állt, és különben sem szereltek bele semmi-

féle zárat. De a látvány lenyűgözte a közönséget, a jelenet gondosan elő volt készítve, a koreográfiát a kultúrház tánckarának rendezője ihletetten tervezte meg.

Kukorica János griffszakmunkás belépett a kapun, és eltűnt a háttér sötétjében. Kisvártatva újra megjelent egy hatalmas, hófehér tojást görgetve maga előtt. Plank Irma a koreográfus intésére felemelte szoknyáját, s jobbával a tömeg felé integetve, fenekét a tojásra helyezte.

Dübörgő taps fogadta a történelmi pillanatot.

Ámbár Ernő könnyekig meghatva recsegte a mikrofonba:

– Leborulok a griffprogram nagysága előtt, ahogy Kossuth apánk is megtette annak idején.

Szerencsére a hangszórókat már korábban kikapcsolták a technikusok.

2.

Az első griffeknek valósággal csodájukra jártak a KOVAFI rá-
érő dolgozói. A parányi fiókák valóban aranyosak voltak, alig
szárnyalták túl egy-egy indiai elefánt méreteit. A griffüzem
állatkert-jelleget öltött azokban a napokban. A vállalat gödrös,
poros útjain seregek zarándokoltak a nap minden órájában a kis
griffek felé, úgyhogy a vezetői tanács már-már azon töprengett,
nem lenne-e érdemes belépti díjat szedni, az előző évi deficit
fedezése érdekében.

Természetesen akadtak mindenben hibát kereső, kukacos
demagógok is. Ezek körülbelül így foglalták össze retrográd
véleményüket: „Mi az istennek foglalkozunk mi madarakkal?”
De ezeket az öntudatosabbak hamar elnémították, nyugodtan
és magabiztosan megmagyarázva a griffgyártás valamennyi elő-
nyét.

A többség a griffprogram pártján állt, s elismeréssel adó-
zott a madaraknak meg a vezetőknek. Az ő véleményüket leg-
inkább Plank Irma szavai fejezték ki, aki egyszer a vagongyári
tolópad hatalmas síkján megrendezett nőgyűlésen egyebek kö-
zött ezt mondta:

– Mindenki láthatja, hogy milyen cukik!

A konkurrencia különösen a vagongyáriakat rázta meg.
Futóczkyt valósággal dühítette már a griffek túlságosan magas-
ra szökött népszerűsége. Tartott attól, hogy a griffgyártás rövid
időn belül kiemelt egységgé válik, s azontúl rendszeresen el-
viheti tőlük a pálmát, pontosabban az évek óta a vagongyárban
porosodó „Kiváló gyáregység” vándorzászlót, s a nem porosodó,
de mégis fontos pénzjutalmat is.

Futóczky tehát összehívta területe legjobb szakembereit –
mérnökeiket, konstruktőreiket, újítóit –, s megkongatta a vészha-
rangot.

A vagongyáriak ettől kezdve éjjel-nappal dolgoztak.

Futóczky valóságos ostromállapotot hirdetett ki a gyáregységben. Emberei csak orvosi igazolással, külön engedéllyel mehettek kis- vagy nagyszükségletük elvégzésére, a családtagok hetenként kétszer látogathatták meg őket néhány perces beszélőre.

E lázas munkának meg is lett az eredménye: a vagongyárban néhány hónap alatt feltalálták azt a korszerű vagon típust, amely nemcsak energiatakarékos, nemcsak zajtalanul gurul a sínen és helyben tud megfordulni, hanem egyéb kitűnő tulajdonságokkal is rendelkezik. Futóczky – felhasználva a Vasorrú Bábánál szerzett tapasztalatokat – olyan korszerű fémötvözetet kísérletezett ki, amelyik minden szempontból kitűnően felhasználható, s a legnagyobb teherpróbákon, futópróbákon egyaránt tökéletesnek bizonyult. A féltékenység-szülte vagonokhoz hasonlót talán még soha nem gyártottak sehol a világon. Az új típust Futóczky javaslatára Othello-kocsinak keresztelték el.

Már ki volt tűzve a szériagyártás elindításának határideje, amikor Futóczkyt váratlanul hívatta a vezérigazgató.

A vagongyár vezetője kíváncsian ült be személyi helikopterébe, hogy a Palotába siessen.

Szurgent Gizella nem is köszönt vissza Futóczkynak, azonnal megnyomta a vezér automatikus ajtajának gombját, s a gyáregységvezető rémulten gördült a morc képpel ülő Ámbár Ernő hatalmas íróasztala elé.

– Mondja, Futóczky – pattant fel zordonan a vezérigazgató –, miket művel maga mostanában?

– Én? – csodálkozott Futóczky. Eddig tegeződött a főnökével.

– Maga, igen, maga! Tudatosan aláaknázza a griffprogramot a vacak Othelloival... Mi maga, szőlőtermesztő?

– De kérem, Ámbár elvtárs, mióta a KOVAFI fennáll, ilyen korszerű vagonok még soha nem...

– Nem érdekelnek az elavult vagonjai! – ordította a vezér.
– Nekünk most a griff a fontos. És maga tudatosan eltereli a figyelmet a fő profilunkról.

– De vezérig . . .

– Semmi de! Semmi vezérig . . .! Vegye tudomásul, hogy nincs többé vagon. Megszüntetjük a vagongyártást. Megállapodtunk az államvasutakkal. Ők is áttérnek a griffre, érti? Elég ebből a középkori gondolkodásmódból. Fejlődnie kell, Futóczky elvtárs! Én többet vártam magától. Maga végig velünk volt a griffprogram kidolgozásánál, és akkor . . . – Ámbár a szívéhez kapott. – Maga az én emlőimen nevelkedett, s most rútol levált róla. Csalódtam magában.

Futóczky lehajtott fejjel állt a vezérigazgató előtt. Nem egészen értette, mi történik körülötte.

Ámbár Ernő megnyomta a csengőt. Kisvártatva begördült Szurgent Gizella.

– Kartársnő, legyen szíves, adja át az írásbeli határozatot Futóczky kartársnak.

Gizike felnyitotta a műanyag mappát, és egy céges levélpapírt nyújtott át a riadt Futóczkynak. Már az új embléma volt a papíron: egy kitárt szárnyú griffmadár tartotta csőrében a KOVAFI betűit.

VEZÉRIGAZGATÓI HATÁROZAT

Futóczky Zoltánt a vagongyáregység élén végzett vállalatellenes tevékenysége miatt szigorú megrovásban részesítem. E határozattal egyidőben intézkedést tettem a vagongyártás időleges beszüntetéséről. Ezen átmeneti időszak végéig a vagongyáregységet a griff-gyáregységhez csatolom segédüzemként, s vezetésével – érdemei elismerése mellett – Futóczky Zoltán elvtársat bízom meg.

Ámbár Ernő sk.

Futóczky sápadtan nézett a vezérigazgatóra:

– És mi lesz ott a feladatunk?

– A grifftojások tisztítása és fehéren tartása – felelte tömören Ámbár.

– De hát...

Ámbár Ernő fölemelte a kezét.

– Fellebezésnek helye nincs... Fontos vállalati érdekről van szó. Az első griffek már felnőttek és elkezdték a párosodást. A griff sorozatgyártása lényegében megindult.

3.

A KOVAFI VEZÉRIGAZGATÓSÁGÁNAK BUDAPEST

Tisztelt Elvtársak!

Kénytelenek vagyunk bejelenteni Önöknek, hogy a Fővárosi Közlekedési Vállalat – az eddig szerzett negatív tapasztalatok összegzése után – eláll a griffek megrendelésétől, s a mai napig közúti forgalomba került griffmadarakat rövid időn belül ki-selejtezi.

Ugyanakkor vállalatunk visszaállítja a hagyományos autóbusz-, illetve villamosközlekedést az egész főváros területén, Önök ellen pedig teljes kártérítési igényt nyújt be a Fővárosi Bíróságnál, az idevonatkozó jogszabályok értelmében.

Szakértőink egyértelmű véleményezése szerint a griff a közúti forgalomban nem használható, s az Önöktől kapott valamennyi információ hamisnak bizonyult, mert

a) a griff nem beszél több nyelven – mint Önök állították –, ezzel szemben magyarul sem tökéletesen ért. Több ízben elő-

fordult, hogy a griffvezető „indulás” jelzésére sem mozdult meg, sőt, dacosan visszafeleselt, hogy egy tapodtat sem mozdul tovább, ami vállalatunk tekintélyét veszélyeztette az utasok előtt.

b) A griff jóval költségesebbnek bizonyult valamennyi hagyományos közlekedési eszköznél. Egy griff napjában huszonegy mázsa nyershúst fogyaszt, s tekintettel húsiparunk szűk kapacitására, valamint a húsféleségek egyre növekvő áraira, a griffek hasznosítása súlyos gazdasági problémákba sodorta vállalatunkat. A legtöbb griff ráadásul emberhúst követelt, ami tetézte nehézségeinket. Griffvezetőinket utasítottuk, hogy menet közben – veszélyességi pótlék ellenében – kanyarítsanak ki combjukból egy-egy szeletet, s adják oda az általuk vezetett járműnek, a fennakadás elkerülése érdekében. E feladatnak alkalmazottaink csak érthető vonakodással tettek eleget. Legutóbb aztán a szakszervezeti bizottság – hazánkban első ízben – vétőjogával élt, s tiltakozott utasításunk ellen, majd egészségi okokra hivatkozva megtiltotta a dolgozók saját húsfelhasználását.

c) Jóllehet igaz, hogy egy-egy griffen 20–30 utas tartózkodhat, tévedésnek bizonyult a griffek kényelmességéről szóló állításuk. A járművekre ugyanis semmiféle kapaszkodó sincs felszerelve, s így a magasban közlekedő griffek balesetveszélyesek. Egy hónap leforgása alatt pontosan 1314 utas zuhant le közlekedési eszközeinkről, tetemes többletmunkát okozva a mentőknek, az orvosoknak és a kapacitásgondokkal küszködő Temetkezési Vállalatnak egyaránt.

d) A griffek le nem fedhető járművek, az utasok különösen esőzés vagy havazás idején nem szívesen használják.

e) Az Önök vállalatától hozzánk delegált Kukorica János semmiféle segítséget nem nyújtott a griffvezetőképző tanfolyamok hallgatói részére. Való igaz, az elméleti oktatást elvégezte, de a gyakorlatban problémát jelentett, hogy nem mert felülni

a próbagriff hátára, s rémületében azt is bevallotta, hogy még *sosem* ült ilyen típusú állaton.

f) A griffek éjszakai közlekedésre egészében használhatatlanok. Állandóan elalszanak repülés közben, s gyakran ütköznek lakóházakba, középületekbe, tetemes kárt és riadalmat okozva városszerte.

g) A griffekre való áttérésnél döntő szerepe volt az Önök információjának, miszerint az új tömegközlekedési eszköz jóval zajmentesebb, mint a hagyományos járművek bármelyike. Ezzel szemben a gyakorlat bebizonyította, hogy a griffek vijjogása és szárnyuhogtatása minden eddigi zajnál magasabb néhány decibellel, a párzási időszakban pedig valósággal elviselhetetlen csattogássá fajul.

h) Jóllehet igaz, hogy a griffek utazósebessége meghaladja a legkorszerűbb gépkocsikét, gyorsaságuk eleve félelmet és ellenszegülést kelt az utazóközönség körében. Mindemellett útvonalaik megváltoztatása is lehetetlen, ragaszkodnak a megszokott vonalhoz, így például hiába változtattuk meg a reggeli csúcsforgalom miatt a 17-es (Kőbánya, Pataky tér – Szarvascsárda) járatszámát 9-esre (Kőbánya, Pataky tér – Madách tér), a jármű csökönyösen Pestlőrinc felé vette útját. De ez csak kiragadott példa a griffek kötetnyi jelentést kitevő engedetlenségeiből.

Fent vázolt konstrukciós hibák mellett tetemes mennyiségű kifogásunk van még, ezeket részletezve átadtuk a Fővárosi Bíróságnak. Ugyanakkor még egyszer nyomatékosan közöljük, hogy visszamenőlegesen is teljes kártérítésre tartunk igényt a KOVAFI vezérigazgatóságával szemben. Előre a kulturált tömegközlekedés megteremtéséért, a további együttműködés reményében teljes tisztelettel

Szunyoghy Simon főigazgató
és

Simonyi Szunyogh közlekedésügyi
főjogtanácsos

4.

– Teljes csőd! – dünnyögte verejtékezve Ámbár Ernő, s reszkető kezéből kipottyant a Fővárosi Közlekedési Vállalat átirata. – Katasztrófa! A mi kis Titanicunk... És nem értem, nem értem... Hiszen nem is a magunk feje után mentünk. Ezt a struktúrát maga Smog elvtárs-kényszerítette ránk...

Fölkelt az íróasztal mellől, elgondolkozva sétált az ablakig.

– Vízfej – mondta élénken gesztikulálva –, mindig mondtam, hogy a minisztérium nem más, csak vízfej... – Tehetetlenül széttárta a kezét. – És még vállalati önállóságról mernek beszélni! Nevetséges... Mintha nem ők sózták volna a nyakunkba ezt az egész átkozott griffet! Bár sose utaztunk volna el Nekereshországra... Mi lesz most?

Az üres irodában persze senki nem válaszolhatott Ámbár Ernőnek. Igaz, nem is várt választ, ez csak amolyan költői kérdés volt. A folytatás pedig még költőibb:

– Az nem lehet, hogy ész, erő s oly szent akarat hiába sorvadozzanak egy... – Ámbár a megfelelő végszót kereste. – Hiába sorvadozzanak egy rossz licenc alatt...

Fásultan, kedvét veszve csoszogott vissza íróasztala mögé. Behívta a titkárnőjét.

– Kartársnő, pontosan fél óra múlva rendkívüli vezetői tanácsulást tartunk. Riadóztasson mindenkit, Futóczky kivételével.

Szurgent Gizella bólított, és visszagördült szobája felé, de Ámbár megállította:

– Várjunk csak! A minisztériumot kapcsolja ki a távközlésből. Ezentúl nem kötünk mindent az orrukra. Végül még teljesen tönkreteszik a vállalatot... És ezt soron kívül sokszorosítsák le! – Odaadta Gizikének a levelet.

Szurgent Gizella belenézett az átiratba, és a szája elé kapta kezét:

– Jézusmária! – sikkantotta.

– Ez van – tárta szét a kezét tehetetlenül Ámbár. – De még ne kongassuk el a vészharangot a fejünk felett! Ismeri a régi közmondást? Ahol a legnagyobb a szükség, ott legközelebb a segítség. Hát most van a legnagyobb szükség a legközelebbi segísége. Munkára, Gizike!

A titkárnő kigördült, Ámbár pedig szuszogva visszaült a helyére. Elővette a griffprogramban érdekelt személyek névsorát, és jegyzeteket készített arról, kit mennyire lehetne megbüntetni a ballépésért. Rövid töprengés után rájött, hogy voltaképpen mindenért Kukorica János a felelős, hiszen ő hozta el a licencet, ő adta ki magát griffszakértőnek, s róla derült ki, hogy felülni sem mer a szörnyetegre. Elhatározta: azonnali hatállyal elbocsátja a vitézt.

Íróasztala sarkában felvillant a piros lámpa, s Ámbár kedvetlenül szólt bele a hangosbeszélőbe.

A vezetői tanács tagjai begördültek, és rémülten tapasztalták, hogy a vezér még visszaköszönésre sem méltatja őket.

Izgatottan és kíváncsian ültek helyükre. Ámbár Ernő patetikusan sóhajjal foglalt helyet az asztalfőn. Megvárta, míg Szurgent Gizella kiosztja a gyorsan elkészült fénymásolatokat, majd annyit mondott:

– Kérem, rögtön tanulmányozzák át!

Maga is még egyszer átfutotta a levelet, majd fölnezett. Meglepetten látta, hogy az asztalnál ott ül Mihók Antal szerkesztő is, a megszokott féljózan állapotban.

Ez bosszantó tévedés volt, de már nem lehetett rajta segíteni. Mihók befejezte az olvasást.

– Természetesen hírzárlatot rendelek el – mondta erélyesen a vezérigazgató. – A dolog szigorúan bizalmas természetű. És most térjünk a tárgyra! Azt hiszem, önök előtt is világos,

milyen nehéz helyzetbe kerültünk. A felelősség természetesen valamennyi jelenlevőt terheli. De ostobaság lenne e vészeli pillanatokban az egyéni felelősség arányait boncolgatni. Azt hiszem, elegendő, ha egyelőre megszavazzák a legtöbb mulasztást elkövető Kukorica János eltávolítását vállalatunk kötelekéből.

A vezetőség tagjai megkönnyebbülten néztek fel a papírokból.

– Megszavazzuk! – fújták kórusban.

– De ez is csak másodrangú kérdés – folytatta Ámbár. – Fontosabb, hogy a jövőről tanácskozzunk itt. Arról, mit tehetünk ezek után. Ezzel át is adom a szót, várom a javaslatokat...

– Egészen hihetetlen – visongta Plank Irma. – Olyan aranyosak voltak ezek a dögök... És mennyi munkát fektettünk beléjük, gondolják csak végig! Védnökséget vállaltunk a tojások fölött. A kebelünkön melengettük...

– Annál azért lejjebb! – kurjantott pajzánkodva Mihók, de a vezérigazgató erélyes pillantására elhallgatott.

Strasszer Emil, a fiákergyár főmérnöke kért szót:

– Voltaképpen a probléma abban van, hogy az ember földhözragadt lény. Nem mer szárnyalni! És ez szomorú, de természetes... Az a véleményem, hogy korai volt az átállás. Tehát helyesnek tartanám, ha visszatérnénk a fiákergyártáshoz.

– Való igaz, amit Strasszer elvtárs fejtegetett – vágott közbe Umberuf Lajos. – Az Ikároszok kevesen vannak, ha szabad magunkat mitológiai példákkal igazolni. Gondoljuk csak el, hány ember akad, aki még manapság sem mer repülőgépre ülni! És milyen kevesen jelentkeznek úrhajósnak! Hazánkból még csak egyetlen ember vállalkozott úrutazásra. A repülőtéren tucatjával látni alakokat, akik hascsikarást kapnak, székelési vagy vizezési ingerük támad felszállás előtt. A szakirodalom ezt az öntudatlan félelmi folyamatot passzív védekező reflexnek

nevezi. Hát ezt valóban nem lehet leküzdeni egyik napról a másikra, ahogyan már jómagam is fejtegettem több elemző tanulmányomban, konkrét esetek kapcsán, és . . .

– A javaslata? – vágott közbe türelmetlenül Ámbár.

– A javaslatom? – Umberuf tünődve nézett ki az ablakon. – Momentán nem jut eszembe semmi. De majd a későbbiek folyamán . . .

Ámbár Ernő bosszúsan harsogta:

– Úgy hiszem, joggal várhatom el, hogy ennél az asztalnál ne kerüljessük a problémákat, mint macska a forró háztetőn! A kendőzések kora lejárt. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy . . .

Vida Béla személyzeti vezető udvariatlanul közbeszólt:

– És mi van a vasutakkal? Ők is perelnek?

– Hivatalosan még nem közölték a szándékukat, de a griffek ott sem váltak be. Ez most már tény.

Kende Kelemen kért szót.

– Ámbár elvtárs, kérdeznék valamit, ha lehet. Ugyebár, amikor önök elváltak tőlünk, és eljutottak Nekeresdországba, meglátogatták ott a helyi Griff Részvénytársaságot. Mire használják ők a griffeket?

Ámbár rámeredt Kendére.

– Mint már többször beszámoltam róla, annyi kemény kalandon mentünk keresztül, s oly kevés volt az időnk, hogy erről alig tudtunk tájékozódni. De hogy bevált szállítóeszköz, az tény. A királyi vezérgriffet maga Mitsem kormányzó térítette el, akár egy repülőgépet. És különben is: fátylat a múltra. Nekünk a jövőről kell tárgyalnunk itt.

– Nem lehetne a griffeket átadni a vágóhídnak? Húsban szegény ország vagyunk – javasolta Strasszer.

– Fogyasztásra alkalmatlanok. Húsuk keserű, zöldes és bűdös, mintha romlott volna.

Az asztal túlsó végén váratlanul megszólalt Mihók Antal, a szerkesztő.

– Bocsánat, hogy a kibic közbeszól – dörmögte –, de nekem is van egy tippem. Abból indultam ki, hogy ugyebár mindannyian szeretünk játszani. Ki ezzel, ki meg azzal. Ahogy jön... Igaz?

– Való igaz – bólogatott Umberuf Lajos. – Az ember, a homo ludens végtére is játékos lény, ahogy ezt a pszichológiai szakirodalomban egyebek közt szerénységem is...

– Köpök a pszichológiára! – horkant föl a vezérigazgató. De nem köpött. – Folytassa, Mihók elvtárs...

– Hogy mondjam csak... Nagyon kiszáradt a torkom. Nehéz így beszélni.

Ámbár elértette a célzást, és intett Szurgent Gizellának hogy vegyen elő egy üveg konyakot. Amikor már mindannyian ittak, Mihók még egy pohárral kért, majd megköszöri a torkát:

– Arra gondoltam, hogy az ügető- meg a galoppversenyeket sokan szeretik. És micsoda pénzt hoznak! Tömegek hagyják ott a fizetésüket hétről hétre, nekem elhihetik! És a griff menyivel gyorsabb a lovaknál! Vagy a kutyáknál, mert már agárversenyek is vannak. Micsoda izgalmas dolog lenne összemérni a griffjeink gyorsaságát. Biz' isten, zabálnák Pesten, mint a mákos nudlit...

– Istenuccse, mond valamit! – pattant föl izgatottan Straszszér, mert titokban ő is lovis volt.

– És jóformán semmi befektetés... A pályát kölcsönadná a Lósport Vállalat, valamelyik üres napján... Egy kis reklám, és dől a pénz a kasszába. Megvan a nyereség, elmegy a bánat. A törzsgárdatagjaink talán kedvezményesen fogadhatnának... Umberuf elvtárs irodáját esetleg átalakíthatnánk belső kedvezményes bukméker irodává. Így fel is mérhetnénk a várható

érdeklődést. Dupla haszon, nem? Végre egy hasznos felmérés . . .
Hogy én kimennék játszani, az tuti . . .

– Nem elvetendő idea – mondta Ámbár Ernő. – Meg ké-
lene vizsgálni a lehetőségeket . . . Ne együk meg a holnap arany-
tojást tojó griffet. Igaz, Strasszer elvtárs? Én azt javaslom, tár-
gyaljunk a javaslatról. De ne feledje, Mihók elvtárs, egyelőre
nem írhat róla egy sort sem!

– Az az igazi! – kurjantott Mihók Antal, mert világeleté-
ben lusta volt.

5.

A VILÁGON ELŐSZÖR! ÓRIÁSI GRIFFVERSENY

A

KOVAFI DÍJÉRT

198 . . . augusztus 6-án az

ÜGETŐPÁLYÁN

IZGALOM, SPORT, FOGADÁS!

A városszerte megjelent rikító plakátok lázba hozták a játékos
pestieket. A griffverseny előtt néhány nappal már csoportokba
verődve tárgyalták a főváros lakosai az újonnan bevezetett ver-
senyfajtáról szóló híreket.

Az aluljárókban dúló csövezést és banditizmust is sikerült
megszüntetni: a rendőrség egyszerűen összeszedte azokat, akik
nem a griffekről ordítottak, hanem csak csendesen támasztot-
ták az oszlopokat; ezzel egy időre kivonták a forgalomból Buda-
pest valamennyi csövesét és szipósát. Ennek következtében az-
után az ÁPISZ-okban ismét lehetett kapni folyékony ragasztót.

A KOVAFI föllelkesedett propagandistái új lendületet

kaptak a nagy feladattal: nemcsak plakátokkal, hangos reklámmal, hanem tengernyi ügyesen kiagyalt pletyka fülbesúgásával is mozgósítani tudták a közönséget. Különösen rakétaszárnyakon terjedt el az a zseniális kacsa, hogy a kormány elnöke személyesen kívánja betiltani a griffversenyzést, mert sógora az Állatvédő Liga ügyvezető elnökének, és másodízben már nem is tarthatnak repültetést (ez a műszó a lóversenyben használatos futtatás szolgál lefordítása volt). A rémhír következtében aztán már a verseny előtti napon elővételben elfogyott valamennyi belépőjegy. A mozik pangása miatt már-már kedvet vesztett jegyüzérek feléledtek, s százötven-kétszáz forintokért árusították a tizforintos belépőt városszerte.

A nagy esemény napján a rendőrség teljes létszámmal vonult ki a Rákóczi út és a Baross tér környékére. A rendkívüli biztonsági intézkedésre valóban szükség volt: több százezer kíváncsi néző vonult a verseny színhelye, a tízezres befogadóképességű ügetőpálya felé.

A Fővárosi Közlekedési Vállalat illetékesei – előre számítva

a csúcsforgalomra – négy G jelzésű különautóbuszt állítottak be az ügetőpályáig. Ezzel azonban semmit sem segítettek a zsúfoltságon, ugyanis elkövették azt a sajnálatos adminisztratív hibát, hogy a különautóbuszokat arról a vonalról irányították át, amelyik amúgy is az ügetőpálya előtt közlekedik.

A GRIFF-TURF című alkalmi újság egymillió példánya percek alatt elfogyott, az újságosok pult alól árusították, s csak az kaphatott, aki megvette hozzá a *Tyúktenyésztés* magazinját meg a *Gépipari Közlöny* elavult példányait. A pálya felé hömpölygő tömegben az ötfutamos versenynap esélyeit latolgatták a felhevült szurkolók.

A televízió délelőtt helyszíni közvetítést adott az utolsó edzésről, sorra nyilatkoztatva az ügetőhajtókból átképzett griffrepültetőket és idomárokat. A riporter a nyilatkozatok alapján kijelentette, hogy minden bizonnyal páratlan izgalmakra van kilátás.

Az izgalmak már a pálya bejáratánál elkezdődtek. A jegyenélküliek felháborodott tömege nekirontott a kapuvédő rácsoknak, azok azután pillanatokon belül hulladékvasként halmozódtak fel a fal mentén.

Látván az ostromot, az ügyeletes rendőrőrnagy megpróbált a helyzethez alkalmazkodó intézkedést hozni. A rendőrökkel sorfalat állíttatott a kapuk elé, s engedélyezte, hogy a zúgolódó jegy nélküli nézők bejussanak a futóköron belüli gyepre, egyegy fémtízes leszurkolása ellenében. Ezt látva, Ámbár Ernő mozgó totalizátorokat küldött utánuk a pályára, akik – mint a hajdani hónaljárosok – hatalmas borszíjakon lógó tálcán hordták hasuk fölött a pénztárgépet.

A totalizátorok ablakai előtt is tömegek kígyóztak. Az első futamot csak néhány órás késéssel lehetett megkezdeni, mert a fogadók követelték, hogy a versenybírótság várja be, míg valamennyien bemondják tippjeiket.

Az első versenyt egy Kapdbemár nevű griff nyerte egészen

könnyedén, a második Kannibál és a harmadiknak berepülő Gyilokcsőr előtt. Mivel – első versenynapról lévén szó – e játékban még nem voltak favoritok, a nyertesek befektetett pénzüik sokszorosát kapták vissza a kifizető pénztáraknál, ami újra fokozta az amúgy is kitűnő hangulatot.

A közönség tetszését elnyerte az új játék. A jártató mellett régi tiszterek lesték kíváncsian a hatalmas madarakat. Az idomárok itt alaposan jóllakatták lóhússal griffjeiket – a kedvükért levágva az elmúlt versenyévad harminc leggyengébb ügetőlovát –, így biztosítva, hogy a szörnyetegek menet közben ne kívánják meg repültetőik testét.

A suhanó griffek fenséges látványt nyújtottak. Hatalmas, szélesre tárt szárnyaik elfedték a napot, burukkolásuk olyan dübörgéssé növekedett, amihez hasonlót csak a kovácsműhelyek nagykalapácsai mellett lehet hallani – hóvégi hajrák idején.

Következett az utolsó, a legizgalmasabbnak ígérkező futam. Plank Irma, aki eddig az első osztály díszpáholyából anyai büszkeséggel gyönyörködött a madarakban és a hatalmas számú közönségben, most elhatározta, hogy megjátssza valamelyik griffet.

Ebben a futamban a „nehézsúlyúak” versenyeztek. Hatalmas testük alatt megdobbant a föld, amikor a hangosbemondó „madarak a starthoz” szólítására elindultak a rajtvonal felé, hátukon vézna repültetőikkel, akik hosszú ostoraikon véres húsdarabokat lógattak a szörnyetegek csőre elé, ezzel ösztökélve őket a mind gyorsabb repülésre.

Plank Irma Dögevőt szemelte ki, mert a hatalmas szörny apját ő költötte ki saját feneküleg, a griff-licenc bevezetése idején. Sorba állt a kassza előtt, s amikor odaért, egymás után mondta be tippjeit:

– Hármas, hatos, vissza . . . Hármas, hetes, vissza . . . Hármas, ötös, vissza . . .

Háromszázhatvan forintot hagyott a totalizatórnél, majd iz-

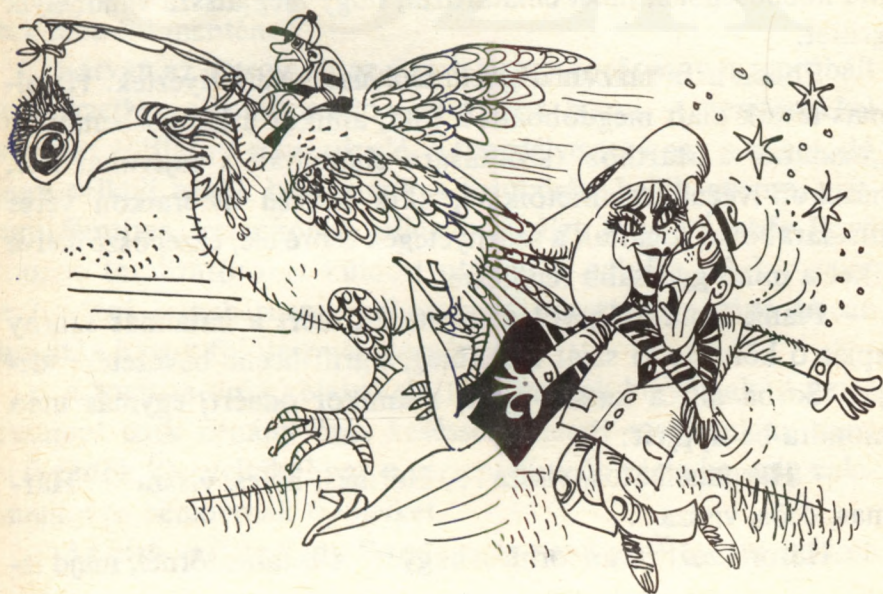
gatottan visszasietett páholyába. A tiketteket eltette táskájába, elkérte a mellette topogó Kende Kelemen látcsövét, és a szeméhez igazgatta.

Éppen elindították a mezőnyt.

A griffek ormótlan tipegéssel rajtoltak, nehéz lábuk alatt porzott a talaj. A kanyar előtt megcsapkodták szárnyaikat, fölkavarva a füstköddel teli levegőt. Kibontották félelmetes ernyőiket, és megemelkedtek.

Mint a magasba húzó repülőgépek! Szárnyalásuk egyre sebesebbé vált. A hármas számú Dögevő – a rajtszámot a szárnyak aljára pingálták a rendezők – azonnal az élre vágott. Nyomában repült Zabáldmeg, hátán a piros trikóba öltözött cingár kis repültetővel. A célegyenesben a hetes Boszorka is csatlakozott az élmezőnyhöz.

Verejtékeztetően izgalmassá vált a verseny. A nézők csendes morajjal figyelték az eseményeket. Az utolsó kör elején Széttépő a többiek fölé emelkedett és elhúzott. Dögevő repültetője riadt izgalommal lóbálta az ostonra kötött lócombót.

A griff felkapta ekényi csőrét, és a kilences után vetette magát. Váratlan mozdulattal az ég felé fordult, szinte földobta testét a fellegek közé, majd zuhanórepüléssel lecsapott, a talaj felé szorítva ellenfelét. Széttépő egy tizedmásodpercre kibillent egyensúlyából, s ez a parányi megtorpanás elég volt a hármas számú griffnek ahhoz, hogy elhúzzon, és két griffhosszal megnyerje a versenyt.

Plank Irma reszkető kezét rátette Kende Kelemen vállára:

– Nekem megvan! – sikongta izgatottan. – Legalább negyvenszeres pénzt kapok!

Magához rántotta a vézna emberkét, és csókolgatni kezdte.

6.

A harmadik osztály kopott büféje előtt egy piros mentéjű, bajuszos férfi tántorgott.

Maradék pénzét az ötös számú Zabáldmegrre tette, aki csak a mezőny végén repült be a célba.

Pedig Kukorica János biztos volt abban, hogy nyerni fog. Zabáldmeg anyját még ő gurította magyar földre tojás formájában. Ez volt a legnagyobb, a legszebb grifftojás, amelyet Kukorica a KOVAFI megbízásából importált. Az utód örökölte anyjának legjobb tulajdonságait: óriássá és erőssé fejlődött, már néhány hetes korában kiharapta gondozója combját.

Zabáldmegnek – Kukorica szemszögéből – valóban minden esélye megvolt a győzelemre.

Csakhogy a levitézlett griffszakértő nem tudta – ahogyan a KOVAFI vezérkara sem tudhatta –, hogy még el sem kezdődtek az új típusú versenyek, a szakértők máris bundázásra készültek. Mihók ötletére kiéheztették és legyengítették Zabáldmeget, aki-

re a legtöbb vállalaton belüli ember fogadott, hogy a pénzt egy négytagú banda segítségével fölmarkolhassa aztán Dögevőn.

Így – bár a verseny után sok ember járkált üdvözült mosolylyal a kifizető pénztárak előtt – Kukorica leégett. Tántorogva, botladozva vánszorgott a hangosan vitázó emberek között, két tenyerére fektetve híres kardját, mellyel hajdanában sárkányokat piszkált, s mellyel még régebben csatára vezette vitézeit, miközben el-elcsukló hangon kiáltozta:

– Eladó a kardom! Eladó a kardom!

Nagy nehezen sikerült is a kardot rátukmálnia egy félbolond muzeológusra, aki három forintért és egy féldeciért megdicsőülten vonulhatott haza a szerinte kincset érő zsákmánnyal.

Kukorica pedig elkeseredetten ivott egy utolsó stampedli cseresznyepálinkát, majd elindult a kijárat felé:

– Hej, nagy isten! – kiáltotta csak úgy magának. – Miért is vezéreltél el az én kis falumból? Ha még egyszer hallanám a faluszéli kolomp szavát, sose vágnék ki ebbe a cudar világba!

Hiszen nyerni is csak azért szeretett volna a vitéz, hogy útiköltséget szerezzen, amivel visszamehet a falujába, s beállhat az Új Barázda Mgtsz valamelyik melléküzemágába anyagbeszerzőnek.

Az izgatott tömeg elindult már hazafelé, harsányan vitatva a nem mindennapos esemény részleteit.

Kukorica János orrát a kapu előtt förtelmes pálinkabűz csapta meg, amiből rögtön Mihók Antal szerkesztőre ismert.

– Á, Kukorica elvtárs! – harsogta Mihók. – Mi van magával? Sikerült már állást találnia?

– Ne hergeljen kegyelmed – fakadt ki a vitéz –, mert olyat teszek, hogy magam is megbánom!

– Jó, jó – hátrált megriadva a szerencsétlen Kukorica lán-goló tekintetétől Mihók –, én nem akartam megbántani... Én igazán roppant hálás vagyok magának. Hiszen végül is a maga

griffjeinek köszönhetem a szerencsémet. Életemben először nyertem ezen a pályán, és mindjárt egy egész kis vagyont. Igyunk erre valamit!

Kabátjából laposüveget húzott elő:

– Nyelintsen belőle! Kisüsti!

A vitéznek könny szökött a szemébe, amikor megkóstolta a pálinkát.

– Én meg csak állok itten . . . Árván, mint a magányos csillag odafönt a magasságos égbolton . . . Se pénzem, se helyem . . .

A szerkesztő jóindulattal megveregette Kukorica vállát:

– Sose búsuljon . . . Adok magának egy húszast. Nyugodtan elfogadhatja, eleget nyertem.

– Az isten áldja meg érte!

– És állást is szerzek magának! Van egy barátom, reklámfőnök a Vidám Parkban. Elintézem, hogy odavegyék. Várjon, rögtön telefonálok neki . . .

Percekig beszélt a közeli telefonfülkéből, majd fölényes vigyorral jött vissza Kukoricához:

– Látja, micsoda kapcsolataim vannak? Már föl is vették!

– Mi dógom lesz ott?

– A barlangvasútból a múlt héten ellopták a szobrokat. Maga fog beállni János vitéznek. Hálás szerep, nem? Önmagát kell alakítania.

Azóta éjszakánként – amikor már bezárták a parkot – a barlangvasút egyik szobra leszáll talapzatáról, kivánszorog a szabad levegőre, merengve bámul a távoli csillagok felé, és arra gondol, hogy a mesebeli Nekeresdország talán csak álmaiban létezett valaha. A szobornak nincsenek igényei, beéri egy-két lopva elfogyasztott száraz pogácsával, jámboran túri hajnalonként, hogy a takarítónő tollporlóval csapdossa arcát és testét.

A vitéz egyre merevebben áll a poros díszletek között. A szakértők azt mondják, hamarosan valódi szoborrá merevedik e helyen, önmaga képmásává válik.

A Vidám Park tréfás kedvű látogatói észre sem veszik, hogy a szobor mellkasa néha-néha megemelkedik. Nem lélegzik ilyenkor, hanem pihegve sóhajt.

7.

A vezérigazgatói kupolateremben, a máskor oly barátságtalan, zöld posztós tanácskozáson most hófehér damasztabrosz tündökölt, közepén, a hatalmas vázában, vörös és fehér szegfűbokréta. Az asztalon végig hidegtálak, rövid és hosszú italok.

Ebben a pillanatban Ámbár még egyedül ácsorgott a teremben. Az ablak mellett bábázkodott, s eltűnődve figyelte a belső szállítási osztály segéd munkásait, akik négykerekű kézikocsikon vonszolták az anyagokat a raktárakból a műhelyekbe.

Ámbár az ünnepi pillanatok előtt szeretett volna Mihókkal beszélni. Most bosszankodott, mert az üzemi újság szerkesztője Gizike sürgető hívására sem érkezett meg.

Mihók Antal azért késett, mert az URH-üzenet vétele után megszomjazott, és hamarjában még útba ejtette a gyár közelében levő *Öblögető* elnevezésű vendéglátóipari objektumot. Ott aztán régi ivócimborákkal találkozott, s alaposan befröccsözött a griffnyeremény örömére.

Jókedvű kurjongatással tántorgott be a gumijárdán az egyre türelmetlenebbül várakozó vezérigazgató elé.

Ámbár szeme villámokat szórt, amikor Mihók leröppent a mozgójárdáról, és rázuhant a főnöki íróasztalra:

– Keljen föl, részeg disznó! – harsogta magából kikelve. – Hogy merészel . . . ?

– A nagyszerűen sikerült verseny örömére – hebegte Mihók. – Hogy a griffek . . .

Ámbár megenyhült.

– Na, jól van . . . Akkor talán a kinevezésére is ivott . . . A kinevezés szóra Mihók valósággal kijózanodott.

– Miféle kinevezés? – pattant föl.

Ámbár barátságos mosollyal mutatott helyet a szerkesztőnek.

– Nagy napok kis tanúi vagyunk, Mihók elvtárs. Kitűnő ötlete bevált és realizálódott. A KOVAFI bevételi forrásai jelentősen megnövekedtek, hála a griffeknek . . . Nos, úgy látom, sok aranytartalék van magában, kitűnően megszervezte a verseny programját. Ha nincs ellenére, úgy vélem, hasznosabb funkciója lenne az újjászervezendő reklám- és propagandafőosztályunk élén.

– Hogy nincs ellenemre? Hálás vagyok érte – rikkantotta Mihók. – Meglátja, vezérigazgató elvtárs, olyan fogadásokat rendezek, hogy a vendégeknek összefut a nyál a szájukban.

– Jól van, jól van – csillapítgatta Ámbár az ujjongó Mihókot. – Bízom benne, hogy nem fog csalódást okozni, Tónikám.

– Tónikám? – Mihók kutyaszemmel nézett a vezérre. – Köszönöm a megtisztelő megszólítást. Tónikám...! Hadd csókoljam meg érte a kezét!

Ámbár szemérmesen elhárította a túlzott hálálkodást.

– Nos, akkor már maradjon is itt a vezető tanács ünnepi ülésén. Úgy hallom, odakint már együtt vannak az elvtársak. Foglalja el a helyét, barátom...

– Barátom? Vezérigazgató elvtárs a barátjának nevez engem? Ámbár elvtárs, tisztelettel köszönöm, és megígérem, hogy minden erőmmel azon leszek, hogy megháláljam ezt a nagy kiüntetést. Vezérigazgató elvtárs, én most nem találok a megfelelő szavakat...

– Megszoktuk, megszoktuk – legyintett Ámbár, és helyet mutatott az új reklámfőnöknek. Aztán beleszólt a hangszóróba:

– Gizike! Engedje be a kedves kollégákat!

Megállt az íróasztala mellett, és nyájas mosollyal fogadta a vezetői tanács libasorban gördülő tagjait. Szokása ellenére mindenkivel külön parolázott, sőt Plank Irmának – aki a nők arányszámát képviselte a vezetésben – megcsókolta a kezét. Irma kihívó mosollyal nézett vissza a vezérre, s csillogó tekintettel indult az asztalhoz.

Amikor már mindannyian a helyükön ültek, Ámbár Ernő felemelkedett az asztal végén, két öklét megtámasztotta maga előtt, és torkát köszörülve megszólalt:

– Kedves elvtársak! Barátaim! – Atyai büszkeséggel végigbillegett e célra tartott mosolyát a társaságon, mint kanász a felhizlalt malacain. – Mielőtt ünnepi ülésünket megkezdenénk, rendkívüli bejelentést kívánok tenni.

– Nahát, ez rendkívüli! Halljuk! Halljuk! – zengett az asztal különböző pontjairól.

– Kedves elvtársak! Szeretnék itt mindnyájuk nevében kö-

szönetet mondani a mi Tónikánknak, Mihók Antal barátunknak, aki hosszú éveken át töretlenül egy színvonalon szerkesztette üzemi újságunkat, a KOVAFI NÉPÉ-t. Bízvást elmondhatom, hogy e kis orgánium betöltötte a maga feladatát. Igaz, nem volt világlap, nem volt sok ezer előfizetője, sőt magunk közt elmondhatjuk, hogy alig olvasta valaki, de azért mégiscsak újság volt! De a lejtőn még felfelé sem lehet megállni, hogy tréfásan szóljak, hehehe... – Többen udvariasan kacarásztak, amit a vezér elégedetten nyugtázott. – Nos, lapocskánk nyugodt lélekkel nézhet sorsának befejezése elé. Bátran és derűvel adhatja át a helyét erős utódjának, a GRIFF-FOGADÁS című szaklapnak, a jövőnek! Helyet a fiataloknak, mondotta Immanuel Kant. Vagy más... Mindegy... Ezzel egyidőben bejelentem, hogy Mihók Antal elvtársunkat érdemei elismeréseként a Kordé Ordó kitüntetés bronz fokozatában részesítem, a vele járó egyezer forint pénzjutalommal együtt, amit ezennel átnyújtok. A harminc forint nyugdíjadót majd a fizetésből vonjuk le, hogy ne csörögjön a boríték.

Két kézfogás között átadta a szerkesztőnek a jutalmat. Mihók megköszönte, és gyorsan végignyálazta a százasokat. Ámbár pedig folytatta:

– Most pedig bemutatom önöknek reklám- és propaganda főosztályunk új vezetőjét, Mihók Antal elvtársat. Javaslom, hogy az első ünnepi poharat az ő egészségére üiítsük!

– Az elsőt? – csodálkozott Mihók. – Lemaradtak a kartársak! Én már bekaptam öt konyakot...

Ámbár nem méltatta válaszra. Megtörülte a szája szélét.

– És most, kedves barátaim, szóljunk arról, ami húsunkba vágó... A griffről, természetesen. Az eltelt versenyidőszak, azt hiszem, egyértelműen igazolta várakozásunkat. Azt, hogy utunk helyes út, bár tüskés bozótokon, éles sziklákön át jussunk is el a célhoz, ha szabad magam ilyen durván kifejeznem. Hány kételkedőt kellett józan ésszel ügyünkhöz pofozni, mióta megvásá-

roltuk a licencet! De ez természetes, kedves elvtársak! Kockázat nélkül nincs eredmény, ezt már Julius Caesar is megmondta, mikor átkelt a Rubeolán. Csakhogy ő azután elvetette a kockát! Mi nem, mi megtartottuk!... Emlékezhetnek, sokan a griff-program csődjéről suttogtak már. S mi mit tettünk? Még mindig a nagy Caesarnál maradva, mi megnéztük a kocka másik oldalát is. És munkánkat siker koronázta. A griffektől szárnyat kapott a KOVAFI, kedves elvtársak! A szárnyaktól pedig nyereséget, jövedelmezőséget. Bebizonyosodott, hogy tudunk új módon dolgozni. Mondottam ember, küzdj, és bízva bízzál! És mikor mondtam? Már a legelején is, nem igaz? Vagy ahogy mifelénk mondják...

– Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát! – kotyogott bele föllelkesülve Kende Kelemen.

– Úgy van... Nos hát, igyunk a mi kedves griffjeink és még kedvesebb munkatársaink egészségére, és az újabb győzelmekre! – Felemelte poharát, és jó példával járt a második helyen. Elöl ugyanis természetesen Mihók járt.

– Éljen a szónok! – ugrott fel lelkesen Umberuf Lajos. – A győzelmek valóban rendkívül fontosak, mert jó ösztönzői az emberi tudatnak. Az önbizalom úgy válik újabb nagy teljesítmények forrásává, hogy az idegsejtekben...

Mihók közbevágott:

– Nem kell annyit beszélni! Inkább megint igyunk a griffek-re! Azaz a jövőnkre! Vagy akármire, csak igyunk...

Umberuf megvetően nézett rá:

– Engem itt mindig félbeszakítanak! Ha nem tudnám, hogy a mi szakirodalmunk az ilyesfajta közlési kényszerről egyértelműen kimutatja...

De most sem tudta befejezni, mert váratlanul kinyílt az ajtó. Szurgent Gizella állt ott izgatottan:

– Smog elvtárs van itt! – lihegte.

Ámbár Ernő meglepetten nézett rá. Miért jött el a minisz-

terhelyettes? Nyilván tudomást szerzett az ünnepi ülésről, s most elismerését kívánja kifejezni. Ámbár széles mosollyal üdvözölte a meglepő ridegséggel begördülő Smog Ottót. Helyel kínálta, és tölteni akart, de a miniszterhelyettes elhárította a kínálást:

– Köszönöm, sietek... És az alkalom a legkevésbé sem ünnepi, elvtársak!

A vezetői tanács tagjai sóbálvánnyá meredtek.

– Önök, úgy látom, valami végzetes félreértés áldozatai. Ez a giiff-dolog... Ez... ez... mit kerteljek? Ez botrányos! Honnan a csudából vették ezt az egész giiffprogramot?

Ámbárnak elcsuklott a hangja:

– De hiszen... de hiszen Smog elvtárs utasított, hogy térjünk át a giiffgyártásra!

– A giiffgyártásra? – Smog vérvörös arccal támadt a vezérigazgatóra. – Megmondtam világosan, hogy maguknak liftet kell gyártaniuk! És most is azt mondom. Azonnal vessenek

véget a kockázatos vállalkozásoknak. Így is a huszonnegyedik órában vannak. Megmondtam: az országnak sok liftre van szüksége. És Európának is... Az egész világnak. Hosszú hónapokat vesztegettek el a szörnyű madaraikkal, de még nem szállítottak liftet. Hát kezdjék el végre, álljanak át erre a rendkívüli jelentőségű feladatra, mielőtt nemzetközi botrány törne ki maguk miatt... És főként ne ünnepeljenek, elvtársak, nincs itt az ideje. Alakítsák át ezt a... – Smog elvtárs nem találta a megfelelő megvető szót. – Alakítsák át ezt a házibulit munkaértekezletté, és arról beszéljenek, mikor látunk először KOVAFI liftet! A liftprogram bevezetése nem tűr halasztást. A negyedév végén írásos jelentést várok. Vizontlátásra!

Sarkon fordult, és kiviharzott a teremből. Ámbár dermedten nézett a nyitott ajtóra.

Egy borospohárnyi konyakra volt szüksége, hogy erőt gyűjtson a testület további irányításához. De a hangján érezni lehetett a feszültséget:

– Ez végre világos beszéd volt, elvtársak! Most legalább nem lehet több félreértés. A griffekkel nem kísérletezhetünk tovább, hallották önök is. Bevégeztetett!

– Mi lesz akkor a griffjeinkkel? – okvetetlenkedett Plank Irma.

– A griffeket szabadon engedjük. Menjenek vissza Nekeredsországba. Nekünk most jelentősebb, súlypontibb feladatot kell megoldanunk. Hallották, elvtársak! Az országnak és a világnak lizstre van szüksége...

– De miért mi? Miért nem az élelmiszeripar? – békétlenkedett a Nőbizottság elnöke.

– Ezt odafent nyilván jobban tudják. Bízunk a miniszteriumra. Nekünk az a feladatunk, hogy eleget tegyünk az elvárásoknak. A vállalati önállóság is erre kötelez. Mindenesetre azonnal lássunk munkához. Holnap delegáció indul Hollandiába, a malomipar tanulmányozására. Megpróbáljuk olcsón meg-

vásárolni egy korszerű szélmalom licencét... A küldöttséget az ügy fontosságára való tekintettel magam vezetem. Az útirány: Párizs, majd Hollandia...

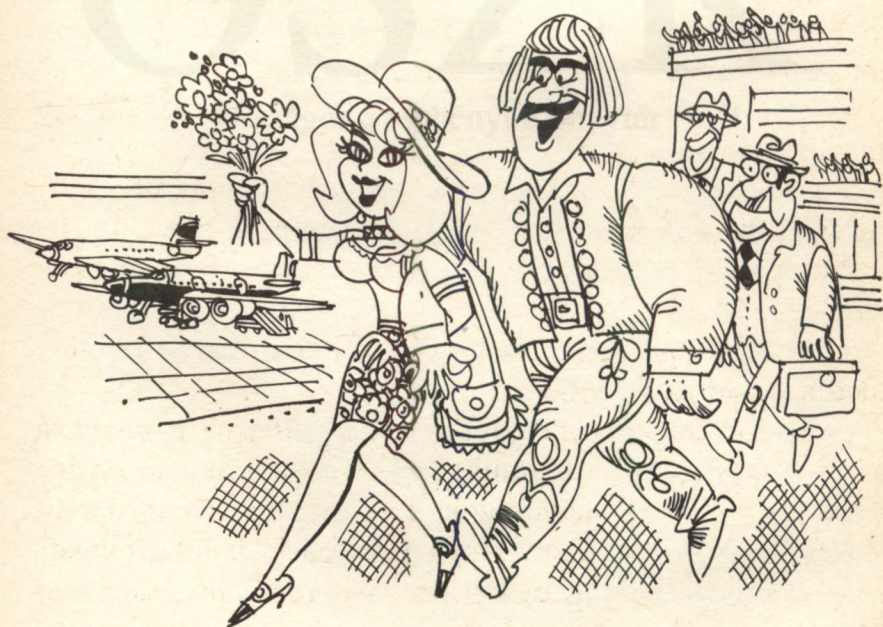
EPILÓGUS

A hattagú küldöttséget sok száz ember kísérte el a repülőtérre, különösen azért, mert a gép munkaidőben indult.

Ámbár Ernő meghiúsult búcsúzott a lelkes dolgozóktól. Rövid beszédében felhívta a figyelmet a lisztgyártás fontosságára, majd így fejezte be szónoklatát:

– A stílszerűség kedvéért a régi mondással búcsúszom maguktól, barátaim. Bort, búzát, békességet. S mi most a búzára tesszük a hangsúlyt.

A KISZ-esek virágcsokrot nyújtottak át Ámbárnak, aki

látványos gesztussal továbbadta a küldöttség nőtagjának, Plank Irmának.

Irma megszagolta a virágot, lelkesen magasra emelte, majd mosolyogva Toldi Miklósba karolt, aki malomkő-szakértői minőségben utazott a delegációval.

Az ünnepség végén váratlanul elborult a ferihegyi égbolt. Éppen akkor vonult el felettük az őshaza keresésére kárhozott griffmadár-sereg, amikor a KOVAFI különrepülőgépe is elindult új útjára.

Természetesen Párizs felé.

A megismerés nehézségei

Elbeszélések

OSZK

A megismerés nehézségei

Jákob létrája, 14731. fok

Tisztelt Szerkesztő Elvtárs!

Talán elnézést kellene kérnem, amiért most már hónapok óta nem adtam életjelt magamról, de ennek kizárólag Ön az oka. Remélem, elhiszi, hogy nem lógtam, nem a munkát kerültem ez idő alatt. Ismerhet már, s tudhatja, hogy komolyan veszem az újság-

írói hivatást, egyesek szerint túlságosan is komolyan. Többen szóvá tették már előttem, hogy nem szabadna a napi robot közepette oly igen törekedni az alaposságra, a tények *mindenoldali* ismeretére, miként én teszem. Igen, most már jómagam is kezdem belátni, hogy egy cikk, riport megírásához nem feltétlenül szükséges a téma teljes megismerése, de hát – ezzel nyilván Ön is tisztában van – az ember sok mindennel szembeszegülhet, azonban önmaga lényegével a legkevésbé.

De rettenetesen elkanyarodtam a témától. Bőbeszédűségem egyébként ennek a riportnak köszönhető, amelyet Ön szabott ki feladatomból, nem számolva lelkiismeretességemmel és a megismerésbe vetett (filozófiailag is megalapozott) bizalmammal. Nyugodt lélekkel nyújtanék ma már bármilyen hosszúra is minden írást, megtanulván utamon, hogy a legaprócseprőbb dolgoknak is végtelenül sok mellékszáluk lehet, s mind fontos, mind közelebb vezethet a lényeghez – csakhogy ettől meg a lényeg távolodik mindjobban el.

Ám visszakanyarodom az elejére, hiszen számolnom kell azzal, hogy Ön még nem járt ezen az Istenhez vezető lajtorján, így tapasztalatai szegényesebbek, nem bírja követni az én bonyolult (egyre bonyolódóbb) gondolatmenetemet. (Egyébként milyennek képzelné Ön Jákob létráját? Nyilván pehelykönnyűnek és tükörsimának, amelyen lépkedni hasonló érzés, mint mondjuk egy vastag habszivacs szőnyegen! Nos, közölhetem: a létra másodosztályú, ócska fából készült, s ráadásul éppen most húztam ki egy ronda nagy szálkát a fenekemből. S ez már a negyedik szálka, ami az ülepembe fúródott, mióta csak leültem megpihenni itt, a 14731. fokon.)

Tehát Ön a kezembe nyomott egy olvasólevelet. Ez pontosan január 20-án történt – bizony, ilyen régen! Bizonyos Keszendi Andor írta, s azon méltatlankodott benne, hogy a Vörös Aratás Férfidivat Áruházban vásárolt fehér lenvászon alsógatyájának nem elől középpütt, hanem oldalt volt a slicce.

Olvasónk az egészséges férfiember számára használhatatlan – de legalábbis sok kényelmetlenséget okozó – gatyát nyomban visszavitte kicserélés végett. Ekkor derült ki, hogy a Vörös Aratásban található valamennyi alsógatyának hasonló hibája van, azzal a különbséggel, hogy míg a len- illetve kendervászon gatyák slicce bal, a habselyem- és műanyag alsók slicce a jobb oldalra került.

Őn akkor felhívta figyelmemet a bírálat és a személyes felelősség fontosságára a szocialista demokratizmus szélesítéséért folytatott küzdelemben, s felszólított, hogy keressem meg az alsóneműk hibájának okát és okozóját.

Elvállaltam a megbízást, noha kissé – meg kell mondanom – lényegtelennek éreztem a magam képességeihez mérve, s nem is igen értettem, miért nem küld inkább egy gyakornokot a Vörös Aratásba? Ebben – ma már belátom – Ön bizonyult éleslátóbbnak.

Fölkerestem hát a férfidivat áruházat, s az alsóneműosztály vezetőjének megmutattam olvasónk panaszlevelét. Az amúgy is pirosposztag férfitól erre vérvörös színt öltött, s azt mondta:

– Kérem, én csak azt árusíthatom, amit ideraknak elem. Az árukat általában maga az igazgató szerzi be, ő nyilván többet tud mondani erről az ügyről...

Zsebre vágtam a borítékot, és fölmentem az igazgatóhoz. Amikor meghallotta, hogy a sajtótól van itt valaki, kávé és italt kért a titkárnőjétől, majd cigarettával kínált, s csak azután ült le mellém, a karosszékbe. Akkor vele is végigolvastattam a levelet.

Krakovgott, majd rákezde:

– Tudja, itt kettős problémánk van. Az egyik a gatyapiac struktúrája. Mi két cégtől rendelhetünk: a Polacsek Jenő Fehérneműgyártól és a tiszapárduci Első Lövés Az Auróra Cirkálóról Fehérnemű Kisipari Szövetkezettől. Mindkét vállalat csak ezeket a típusokat gyártja már jó esztendeje. Ha híreim nem hami-

sak, azért, mert kapacitásgondokkal küszködnek. Namármost az a kérdés, rendeljünk-e, vagy inkább vállaljuk, hogy férfi alsónemű nélkül marad az ország. Gondolom érthető, hogy ez utóbbi súlyos morális és politikai következményekkel járhat. Volna aztán még egy alternatíva . . . Más szövetkezeteket kellene rábírnunk a szabványos alsónemű-sorozatok gyártására. Erre viszont jelenleg képtelenek vagyunk, mert – és ez már a másik probléma – a Tröszt nem engedi számunkra a beszerző státusz létesítését, holott már évek óta kérjük. Márpedig ennek hiányában, az amúgy is aggasztó létszámgondjainkközepette, képtelenek vagyunk új beszerzési piacot keresni. Ezt Ön is beláthatja!

Beláttam, annál is inkább, mert az igazgatóban talpig becsületes, áldozatkész és őszinte férfiút ismertem meg további beszélgetésünk során, amelyre most nem térek ki, mert nem tartozik szorosan a tárgyhoz.

Szívem szerint akkor már visszaadtam volna Önnek a megbízatást. De lelkiismeretem nem engedte meg, mint ahogy azt sem, hogy egyetlen elmés glosszával lezárjam az ügyet.

Gondot okozott, hogy innen kettévált az út. Az egyik ösvény a gyártó cégek felé vezetett, a másik pedig a Tröszthez. Ahhoz, hogy az objektív okokat minden oldalról feltárhassam, mindkét utat egyforma becsülettel kellett végigjárnom. Úgy éreztem, a Tröszt a könnyebbik csapás, hát azzal kezdtem.

A Munka Érdemrenddel többszörösen kitüntetett Svenyák Jenő munkaerő-gazdálkodási osztályvezető fogadott. Becsületes kék szemében a gondterheltség árnyéka ült.

– Ismerem a problémát – mondta –, s higgye el, jómagam is szeretnék már pontot tenni az ügy végére. Hiszen az áruház igazgatójának panasza száz százalékgig jogos. De mit tegyünk, ha az elavult létszám szabályozó rendelkezések megváltoztatása érdekében már évek óta hiába ostromoljuk a minisztériumot?

Kezdi már látni, szerkesztő elvtárs, milyen örvényekbe taszította lelkes munkatársát? Következő lépcső: a minisztérium.

A főigazgató, akihez eljutottam, régi ismerősöm. Talpig igaz ember, legutóbb akkor írtam portrét róla, amikor harmadszor tüntették ki a Hős Életmentő címmel, mert kimentett a zajló Ördög-árokából egy öngyilkosjelöltet. De továbbmegyek: e férfi érdemeiért megkapta már a francia Becsületrendet, az etióp Kóoroszlán Érdemérmét, tulajdonosa a Krasznaja Druzsba ki-tüntetésnek és a Herr Tüchtig arany fokozatának is, hogy csak néhányat említsek elismeréseiből, jellemzésül.

Mindezekon felül kellemes modora van, s nincs híján a szakmai tudásnak és szónoki képességnek sem.

– Nézze – mondta nagyon emberi hangon –, talán nem árulok el hadititkot, ha megsúgom magának, hogy státuszügyi előadónkat, aki e kérdésnek úgyszólván egyetlen hazai szakértő-je, fél éve behívták katonai szolgálatra... Mi többször kértük a honvédségtől felmentését, de hiába hivatkoztunk népgazda-sági érdekekre, hajthatatlanok maradtak. Mondanám, hogy őket kérdezze meg inkább, de hát a honvédelem állampolgári kötelesség, s a katonai ügyeket civilek nem is bolygathatják. Azt tanácsolom, munkatársunk leszereléséig maga se foglalkoz-zék a témával. Hiszen annyi, de annyi probléma vár még meg-oldásra! Csak a példa kedvéért mesélek el egy egyszerű panaszt. Apró dolog, de a kis ügyeket is érdemes kivizsgálni. Tegnap vettem egy alsónadrágot a Vörös Aratásban, és képzelje csak: oldalt van a slicce! Hát szabad ennek megtörténnie a technika századában?

Ez volt első őszinte kétségbeesésem pillanata. Zsákutca volt, a falig jutottam, vissza kellett fordulnom. (Gondolom, ak-kor már Önnek is feltűnhetett szokatlanul hosszú távollétem.)

A másik út első állomása: a Polacsek Jenő Fehérneműgyár. Az igazgató kétségbeesetten tolt le nadrágját, mutatva, hogy nem kivételezett egyén ő sem, s kénytelen ugyanazt az oldalt slicces alsót hordani, amit hazánk minden férfiúja, akinek nem

jutott eszébe tartalékolni a hajdani normális gatyák árusítása idején.

– Már a próbaüzemelésnél kiderült, hogy ezek az automata gatyagyártó gépek, amelyeket súlyos valutáért vásároltunk egy fejlett nyugati országtól, nevezetesen Becsuánaföldtől, nem felelnek meg a követelményeknek.

Felordítottam (s Ön, szerkesztő elvtárs, ismerve csöndes modoromat, tudhatja, hogy a végletekig kiborulhattam már akkor):

– Nem megyek Becsuánaföldre! Nem fogom néhány gatyá miatt körülutazni a világot! – toporzékoltam. – Tegyük inkább rendet a saját portánkon!

– Nyugodjék meg – fogta meg a vállam az igazgató. – Én voltam Becsuánaföldön. Tisztáztam a körülményeket. Kiderült, hogy ezek a gépek az ottani éghajlati viszonyok között tökéletesen működtek, tehát a Gépimpi, azaz a Gépipari Import Iroda alapos körütekintés és vizsgálatok után vásárolta meg a gépsort. Az éghajlati tényezőkre ugyebár, senki sem gondolt volna. Az a baj, hogy a mi időjárási viszonyaink között a műanyag sliccvágó szelepek elhajlanak, s az alsóneműkön nem középre, hanem oldalra helyezik a vágást.

Nem azért vagyok Önnek a legmegbízhatóbb riportere, hogy ennyivel megelégedjek. Rákérdeztem:

– De hát akkor hogyan lehetséges az, hogy az önök által gyártott gatyáknak bal, az Első Lövés Az Auróra Cirkálóról KTSZ által készítettnek pedig jobb oldalon van a sliccük?

– Nagyon egyszerű a magyarázat – mosolygott az igazgató –, s megértése nem is kíván szakértelmet. Nos, a mi gyárunkban a gépek északról kapják a napfényt, az övékében pedig ellenkező irányból, délről . . .

– És mi történe, teszem azt, ha keresztben állítanák fel a gépeket, hogy a fényt kelet-nyugati irányból kapják?

– Megpróbáltuk – legyintett keserűen az igazgató. – A slicc-

vágó szelepek az égnek meredtek, és a levegőt döfködték, mint a szuronyok a díszőrségben.

Képtelen vagyok beletörődni a megváltoztathatatlanba. Ha a természet átalakítható – mint tavaly írtam karácsonyi tudományos mellékletünkben –, ha rakétákkal tudjuk lövöldözni a Holdat, meg kell birkóznunk néhány vacak sliccvágó szeleppel.

– Valami megoldásnak mégiscsak léteznie kell! – mondtam.

– Létezik is – így a válasz. – Ha a műhely alatt távfűtéses klímaberendezést fektetnénk le, s a hőmérséklet éjjel-nappal elérné a huszonöt fokot, a sliccvágó szelepek úgy szuperálnának, mint kisbicska a szalonnában. Energetikusaink ragyogó módszert dolgoztak ki, sőt, hozzá is kezdtünk a csövek lefektetéséhez, csakhogy . . .

Tessék! Megint egy csakhogy! Esküszöm, közel álltam a gutaütéshez. És meg kell mondanom, minden tisztelem mellett sem a leghálásabban gondoltam Önre akkor.

A csakhogy pedig: mire a csövek jó részét lefektették, kiderült, hogy itt a legszabályosabban működtetett távfűtés sem fűt, hanem ellenkezőleg, fagyasztja a vizet. Hogy miért? A Kiskazánszerelő Vállalat szakemberei fordítva szerelték be a kazánház fűtőberendezését.

Részletezzem tovább? Szerkesztő elvtárs, esküszöm, megint könnybe lábad a szemem. Igazi kálváriám ugyanis csak most kezdődött . . .

Mert elmentem a kiskazánszerelőkhöz. Objektívan elemezték a helyzetet, de bebizonyították, hogy nem ők a felelősek, hanem a főigazgatóság, amelyik e prototípusba csak ezt a beszerelési módot engedélyezi. A főigazgatóság bebizonyította, hogy minden ügybuzgalma dacára sem tehet semmit a hibák kijavításáért, mert a minisztérium . . .

Nem, nem lehet ezt végig . . . Mert a minisztérium? A minisztérium azért nem, mert a külföldi licenc . . . A külföldi gyártó vállalat a belpolitikai helyzetre hivatkozott.

Elmentem én a belpolitikai helyzethez is. Akkor már macacs voltam, és elhatároztam, hogy fittyet hányva a gátló tényezők és objektív akadályok sokaságának, végére járok ennek a gatyá-ügynek. A belpolitikai helyzet a kormányra hivatkozott. A kormány a nemzetközi helyzetre. A nemzetközi helyzet az ENSZ-re.

A főtitkár közismert udvarias mosolyával fogadott. Elmondta, hogy ismeri a nemzetközi helyzetet. A megoldás azonban nem rajta múlik. Megköszönte, hogy új aspektusból sikerült előtte megvilágítanom a feszültségek súlyos témáját, s azonnal intézkedett, hogy az UNESCO mellett hozzanak létre egy bizottságot, amelyik hivatott felderíteni a nemzetközi helyzet hatását az illető kormány problémáira, különös tekintettel arra, hogy a kormány gondjai a licencadó vállalaton, majd a magyar szakminisztériumon, s továbbhaladva a főigazgatóságon, a kiskazán-szerelőkön, a távfűtésen át hogyan hatnak ki a Polacsek Jenő Fehérneműgyár rendes tevékenységére, amely viszont komoly mértékben befolyásolja a magyar férfigatyapiac struktúráját.

Megértette, szerkesztő elvtárs? Félő, hogy nem. Félő, hogy Ön is belezavarodott e bonyolult sorokba, mint én is, s miként az ENSZ főtitkára is. De végül úrrá lettünk a helyzeten egy komputer segítségével, és sikerült megérteni az összefüggések lényegét.

– Hol van hát a következő láncszem? – kérdeztem. – Kihez fordulhatok, ha a világszervezeten sem múlik a dolog? Ki a felelős mindenért? Talán a jóisten?

A főtitkárnak megcsillant a szemüvege.

– Látja – mondta oly megnyugtató halk hangon, mintha egy ámokfutót igyekezne csitítani –, ez könnyen lehetséges... talán ő segíthet, vagy megmagyarázhatja e világ nevetséges bonyolultságát.

Nem is köszöntem meg személyes jóindulatát, pedig megérdemelte volna, hiszen láttam, hogy íróasztalán háborús kopflik-

tusok tömege vár megoldásra, s ő mégis szakított időt az én kérdéseim meghallgatására. Dühödten kirohantam a teremből

Odakint, az embert molekulává becsmérelő bejáratnál sem álltam meg, lihegve, zihálva robottam tovább, észveszejtő dühvel száguldottam céltalanul egyre beljebb és beljebb, végül már a nagyváros zsvijában vergődtem, autók, motorok, dübörgő gépezetek, suhogó masinák között. A szívem vagy az agyam ütemesen zakatolta, hogy elég, elég, elég, aztán föltornyosodott előttem egy gépesített, sebességváltós brontosaurus; tudtam, hogy elnyel, s rémült visitásra tátottam ki a számat...

Hogy hogyan kerültem azután arra a bizonyos mezőre, amelyet átölelt a nyugtató napsugár, s hogyan heveredtem le a gyepre, ezt már ne tőlem kérdezze, szerkesztő elvtárs.

Végül is mellékkörülmény – s bár van jelentősége –, tekintsen most el tőle. Ha utánanéznék, nyilván erről is megállapíthatnám, hogy kapcsolatban van az oldalt slicces alsóneműkkel, de – ne haragudjon! – ezt már nem tettem meg. Mert ahogy ott pihentem a kellemesen simogató melegben, a szinte zenei csöndben, egyszer csak megláttam a Létrát. Kivehetetlen magasságokba vezetett, de szinte csábított, hogy induljak el rajta fölfelé.

Az ötezredik fok körül szárnyas angyalakkal találkoztam. Ők súgták meg, hogy a Jóisten már vár rám odafönt.

A levélre tehát egyszer talán választ tudunk majd adni lapunkban. Ámbár el tudom képzelni, hogy még az Isten alsónadrágjának is oldalt lesz majd a slicce. De ebben az esetben arra kérem Önt, küldje vissza filozófiai diplomámat az egyetemnek, mert a továbbiakban már nem tarthatok rá igényt.

Ha odafönt esetleg találkoznék Kanttal, majd váltok vele erről néhány szót. Amennyiben sikerül nyilatkozatra bírnom, számíthat az anyagra, szerkesztő elvtárs.

Marionett-novella

Azt mondják, az író ISTEN. Életet képes teremteni, sorsokat irányít, embereket boldoggá vagy szerencsétlenné tehet, s ha megunta hősét, megölheti vagy eltüntetheti a színről.

Istennek lenni többnyire nem rossz állapot. Miért ne lehetnék én is isten? Miért ne lehelhetnék életet az anyagba, amikor ehhez olyan kevés kell? Papír, toll, meg egy parányi tehetség. Az első kettő megvan, érzékelhető, ha ránézek, látom, ha megfogom, érzem az ujjaim között. A harmadik tényezővel már nem ilyen egyszerű a helyzet. Nem kézzelfogható. Nem tárgy, hanem adottság. Vagy van – vagy nincs.

Unatkozom. Feleségem a vizespoharakat tisztogatja a konyhában, s utána még takarítani is akar. Kért, hogy segítsek, de semmi kedvem. Inkább azt mondom: nem érek rá szívem, dolgozni akarok, be kell fejeznem *azt* a bizonyos novellát. Feleségem legyint, fogalma sincs, mi az a *bizonyos* novella (én sem tudom), de úgy tesz, mintha tudná, miről beszélek. Hja, a művészet szent dolog!

Most hát ülök az íróasztalom előtt, és elhatározom, hogy isten leszek. Hiszen, ha nem írok, mehetek a konyhába segíteni. Inkább egy ötlet, mint a konyharuha...! Embert teremtek, ha nem is a magam képmására. Bár némileg arra is. És mindenkiére. A feleségemére, az apáméra, a barátoméra. Elvégre is az irodalmi hős nem egy élő alak teljes leírása, hanem sok ember tulajdonságaiból formált, életszerű ember.

De milyen legyen az én emberem? Mindenesetre ne legyen túlságosan értelmes, mert vitatkozni akarok vele, s nem szeretem, ha valaki le tud hengerelni a logikájával. Egy vita csak akkor lehet eredményes – emberek vagyunk –, ha *én* tudom bebizonyítani az igazamat.

Azért ne legyen hősöm túlságosan buta sem, mert akkor meg nem érdemes vitába szállni vele. Nem szeretem a könnyű győzelmeket. Átlagos legyen korban, életformában, tudásban. Legyen harminc-harmincöt éves, nős és tisztviselő. Olyan, akit koránál – külsőre is – kissé idősebbé tett a házasság, a gondok sora. Felesége is dolgozik (mondjuk pénztárosnő egy közértben), ha hazamegy, mos-főz-vasal-takarít. A házaspár havonként egyszer jár moziba vagy színházba, ilyenkor meg is vacsoráznak egy másodosztályú étteremben.

Hősöm jó férj, gyakran segít a feleségének, eltörölgeti a tányérokat, reggelenként szétveti az ágyat, kiszellőzteti a szobát, aztán elindul munkahelyére, az Általános Nemtudommit Ellenőrző Intézet (rövidítése ÁNEI) pénzügyi osztályára, számol, udvarol a kolléganőknek, munka után megiszik egy dupla feke-

tét – és baktat haza. Nem él rosszul ez a házaspár, telik nekik az esti feketére, húst is ehetnek mindennap. Ketten együtt megkeresik a havi tízezret, és néha leesik valami prémium is.

A férfi az intézet Időszerű Kérdések szemináriumának aktív hallgatója, szívesen vitázik külpolitikai kérdésekről, és külön büszke arra, hogy legutóbb világosan meg tudta magyarázni a többieknek a libanoni kérdést.

Egyetlen dolog miatt elégedetlen: nincs lakása. Egy öregembernél laknak albérletben. A szobájuk olyan kicsi, hogy télen, ha beteszik a kályhát, ki kell rakniuk a könyvszekrényt.

Azt talán már mondanom sem kell: tisztességes ember, úgy mondják, egy csikket is sajnálna eltaposni.

Most már csak nevet kellene találnom neki. Valami viszonylag köznapi nevet, de nem olyan gyakorit, mint a Kiss vagy a Kovács. Legjobb lesz felütni a telefonkönyvet, és rábökni egy névre. Legyen hát . . . na? . . . mondjuk legyen . . . Kenéz László.

– Mondja, kedves Kenéz, nem ülne be velem egy pohár sörre a Sirályba?

Kenéz megnézi az óráját. Háromnegyed öt van, felesége nyolcig dolgozik. Gyorsan kiszámítja, ha hétre hazamegy, lesz még ideje beáztatni a zsebkendőket, s ezzel bizonyítani tudja szorgalmát asszonykája előtt. Szóval ráér egy-két órácskát.

– Szívesen – mondja hálásan.

Két korsó sört rendelek. Megkóstolom a habját, aztán vendégemre nézek:

– Hát hogy van, kedves Kenéz?

– Köszönöm, papa . . .

– Ne mondja nekem, hogy papa! Maga kiagyalt hős. Egy elképzelt figurának pedig fogalma sem lehet arról, kinek az agyában született. Ért engem?

– Igen, kedves . . . uram! Így megfelel?

– Meg. Egészségére!

Koccintunk. Április van, kint süt a nap, idebent még fűtenek. Kellemesen hűsít a sör.

– Még mindig annál az öregúrnál laknak? – kérdem, mintha nem tudnám.

Kenéz válasza: bánatos színezetű bólintás.

– Hány éves is a főbérlő?

– Hetvenhárom.

– Mondja, miért nem kötnek eltartási szerződést? Hiszen így is gondolják az öreget! Ha jól tudom, a felesége még főz is rá... Már csak pontokba kell foglalni az egészet. És akkor, ha meghal az öreg, maguké lesz a lakás.

Tűnődve nézi a mennyezetet. Örülök, mert erről ráismerek. Mielőtt bármi lényegeset kimondana, megrághja mondókáját.

– Tudja, annyi rosszat hallottam meg olvastam már ezekről az eltartási izékről... Ha szerződést kötnénk, biztosan várnám, mikor hal meg az öreg, én pedig nem akarom, hogy érdekem fűződjék bárkinek a halálához. Nem tudom, érti-e...

– Persze. De nem biztos, hogy igaza van!

Vállat von.

– Lehet.

– Látszik, hogy nem volt még háborúban. Mert ott aztán nincs mese, ott érdeke lesz a másoknak a halála. Vagy maga lő, vagy magát lövik le.

Elhallgatok, nézem, hogyan kortyolja a hideg sört. Úgy issza, mint akinek gyanús. Vagy mint aki a kortyolgatás pillanataival is időt akar nyerni. Szeretném elérni, hogy valamire egyszer lelke legmélyéből válaszoljon.

– Nézze, sokat gondolkoztam én ezen – helyezi az asztalra a poharat Kenéz. – Kamaszkoromban talán még tudtam volna ölteni... Gyerek voltam, nemigen gondolkodtam. De most... Elképzelni sem tudom, mit csinálnék egy ütközetben. Csak azt tudom biztosan: félnék. Félnék a fájdalomtól, a haláltól.

Mindentől félnék. És ahogy magamat ismerem, ha lelőnék egy ellenséget, idegszanatóriumba küldenének . . .

– Barátom, a frontról nemigen küldik a katonákat idegszanatóriumba!

– Igaz, persze . . . Látja, erre nem is gondoltam. Hát akkor . . . hát akkor nem is tudom, mi lenne.

– Vagy maga lő, vagy magát lövik le.

– Én nem lőnék – ismétli meg, aztán nagyon határozottan hozzát teszi: – De erről kár beszélni, úgysem lesz háború.

Cigarettával kínálom. Óvatosan, hogy a többihez ne érjen, kihúz egy szálát. Megpuhítja, tüzet ad, majd körülményesen rágyújt.

– Ilyen optimista? – kérdezem.

– Igen. Az erők nagyjából egyenlők. Egy háborúban, különösen egy nukleáris háborúban nem létezhet abszolút győztes. Mindkét fél tudja, hogy egy harmadik világháborúba belepusztulna az egész világ. Ezt egyébként már kétszáz évvel ezelőtt megjósolták. A nagy Rousseau írta, hogy a háború néhány év múlva éppolyan szerencsétlenségbe dönti a győzteseket, mint a legyőzötteket.

– Voltaire mondta . . .

– Mindegy, a fő, hogy igaz.

– Talán nem is olyan optimista maga. Talán csak ábrándozik, képzeleg.

– Szeretek élni.

Hirtelen lecsapok rá.

– Mondja, semmiért sem tudna harcolni?

– De igen.

– Mondjuk?

– A feleségemért.

– Fizikai küzdelemre gondolok. Így is?

– Igen. De szerencsére nincs rá szükség – mondja, és háromszor lekopogja. – Jól élünk, szeretjük egymást.

– Nincs gondjuk?

– Azt hiszem, nincs. Minden évben többet keresünk valamivel. Meg lehet belőle élni. Csak a lakás... Azt hiszem, ha lakásunk lenne, mindenünk megvolna.

– A lakásért képes lenne harcolni?

– Az attól függ... Nincs is kivel. Negyedévenként bemegegyek a tanácshoz, megpróbálom még jobban megindokolni a kérvényemet, de hát ezt nem lehet harcnak nevezni. Mi más tehetnék? Társasházra belátható időn belül nem tudok összekaparni százezreket. Ahhoz túl drága az albérlet. Ezerötszázat fizetünk havonta.

– Szóval ha kapna egy lakást, boldog lenne?

– A legteljesebb mértékben.

– Nem vár lakást a közeljövőben?

– Nem. Csak ketten vagyunk. A szobánk kicsi, de legalább nem egészségtelen. És annyian vannak lakás nélkül, sokgyerekes családok, akik még ma is üzlethelyiségekben meg az ördög tudja hol laknak... Be kell látnom, ezeknek nagyobb szükségük van lakásra.

– Maga becsületes ember...

Lesüti a szemét, alig észrevehetően elmosolyodik.

– Hát igen – válaszolja –, nem is vinne rá a lelkiismeretem, hogy elvegyem attól, aki jobban rászorul.

– Biztos?

– Persze.

Még két sört hozatok. Poharamat az egészségére emelem, ő éppen csak megkóstolja.

– Van egy kérdésem. Mi történne, ha a tanács váratlanul kiutalna magának egy kétszobás, összkomfortos lakást? De elmondanák, hogy itt és itt lakik egy kétgyerekes házaspár, nedves, dohos albérleti lyukban. Az új lakást maguknak adják, de akkor ennek a családnak továbbra is ott kell maradnia a szűk

szobácskában. Szóval magán múlik, kié legyen a lakás. Hogy döntene?

– Lemondanék róla a rosszabb sorban élő javára – jelenti ki határozottan. Most először válaszolt gondolkodás nélkül.

– Vigyázzon – emelem fel az ujjam –, a lakásban gyönyörű fürdőszoba van, állandó hideg-meleg víz, a konyhában bojler . . .

– Akkor is . . .

– És van beépített gardrószejkény is . . .

– Nem vagyok gyerek – húzza ki magát. – Azt mondtam, legyen azé, aki jobban megérdemli. És higgye el, úgy is gondolom.

– Üljön le kérem, és felejtse el, amit kérdeztem. Hiszen csak játszunk!

– Én játékból sem . . .

– Tudja mit? Én most hazamegyek, és megteremtek magának egy kétgyerekes családapát. Helyes? Holnapra meglesz a lakás is. Alkalma lesz megmutatni, hogy le tud mondani róla.

Kenéz meghökkenve néz rám, aztán megfontoltan mondja:

– Nem hiszem, hogy ezt el tudja intézni a lakásosztályon.

– Majd meglátja! – Teremtményem, úgy látszik, nem hisz a mindenhatóságomban. Elhatározom, hogy bebizonyítom . . .

– Maga az?

– Én.

– Pontosán így képzeltem.

A postás nem fiatal ember. Van vagy ötven éves. Keskeny, barna arcán két ránc fut végig.

A Verseny utcában vártam meg, a kijáratnál. A rácsok közül lestem a postaépület felé, igyekeztem a sok egyforma alak között megtalálni az én emberemet. Nagy társasággal jött kifelé, s úgy láttam, a beszélgetők között ő viszi a szót. Határozottan, energikusan beszélt.

Együtt indulunk a Keleti felé.

– Láttam, nagy vitájuk volt. Miről beszéltek?

– Valami disznó tisztviselő kiváló dolgozó lett. Mi a lábunkat lejárjuk a levelekkel, a sok naplopó hivatalnok meg fölszedi előlünk a jutalmakat. Persze, a tűz mellett! De kirámolok a következő értekezleten, esküszöm!

– Jól teszi – biztatom. Erre megáll.

– De most már mondja meg, kicsoda maga és mit akar tőlem!

Mit találjak ki? Sokkal földhözragadtabb, mint a tisztviselőm. Ha azt mondom, én vagyok az apja, kiröhög.

– A tanács lakásügyi osztályától vagyok – hazudom.

– Na végre, hét év után eszükbe jutottam! – mondja górombán. – Csak nem a kiutalást hozta?

– Még nem. De lehet, hogy hamarosan az is lesz. Hazamegy most?

– Igen.

– Elkísérem. Megnézem, hogyan élnek.

– Hamarabb is megtehették volna.

– Nem rajtam múltott – szabadkozom.

Bocsánatkérően néz rám.

– Tudom én azt, kérem. De hát, tudja, hogy van ez... Évek alatt annyi minden éri az embert... Már azt sem tudom, kit szidjak. A tanácstagunk sokszor látta a lakást, állítólag verekedett is értem. Eredménytelenül.

Csöndesen lépkedünk egymás mellett. Azt figyelem, milyen csámpás a járása. Azt hiszem, a postások mind csámpásak egy kicsit. Lejárják a lábukat. Egy keskeny utcába vezet, itt lakik. A kapu előtt állványok. Kellemes, friss mézszag. Most kezdték tatarozni a házat.

Kinyitja az ajtót, előremegy. A szobájának egy ablaka van, sápadt kis üvegtábla, alig szűrődik át rajta némi világosság. A szoba tiszta, a sarokban vadonatúj tévé.

– Hát nem éppen palota – nézek körül.

– Bizony – bólogat. – Sötét, mint a pincelyuk. Napot csak akkor látunk, ha valamelyik harmadik emeleti ablak idetükrözi. A kisebbik fiam komoly betegséget szedett itt össze. Alig tudtuk kigyógyíttatni. Nyirkos dögvész ez, nem lakás.

– Hol vannak a gyerekek?

– A nagyobbik délutános, a kisebbik óvodába jár.

Bejön a felesége is. Sovány, szürke bőrű asszony. Lompos kötény van rajta, vizes a keze.

– Márer né. – Halkan mutatkozik be. – Ne haragudjon, éppen mosok. Miért nem ül le?

– Köszönöm – mondom, és magam alá húzok egy széket.

A férfi föláll és kimegy. Felesége utána néz, tünődve mondja:

– Szegény, halálra gyöttri magát ezzel a lakással. Szégyelli, hogy nem tudja elintézni. A postánál is mindig csak ígéretik, hogy segítenek . . .

– Valamit azért nem értek – vágok közbe. – Olyan akaratos, erős embernek látszik a férje! Hát nem tud verekedni?

– Ő? – Legyint. – Egyszer, még fiatal koromban valaki elkezdett velem a villamoson. Az uram elkapta a karját, üvöltött, hogy agyonüti . . . Mindenki minket bámult, a villamos is leállt. Csitítottam, azt hittem, megöli azt a másikat. És mi történt? Ahogy leszálltak, elcsöndesedett. Azt mondta, csak ő keveredne bajba, felírná a rendőr, aztán fizethetne. Meg hogy minek az neki . . .

– Értem – bólintok.

Márer üveggel és poharakkal jön vissza. Szigorú pillantást vet a feleségére, és leül.

– Kóstolja meg, az öcsémtől hoztam, Gyöngyös mellől. – Koccintunk. – Hát nézzen itt körül. Megérdemelnénk egy rendes lakást vagy nem? Jó, hogy rendes a főbérő, és nem szól, ha a konyhát használjuk. De már a vécé például kint van a folyosó végén. Régi ház ez. – Gondolkozik, aztán lemondóan folytatja:

– Nem mondom, laktam én fiatal koromban ennél rosszabb körülmények között is... Hatan egy szobában, merthogy négyen voltunk testvérek. De egyikünk sem volt soha komoly beteg. Többet elbírtunk, mint a mai gyerekek.

Elmereng, talán gyermekkorára gondol. Borotvátalan az arca. Mennyi határozottság, keménység van a mozdulataiban!

– Nagyon elégedetlen? – kérdezem részvétellel.

– Na hallja! Vagy adjak hálát a demokráciának, hogy itt lakom?

– Azt nem! De ne is okolja a rendszert ezért...

– Én nem okolok senkit, csak...

Mintha hirtelen ötlet szülte volna, közbevágak:

– Mondja, mi a véleménye a szocializmusról?

– Hát jó – feleli bizonytalanul.

– Na, csak őszintén!

Sértődötten kapja rám a szemét:

– Ne féljen, én meg merem mondani, ha valami a bögyöm-ben van! Azt mondtam, jó, és így is érzem... Elvégre munkás-ember vagyok én, ha a postánál dolgozom is. Az apám öntő volt. Tudja, mennyit verekedett ezért a viláért? Még le is csukták harminckettőben, mert sztrájkot szervezett... De ez sem igazi szocializmus, uram, én mondom magának...

– Hogyan? Összehasonlíthatatlanul jobban élnek, mint a múltban, maga mondta... Televíziója van...

– Az nem mérvadó. Nézze meg, itt lakom... De nálunk minden hivatalnoknak van lakása...

– Mindegyiknek? – kételkedem.

– Hát... majdnem mindegyiknek. Mert ott ülnek, ahol az ökröt sütik. És most is csak az húzza a rövidebbet, aki ki meri nyitni a pofáját. Ott tolnak ki velem, ahol lehet, mert én meg merem mondani a véleményem.

Ezt vártam!

– Azt hiszem, maga tudna verekedni a lakásért...

Felesége legyint, és kimegy a szobából. Mérer nem érti, miért mondtam ezt.

– Hogyhogy? – csodálkozik rám.

– Hát ha érezné, hogy magának van jussa hozzá. Ha mondjuk akadna egy kiutalás, de még egy igénylő is. Egy ugyancsak vacak albérletben élő tisztviselő házaspár... De gyerek nélkül. Szóval maguknak több jussuk lenne a lakáshoz, és mi mégis a másik félnek akarnánk adni. Mit csinálna akkor?

– Fölmennék az atyaistenig is!

– Hát akkor indulhat. Ez a helyzet...

– Azt hiszem, illik Önöket bemutatnom egymásnak.

Egy ringet képzeltem magam elé a papírra (még meg is rajzoltam), benne a két versenyző.

– A zöld sarokban Kenéz László, az ÁNEI bajnokjelöltje, a piros sarokban Márer Jenő budapesti postás. Kérem a zsűrit, mutassa be a díjat!

A zsürielnök behozza a lakást. Fél kézzel tartja, másik kezével magyarázatát kíséri.

– Mint látják, az ajtó szép kis előszobába vezet. Ez a bal oldali első helyiség a fürdőszoba, itt mellette a konyha. A szemközti ajtó a nagszobára, a jobboldali a kisebbikre nyílik. Központi fűtés, állandó melegvíz-szolgáltatás. Van valami kérdésük?

A versenyzők a fejüket rázzák.

– Akkor felhívom figyelmüket a sportszerűségre. Készüljenek el!

Gong!

Elnyújtózom a díványon, és becsukom a szemem. A Kenéz házaspár! Mintha veszekednének...

– Nézd, angyalom – mondja türelmetlen hangon a férj –, ők vannak nehezebb helyzetben, nagyobb szükségük van a lakásra. Két gyerekük van!

Kenézné éppen kávét főz.

– Én akartam, hogy nekünk ne legyen? Különben is, mit érdekel téged ez? A kiutalás a tied, nem? Adjon nekik is a tanács!

– De ha csak egy van!

Az asszony legyint.

– Ugyan, el tudod képzelni, hogy valóban nincs több? Ne félj, ha volna erre a célra néhány ezer forintod, mindjárt akadna még egy kiutalás. Ne légy már olyan murugya!

– Én murugya? – fújja fel az arcát Kenéz. – Azt sem tudom, mi az...

– Hát ide figyelj! Ha ők kapják meg a lakást, mi akár tíz évig is várhatunk, mert még nagyon sokan élnek nálunk rosszabb helyzetben. Ha a mienk lesz, ők esetleg már egy-két év múlva lakáshoz jutnak, mert előbb-utóbb csak figyelembe veszik a körülményeiket. Nem gondolod?

– Van benne valami.

(A ringben tapogatóznak a versenyzők. A zöld sarkban Kenéz igyekszik felmérni ellenfele képességeit. Gyors ütésváltás...)

Márer Jenő rágyújt. A konyhában támasztja az ajtófélfát, nézi, hogyan nyomkodja felesége az ingeket az ultrás vízbe. A csavarás az ő munkája, erre vár most is.

– Reggel bemegyek a lakásosztályra, és olyan botrányt csapok, hogy összedől az épület.

– Egy csöpp eszed sincs – csapkodja Máraerné az inget. – Mindig a száddal van baj...

– Mert igazam van – mondja a férfi, és előre görnyedve facsarni kezd.

(Egymás körül forgolódnak a versenyzők, Márer Jenő ütni akar.)

Kenéz kettesével veszi a lépcsőket. A második és harmadik emelet közti fordulóban megpihen, s csak tétovázva indul tovább. A folyosón jobbra fölfedezi a LAKÁSÜGYI OSZTÁLY táblát. Benyit.

Az ajtó mögött hatalmas terem. Belül újabb ajtók, szekrények, kopott-barna színűek. Utcanevek, kartotékok, por. Poros íróasztal, poros tisztviselő. Szemüvegben, hosszú kék köpenyben.

– Kenéz László – mutatkozik be barátunk. – Kilencre hívatott az osztályvezető elvtárs.

A kék köpenyes udvariasan mutat a szemközti ajtóra. Kenéz kopog, belép. Az osztályvezető az íróasztal mögött ül. Dúdol. Amikor Kenézt meglátja, összerenzen.

– Kenéz elvtárs?

– Igen kérem, én . . .

– Foglaljon helyet, elvtársam! Azért kérettem, hogy tisztázzuk végre ezt az átkozott kiutalást. Mert sok bajunk van vele, higgye el. – Ásít. – Lényegében ugyanis már megszavaztuk önnök, de a humanitás úgy kívánja, hogy bíráljuk felül elhamarkodott ítéletünket. Akad, aki önnél jobban rászorul . . .

– Nem tudom elképzelni, hogyan döntötték el, ki a rászorultabb. Nem ismerem a másikat, csak azt tudom, hogy nekünk már pokol az életünk . . .

– Ne túlozza el, kedves Kenéz elvtárs! – mosolyog az osztályvezető. – Maguknak aránylag barátságos kis szobájuk van. Kenéz nem lát a dühtől. Szürkületi nap ül a képén.

– Attól függ, mihez arányítja az elvtárs. Talán a saját lakásához?

Most az osztályvezető jön zavarba.

– Nem, kérem – mondja fojtottan. – Az albérleti viszonyokhoz . . .

– A lakást egyszer már megszavazták nekem . . .

– De többen fellebbeztek . . . Tiltakoztak a döntés ellen.

– Így tehát?

– Így tehát még egyszer a vébé elé kerül az ügy.

(Az első menet nagy része tapogatózással telik el. Kenéz igyekszik néha egy-egy ütést bevinni ellenfele testére, de kísérletei egyelőre eredménytelenek. A menet végén Márer is feljön, megpróbál támadásba lendülni.)

– Maga is folyton csak ígéretet, tanácsstag elvtárs!

– Higgye el, többször is kértem a kerületben az önök előnyös besorolását.

A tanácsstag hátrál, mert Márer félelmetes üvöltésbe kezd.

– A szemembe meri mondani? Mikor tudja, hogy egy gyerektelen családnak ítélték oda a lakást?

– Kérem, valóban tudok róla, és már írásban is tiltakoztam a döntés ellen.

– Hát én pedig nem hagyom annyiban a dolgot, fölmegeyek az atyaistenig is . . .

– Ma van a fogadónapja.

– Kinek? – csodálkozik Márer.

– A vébé elnöknek. Nem is árt, ha személyesen beszél vele.

– Gondolja? – kérdezi megszeppenve Márer. Aztán mégis elcsámpázik a tanácshoz.

Ott már nem hangoskodik, szinte alázatosan adja elő kérelmét. Az elnök megígéri, hogy kivizsgálja az ügyet.

Fölkelek, és behívom a feleségem a szobába.

– Szívem, irtózatosan belelendültem. Nagy novellát írok. Becs' szavamra, életem fő műve lesz!

– Tudom, mindig életed fő művét írod! – Legyint.

– Értsd meg, ez most igazán . . . Képzeld, adva van két pasas, akik egy lakásért marakodnak, illetve . . .

– Ne folytasd, tudom, hogy kávé akarsz. Mindjárt főzök.

– Köszönöm.

Amikor előttem sötétlik az olajos fekete, fölemelem a golyóstollam, és magam elé idézem Kenézt. Úgy teszek, mintha nem emlékeznék a múltkori beszélgetésünkre.

– Hallom, Kenéz barátom, nem mozdul az ügye . . .

– Hát bizony, sok zűröm van vele.

– Miért nem próbál néhány ezer forintot dugni az előadó-jának?

Kenéz a fejét vakarja.

– Érdekes, ezt mondta a feleségem is.

– Na látja . . . És még egy . . . A maga igazgatójának nagyon jó barátja a vébé elnöke. Érti?

Amikor Kenéz eltűnik, Máért is magamhoz szólítom.

– Csak azt akarom közölni magával, hogy legyen óvatos. Ellenfele ügyét magasabb fórumokon pártfogolják.

– Utálok a protekciót – morogja.

Tisztviselőnk zsebében ott lapul a drága boríték. Kenéz kissé zavarban van, nem kenyere a megvesztegetés, nem is ért hozzá. Amikor egyszer a feleségét operálták, nem mert pénzt adni az orvosnak, inkább az asszonyra bízta . . . Most sem tenné meg, ha nem gondolna a feleségére, no meg arra a keleti kényelemre, amit egy modern lakás nyújthat.

Ahogy négyszemközt marad a lakásügyi előadóval, rátér a tárgyra:

– Sz . . . szeretném meghálálni, hogy foglalkozik az ügyemmel – motyogja fülig vörösen, és átnyújtja a borítékot.

A lakásügyi előadó – még fiatal, de már tapasztalt ember – meg sem lepődik. Udvarias mosollyal mondja:

– Nézze, kartársam, ha egymillió forintja volna, akkor is csak öröklakást tudnék szerezni magának. Talán! Tegye csak el szépen! – S mert látja Kenéz pipacsarcát, hozzáteszi: – Nem kell szégyellnie magát, sokan megpróbálkoznak ezzel.

(Kenéz ütése nem talál.)

Amikor barátunk elbúcsúzik a lakásügyi előadótól, úgy érzi, mindennek vége. Ha ez a vesztegetési kísérlet kiderül (márpedig az előadó visszautasította!), akkor eltemetheti reményeit, holtbiztos, hogy végleg elvágta magát. Most már csak akkor lesz új lakása, amikor mindenkinek jut a harmincéves lakásépítési terv végén.

(Igen ám, de ahogy lanyhul Kenéz támadó kedve, úgy jön föl az ellenfél. Csak mintha nem merne olyan bátran kezdeményezni.)

Postásunk barátaival sörözget a Stadion étteremben. Délutáni mérkőzés volt a Népstadionban, onnan tértek be. Először a játékosokat, meg az edzőt szidták, aztán elkanyarodtak a témától. Márer a harmadik korszónál tart.

– Szóval mindenki ellenünk van a tanácsnál is, én meg gyűlölök mindenféle protekciót – fejezi be a hármas számú témát, lakásügyeiről szóló értekezését.

– És neked nincs senkid, aki segíteni tud? – kérdezi valamelyik barátja.

– Nincsen, sajnos... Hiszen ha volna, már rég a kezemben lehetne a papír.

– És most mit teszel?

– Hát mit tudok tenni? Amikor valami fejes áll mögöttem? Mindig a firkászok húznak hasznot belőlünk. Így volt ez régen is, így van most is. Megette a fene az egészet!

Az igazgató kinyitja az ajtót.

– Jöjjön csak, Kenéz elvtárs!

Kenéz udvariasan köszön és belép. Nagy szobája van a főnöknek – állapítja meg ki tudja, hányadszor –, kár hogy olyan konzervatív. Milyen kopottak ezek a karosszékek!

Letelepedik a legkopottabb fotelbe.

– Azért szerettem volna igazgató elvtárrsal beszélni, hogy a segítségét kérjem . . .

– Kérem, ha tudok, nagyon szívesen.

– Lakásügyről van szó, tetszik ismerni a helyzetemet. Albérlet . . . A tanács most ígért egy lakást, de még egy jelölt van . . . És igazgató elvtársnak, úgy tudom, van ott ismerőse, aki . . .

– Igen, igen – mosolyog nyájasan az igazgató. – Jó barátom a vébéelnök. Szólhatok neki.

S amint Kenéz elmegy, valóban telefonál.

– Halló, Misikém! Kérlek szépen, az egyik kedves munkatársam lakást vár tőletek. Szeretném, ha utánanéznél . . . Kenéznek hívják. Igen, Kenéz Lászlónak . . . Jó, előre is köszönöm. Hogy vannak a gyerekek?

(Kenéz azt hiszi, ezzel az ütéssel knockoutolta Márárt.)

– Hiába, *ezeknek* minden sikerül – panaszkodik Márár a feleségének. – Hogyan is verekedhetnék vele, amikor annyi összeköttetése van?

– Hagyd a fenébe! Ne ártsd bele magad, mert aztán megütöd a bokádat – mondja az asszony is. – Kár az időért. Itt már csak neki lehet igaza.

– Én is azt hiszem – sóhajt a postás.

(Márár edzője bedobja a törülközőt.)

Sátáni ötletem támadt. Jó lenne most minden istenségemet összeszedve egy harmadik vetélytársat teremteni: A neve legyen mondjuk Daróczi Kálmán, a foglalkozása pedig . . . Mérnök. Mégpedig nem is akármilyen átlagos mérnök, inkább valami mazesek-mérnökféle, olyan, aki . . . Nos, aki ügyes és sötét üzletcskéivel tetemes mennyiségű pénzt gyűjtött már össze.

Ennek a Daróczinak persze nyugati kocsija is van, és ter-

mészetesen nőtlen is... Elvégre fiatal még, alig túl a harmincon!

... Hohó, buzgón írogató barátom! Vigyázz, a sablonok laza posványába tévedsz! Ezt a figurát már ezerszer megírták, és mindig sematikus maradt. Maszek-mérnök, pénz, kocsi, dolce vita... Csupa sablon. Nem lehetne valami másfajta, nem szokványos csibész ez a te Daróczid? Mondjuk valami... valami becsületesnek látszó, szerény csirkefogó?

... Nem. Az én Daróczim még csak nem is akar becsületesnek látszani. Az én Daróczimtól olyan távol áll a becsületnek még a felszíne is, mint havasi fenyő az oázis pálmájától.

... De akkor... hogyhogy nincs még lakása ennek a te ismerősödnek?

... Még nincs. Nem ért rá szerezni, vagy eladta egyszer, mindegy. Elfoglalták a szórakozásai. Vagy olyan albérlete volt, hogy öröklakásnak is beillett. De már kéretem is egy pillanatra Daróczi urat!

(Azonnal jön, csak még lent van a nézőtéren. A földszinten ül, az első sorban, egészen közel a ringhez. Szurkol, de mind a két versenyzőnek. Nem érdekli, ki győz, csak üssék ki egymást, csak repedjen föl a szemhéjuk, csak ömöljön az orrukból a vér...)

S ha így lesz, Daróczi elégedetten távozik, és boldog mosollyal öblíti le torkán az idegnyugtató féldecit.)

– Szóval, Daróczi úr, maga megfelelne nekem, ha vállalkozna erre a kis tréfára... Haszna lehet belőle.

– Miről van szó? – Daróczi egyelőre még óvatos. Szereti ő a tréfát, de fél, hogy egyszer őt is megtréfálják.

– Semmi az egész. Akar egy szép lakást?

– Világos!

– Akkor itt ez a kérvény, a maga nevében írtam. Azonnal juttassa el a megfelelő helyre!

– Ne ugrasson! Maga meghibbant... Engem nem lehet ilyen hülyeségekkel csőbe húzni!

– Miért? Mit veszít, ha nem sikerül?

– Igaz...

Kikísérem, s a kapuból nézem, hogy robog el metáلكék kocsijával a Körút felé.

– Most hát Daróczi is nyüzsögni kezd – motyogom félhangosan. – Ezzel sikerül elérni, hogy Márer és Kenéz végre észbekapjon, és ne egymás ellen hadakozzon. Akkor aztán majd valami ügyes fordulattal...

Hirtelen abbahagyom a töprengést, mert a feleségem csodálkozva megáll a hátam mögött.

– Mondd, apukám, nem kellene pihened egy ideig? – Aggodás és szomorúság a szemében.

– Ugyan – nevetek. – Semmi bajom. Semmi az égvilágon. Csak érdekesen alakulgat a novellám. Azt hiszem, érzem már a figurákat. Itt vannak a fejemben, látom és ismerem őket. Most éppen megtaláltam a harmadik hőst, és harcba küldtem a másik kettő ellen...

– Jó befejezés lesz?

– Hát persze. Mind a két hőšöm megérdemli a lakást, és én meg is adom nekik!

– Tudományos-fantasztikus novellát írsz? Azt hittem, nem szereted ezt a műfajt.

– Ugyan – legyintek –, mit értesz te ehhez?

Daróczi a Használhatatlan Káderek Hivatalának műszaki osztályát vezeti másodállásban. Most bekopog az intézmény igazgatójához. Elmeséli: alkalma lenne megkaparintani egy kitűnő lakást. „Fölülről kell nyomni az ügyet” – teszi hozzá nyomatékosan.

Az igazgató kerek arca belevörösödik a tettvágyba. Vége valami neki való feladat! – és már ugrik is a fehér telefonhoz.

– A tanácselnököt kérem! – pattogja. Kis szünet után megemeli a hangját. – Halló, itt Harmos! Harmos, a Hákáhá igazgatója. Kérem, Daróczi Kálmán munkatársam lakáskérelméről van szó . . . Daróczi lakásügye, kérem, hogy úgy mondjam, népgazdasági érdek. Még ma levélben is kifejtem álláspontunkat. Daróczi kolléga a minisztérium támogatására is számíthat.

Leteszi a kagylót, összekacsint Daróczival.

– Ez jól indul. Te most ugorj fel a minisztériumba Csetnekihez. Nem árt, ha ő is odaszól.

Meg kell vallanom, kissé mérges vagyok. Én ugyanis csak azt akartam, hogy Daróczi elvigye a kérvényt, s a többit már én intézem. De tollam önkéntelenül is megszalad, mintha kezem önállósult volna, egészen mást ír, mint amit szeretnék.

Megpróbálom elhessegetni gondolataimat, de nem megy. Nem értem, mi ez a varázslat. Olyan szépen elterveltem Daróczi útját, és akkor most . . .

Beszélnem kell vele!

– Nézze, Daróczi, erről nem volt szó. Világosan megmondtam magának, hogy maga csak elviszi a kérvényt, és a többit majd én . . .

– Hogyne, majd várok a jó sorsra! – vág közbe vigyorogva. – Az ötletet köszönöm . . . A többit pedig bízsa rám.

És eltűnik. Csak pimasz vigyorát látom még percekig magam előtt.

A lakásügyi osztályvezető udvariasan kitessékeli Kenézt.

– A döntésig most már legyen türelemmel. Addig nem mondhatok semmit.

Kenéz mérgesen elhúzza a száját, szólni szeretne, de az osztályvezető megelőzi.

– Kérem, tessék!

Kövérkés fiatalember robog be az ajtón.

– Daróczi – nyújtja a kezét. – Szervusz.

– Milyen ügyben? – kerekül ki az osztályvezető szeme.
– Nem tudom, telefonált-e már Csetneki? – Daróczy hanyagul belezuhan az íróasztal előtti székre. – Csetneki, a minisztériumból...

– A főosztályvezető?

– No igen, persze, Csetneki Feri... Azt hittem, szólt már az ügyemben. Úgy tudom, egy-két napon belül megkapom a lakáskiutalást...

– Mégis... Milyen alapon?

– Államérdek. Enélkül sem a minisztérium, sem Csetneki nem tud tökéletes munkát végezni... ahogy ezt ő mondta.

– Nem értem. Mi köze önnek Csetneki elvtárshoz?

– Ultipartnerem, kedves barátom, és közvetlen fölöttesem. Azt hittem, szólt már...

Az osztályvezető alig tud szóhoz jutni:

– No igen, itt járt, hogyne... De hát ötezerháromszáz jogos igénylőnk van, és évenként negyven-ötven lakást kapunk. Akad olyan igénylő, akinek tíz éve itt a kérelme...

Daróczy föl pattan.

– Ez engem nem érdekel! Ez merev és bürokratikus ügyintézés! Azt hittem, sok minden van még az éveken kívül, amit figyelembe kell venni. Holnap beszélek Zsótér Miskával...

– A tanácselnök elvtárs Miskolcon van.

– Akkor jövő héten. De ezt a mellébeszélést el kell mesélnem neki! Azt hiszem, csodálkozni fog...

Hát ez már sok! Ez az alak teljesen önálló életet kezdett. Ha nem vigyázok, végül valóban megkaparintja a lakást. Azonnal beszélnem kell a lakásügyi osztály vezetőjével. Fel kell világosítanom, mielőtt...

A hivatalsegéd nem akar beengedni.

– Milyen ügyben? – De fel sem néz, tovább matat a milliányi kartoték között.

– Én írtam róla egy... egy történetet, és most szeretnék.
– Újságíró? – kérdi keserűen. – Tessék várni, rögtön szólok.

Perceken belül szemben ülök az osztályvezetővel.

– Talán azzal kezdeném – mondja –, hogy a kérelmek elbírálásánál a lehető legkörülbíróbban járunk el. Kerületünk nagy nehézségekkel küszködik...

– Kérem – vágok közbe –, én nem akarok írni Önökről...
Illetve... nem erről akarok írni. Nemrég itt járt egy Daróczi Kálmán nevű mérnök, a HKH-tól...

– Igen kérem, beszéltem vele. Én természetesen a lehető legkörülbíróbban megvizsgáltam az ügyet, ámbar kerületünk nagy nehézségekkel küszködik...

Úgy érzem magam, mintha legalább negyven fok lenne ebben a szobában. A forróság előnti agyamat, s csak nehezen tudom megállni, hogy ne vágjak egy hamutartót a fejéhez. De ha még egyszer elmondja ezt a sémát, én...

– Ez nem érdekel – mondom. – Én csak figyelmeztetni szeretném, hogy ez a Daróczi semmiféle lakásra nem jogosult!

Az osztályvezető elkomorodik.

– Kérem, ezt talán majd mi döntjük el! Higgye el, alaposan megvizsgálunk minden kérelmet és...

– A lehető legkörülbíróbban – sziszegem és kirohanok az ajtón.

Fáj a fejem, szédülök. Gyöngyözik a homlokom, reszketek az idegességtől. Fogalmam sincs, hogyan állíthatnám el Daróczit. Honnan az ördögből sejtettem volna, hogy így a fejemre nő? Hogy ennyi összeköttetése van, és ráadásul ilyen magabiztos fellépésű...?

– Hogy haladsz? – kérdi a feleségem.

– Sehogy – felelem idegesen –, elszabadult egy hősöm, és nem bírom visszafogni.

– Én megmondtam, hogy pihenj! Ha akarod, holnap ki-
veszem a szabadságom . . .

– Nem akarok semmit! – ordítok fel. Esküszöm, sírni sze-
retnék. – Csak nyugalmat akarok, érted, nyugalmat!

– Goromba fráter – sziszegi, aztán bevágja maga mögött az
ajtót.

Mindegy. Most legalább csend van. És írok tovább. De
már nem tudom, mi lesz a befejezés . . . Lesz, ami lesz! Nem ér-
dekel.

Ámbár egy kis pihenés talán igazán használna. Elnyújtó-
zom az ágyon. De alighogy behunyom a szemem, magam előtt
látom a szorítót. A közönség zúg, a zsürielnök integet. Aztán
halkul a zsvaj, még hallatszik ugyan egy-egy elvétett pfujolás,
de lassan megnyugszanak a kedélyek.

– Mivel a versenyző feladta a küzdelmet – harsogja tagol-
tan a bíró –, a díjat a rendezőség egyhangúlag odaítélte . . .

Kenéz diadalittasan várja nevének említését.

– . . . odaítélte a leglelkesebb szurkolónak, Daróczy Kál-
mánnak!

Ijedten ülök föl, arcomra kiül a megrökönyödés. Mi történt
itt? Mi van velem, hogy nem tudom vezetni Daróczy útját? A sa-
ját figurámét?

Valaki kinyitja az ajtót. Hunyorgok. A feleségem szól be:

– Ide figyelj, két férfi akar beszélni veled!

– Kicsodák?

– Valami Kenéz meg Márer . . .

– Szívecském, ne vacakolj, ezek az én hőseim!

– Megbolondultál? – néz rám csodálkozva.

– Dehogysis. Küldd be őket!

Feldúlva zuhannak be. Valóban ők azok. Sandán nézik egy-
más, pedig most rám haragszanak.

– Kérem, ön megszegte az ígéretét!

– Csak egyenként, uraim! – igyekszem csitítani őket. – Csak sorjában! Mi a baj?

– Egy pénzes csibész kapta meg a lakást! – fújtat Márer.

Most áruljam el, hogy én nem tehetek róla? Hogy nem volt hatalmam az általam tervezett figura fölött? Nem, ezt már nem!

– Tudom, én csináltam – felelem erőltetett nyugalommal.

Kenéz dühösen mondja:

– Szép kis író maga, ha az ilyen szerencselovagokat veszi pártfogásába!

Mielőtt válaszolnék, rágyújtok:

– Nem én pártfogolom őket, hanem maguk . . . Hiszen csak maguk állíthatnák tilosra a szemafort Daróczi előtt!

– Ördögi játék volt ez magától – morogja kissé meghunyászkodva a tisztviselő.

– De nem minden tanulság nélkül!

Ezzel karon fogom két barátomat, és elvezetem őket oda, ahol fiatal, sokszemű házak nyújtózkodnak az állványok között.

– Nézzék csak! Ide költözik Daróczi. A maguk lakásába. És figyeljék meg, röhög, amíg a bútorait hordják. Megsúghatom: rajtunk röhög.

Látom kétségbeesett arcukat, és hirtelen megszánom őket:

– De hát ez szerencsére csak játék volt, kedves barátaim!
– mondom, s mivel mást már úgysem tehetek, áthúzó az őket a betűktől tarka papíron.

Nem birka az ember

Úgy látszik, ma bal lábbal keltem fel – állapította meg magában Tóth János beruházási előadó délelőtt tizenegy óra körül, miközben lassú, élvezkedő kortyolással fogyasztotta aznapi harmadik feketéjét. – Igen, már a fölkelés pocsékul kezdődött. Tóth János kiment az újságért, persze sehol semmi... A lapkihordó ebben a hónapban már negyedszer késik a sajtóval. Egyszer már ideje lenne beolvasni neki! Elvégre az ember nem azért fizet elő a reggeli lapokra, hogy csak este, munka után tudja meg, mi történt a nagyvilágban! Persze, ezért lett aztán igaza Maluska Bélának, hiába no, minden összefügg. És én marha... – Tóth János majdnem a fejére csapott, de még idejekorán meggondolta ma-

gát –, én ökör, még leállok vitatkozni ezzel a betűrágóval. Pedig igazán ismerhetném már, ez még az apróhirdetéseket is betűről betűre végigolvassa reggel az újságokban.

Min is kaptak össze? Az olasz választásokról volt szó, és Tóth János azt mondta: a mi sajtónk mindig előre iszik a medve bőrére. Már napok óta úgy beszélnek a lapok meg a rádió, mintha jelentős baloldali előretörésre lehetne számítani. Pedig . . . – Tóth János legyintett. – Hajjaj! Hányszor, de hányszor jelentettünk már ki ilyesmiket, és azután hetekig lehetett mosakodni, hogy így meg úgy, mert nem váltak be a jóslatok.

– Most nem így van – vigyorgott Maluska Béla. – Ez most tény.

– Tény? Hát majd meglátjuk!

Erre Maluska már hangosan nevetett:

– Meglátjuk? Hol élsz te? *Megláttuk!* A mai lapokban már benne volt a választás eredménye.

Püff neki! Tóth János villanásnyi idő alatt megutálta Maluska kollégáját. Vízfejű alak – nézte íróasztal-szomszédjának gömbölyű, vörös képét – most bezzeg élvezi a diadalát . . . SAJTÓKUKAC! – Ezzel a szóval eljátszogatott egy darabig. – *Sajtókukac . . . Sajtkukac.* Ó, csak egy ó a különbség! Ez a tökfej úgy rágja át magát a reggeli lapokon, mint kukac a sajton.

Nézte Maluskát, és úgy látta, csak a feje valódi, a törzse alacsonyabb rendű élőlény, puha, gusztustalan kukac, hernyó vagy ilyesmi . . .

– Az is – mormogta magában Tóth János –, puha, gusztustalan, ízléstelen, undorító giliszta . . . Féreg! Egy hernyó, aki képtelen önállóan gondolkozni. Bemagolja a híreket, de önmagától soha nincs egy épkezláb gondolata sem, annyi biztos. Egyszer meg is fogom mondani ennek a baromnak: tudod, mi vagy te? Egy puhány féreg vagy, minden önálló gondolat nélkül . . .

Tóth János rágyújtott, odébb tolt a íróasztalán az üres feketés poharat és legyintett. Á, nem érdemes megmondani, semmi,

de semmi értelme az égvilágon! Ha megmondom neki, hogy tökfej, attól még tökfej marad! Csak megsértődik, és ennek a világon semmi értelme sincsen, hiszen alapjában rendes fickó: jó, jámbor barom, a múltkor is kiségitett két darab százassal, amikor a fizetésemmel egy kiruccanás után nem tudtam otthon elszámolni.

Tóth János megállapította, hogy ma *egy kicsit ideges*. Vagos: álmosan ébredt, s hiába készítette az asszony azonnal az á mellé a kávé, nem használt, tulajdonképpen mostanáig sem dott egészen felébredni. A villamoson ráléptek a fájós tyúks mére; barmok, állatok az emberek, nem néznek se jobbra, balra, csak lökdösődnek, mint a birkák a nyájban...

Fölnyitott egy dossziét, kiemelte a gépelt másolatokat, olvasni kezdett. Csak ímmel-ámmal foglalkozott az anyaggal, tulajdonképpen semmire sem tudott figyelni.

Álmos volt. Égett a szeme.

Összerezent, amikor asztalán megszólalt a telefon.

– Tóth kartárs?

– Igen – dörmögte, s még önmagának is idegen volt a hangja.

– Jöjjön át a titkárságra. Az igazgató elvtárs kéreti a szíraljai bolt terveivel.

– Jó, jövök – sóhajtott, és lecsapta a kagylót. – A fen egye meg!...

– Mi baj? – emelte fel a fejét részvétellel Maluska. – Szíralja?

– Az...

Tóth János lehorgasztott fejjel lépett ki az ajtón. Lassan vánszorgott a titkárság felé, abban reménykedett, hogy míg odaér, kissé fölébred... Erőszakkal tartotta nyitva a szemét, a jól ismert neveket olvasgatta a mellette feltűnő ajtókon. – Mennyi Tóth dolgozik ezen az emeleten – gondolta –, egy, kettő, három, négy, öt... Öt Tóth, és talán mind az öt álmos. – Testvé-

ri rokonszenvvel gondolt névrokonaira, akik talán ugyanilyen álmosak, kedvetlenek és idegesek ezen a ronda frontos napon, mint ő . . .

Majdnem összeütközött egy magas, sötét öltönyös férfival.

– Óppardon! – lépett vissza egy kicsit. – Tiszteletem, Tóth elvtárs!

– Üdvözlöm – mondta a magas férfi kutyafuttában, és továbbbsietett.

Ez is Tóth – nézett utána bánatosan –, sőt *Tóth János!* . . . De ő más, mint a többi Tóth. Ő osztályvezető, s talán ezért is – megkülönböztetésül – egy *Sz* betűt biggyesztett a neve elé. Persze, nem akarja, hogy összekeverjék a Tóthok tömegével! *Sz. Tóth János* . . . Egészen jól hangzik. *Esz, mint szakadár, számító, szájhős, szemtelen, szontyorító, szemét* . . . Igen, *esz a Tóth János egy számító Tóth János. Esz egy szontyorító Tóth János.*

Hármat kopogott, és belépett az ajtón. Kissé dobogó szívvel nézett a titkárnő csinos arcába, s egy óvatlan pillanatban – mint mindig – megnézte Pintérné sárga blúzán áttörő, izgalmas melleit. Megnyalta a szája sarkát.

– Az igazgató elvtárs?

– Várja.

Pintérné kinyitotta a főnöki ajtót, és Tóth János halk, de érthető köszönéssel belépett.

Az igazgató nem állt föl, csak előredőlt a fekete íróasztal fölött, s úgy nyújtott kezét.

Tóth János letette a szirtaljai iratokat a főnök elé, és várt. – Persze – gondolta –, az igazgató elvtárs fölényesen elomlik asztala mögött, a jó kényelmes, puha karosszékben, és drágállni fogja a terveket, sokallja a beruházás végösszegét. De az igazgató elvtárs még soha nem vette magának a fáradságot, hogy leutazzon akár csak egy röpke napra is Szirtaljára, és megnézzé, milyen ocsmány körülmények között kell elvégezni azt a rohadt határidős építkezést.

Az igazgató gondosan tanulmányozta az iratcsomót, aztán becsukta a mappát.

– Drága – közölte tömören, és fölnézett Tóth Jánosra.

– Drága – mondta Tóth János is.

– Csak így egyszerűen? . . . – Az igazgató csodálkozva nézett rá.

– Ennyibe kerül – Tóth János széttárta a kezét. – Nem lehet kevesebből kihozni.

Most majd el akarja spórolni az öltözőt – gondolta –, meg a többi szociális beruházást. Ezt nem szabad megengednem!

Az igazgató fölkelt, kísétált az íróasztal mögül, egy pillanatra kinézett az ablakon.

– Mondja, Tóth – fordult vissza hirtelen –, miért kell ekkora sürgősségi felárat fizetnünk?

Tóth János nagyot nyelt.

– A határozat szerint az üzletet a jövő év második negyedében meg kell nyitnunk. A kivitelező csak így, felárral vállalná az építést.

– Akkor keressenek másik kivitelezőt! Nem kell mindenhez pesti cég . . . Tessék leutazni Szirtaljára, talán ott is akad vállalat, amelyik elvállalná!

– Igen, igazgató elv . . .

– És ez az öltöző!? Ez már nem is öltöző, ez már valóságos lakosztály őrgroféknál! Hát szükség van erre?

Megvédem! – gondolta elszánt-dacosan Tóth János.

– A szociális szempontok ugyebár . . .

– A szociális szempontok, persze! De minden többletköltség a nyereség rovására megy. A maguk, a maga nyeresége is kevesebb lesz, ha az üzletek helyett cifra palotákat építünk, nemde? És ez is szociális szempont, Tóth elvtárs!

– Igaz . . .

– Természetesen én is szép üzletet akarok korszerű helyiségekkel. De csak az ésszerűség határán belül. A túlzásokat le

kell nyesegetni! Tessék kérem átnézetni még egyszer a terveket, és a helyszínen tapogatózni az olcsóbb lehetőségek iránt.

Tóth János nagyot nyelt és kioldalgott az ajtón. Még Pintérné idomait sem vette most észre, lehajtott fejjel kullogott vissza a szobájába.

Azt kellett volna mondanom – jutott eszébe –, hogy én szívesen lemegyek Szirtaljára, de jöjjön velem az igazgató elvtárs is! Nézzen csak körül, tessék, aztán takarékoskodjon, ha tud . . . Könnyű az asztal mögül siránkozni a beruházási költségeken! Nem neki kell kivitelezőkkel tárgyalnia naphosszat!

Igen, igen, egyszer már megmondhatná valaki a véleményét ennek a három lépcső fölényű hájtömegnek! Tóth János úgy érezte, kattog, repedezik agya a feszültségtől.

– Mi történt? – kérdezte kíváncsian Maluska.

– Perceken belül robbanok – mondta Tóth János, és valóban: remegett a szája.

Alig várta a fél ötöt. Gyalog indult hazafelé, nem volt kedve tülekedni a zsúfolt megállóban. – Muszáj lesz meginni valahol egy féldecit – elmélkedett –, különben ma még megölök valakit. Úgy érezte, a szeme ki akar ugrani üregéből.

Az első talponállóban konyakot rendelt. Letette a pultra. Egy tántorgó pasas állt mellette, s amikor Tóth János reszkető kézzel az italáért nyúlt, a részeg meglökte. A konyak végigfolyt a pulton.

– Marha! – visított fel Tóth János. – Nem tud vigyázni? A részeg böhöm nagy ember volt, lapáttenyérrel.

– Mit mondtál rám? – horkant föl, megrántva Tóth János egyszínű nyakkendőjét.

Tóth János felnézett, látta, hogy a másiknak villog a szemé részeg dühében. Gyorsan behúzta a nyakát.

– Semmi . . . Csak kiömlött a konyakom. Előfordul, ugyebár? – És erőlködve vigyorgott.

Otthon köszönés nélkül vágódott a konyhába. Leült.

– Vacsora?

– Nincs még kész – mondta riadtan a felesége. – Sok dolgom volt délután. Nyűgös volt a gyerek, elvittem a nagymamájához. Csak most fogom kisütni a húst.

Tóth János elvörösödött.

– Sok dolgod volt? – üvöltött fel. – Nekem talán nincs sok dolgom? Az ember egész nap gürcöl, mint egy rabszolga, vitatkozik a főnökeivel, és akkor tessék, a felesége annyit sem tud megtenni, hogy egy vacsorát összecsapjon!

– De hát . . .

– Semmi de hát! Ebből elegendem van, érted? Elegendem van az éhezésből, a vitákból! Hát asszony vagy te? – Tóth János gúnyosan kacarászott. – Hát asszony az ilyen? Nem! Te nem asszony vagy, hanem semmirekellő, lusta csemende. Érted? Elegendem van már belőled . . .

– János! – Az asszony vészjóslóan sziszegett. – Ha nem hagyod abba azonnal, nem tudom, mit csinálok veled!

Tóth János ránézett a feleségére, aztán horkanva a szobába rohant, s úgy vágta be maga mögött az ajtót, hogy megrepegtek a falak.

Az ágy fölé bámult. Nézte az esküvői felvételt . . . Akkor még nem tudta, kit láncol magához . . . Akitől még egy vacsorát sem várhat el.

Felpattant, s letépte a falról a képet.

A keserves úristenit a világnak!

Villogtak az üvegszilánkok a parketten. A kép szeletekben hullott ki Tóth János kezéből.

Ettől kissé megrémült, de már nem volt mit tenni. Tóth János bekapcsolta a televíziót, és levágódott a fotelba.

– Egyszer fölrobban az ember! – mormogta. – De ez már kellett is, a feszültséget le kell vezetni valamikor. Elvégre nem birka az ember, hogy bárgyún eltűrjön mindent!

Mikor felesége sértődött arccal behozta a vacsorát, Tóth János már békésen szunyókált a fotel mélyében, a harsogó tévé előtt.

Confiteor

Kéki András elégedetten sietett a verőfényes Nagykörúton a Körkép irodalmi és művészeti folyóirat szerkesztősége felé. Új műve megjelent a lap legutolsó számában. Torkában és szívében a megjelenés természetes izgalmával igyekezett a titkárságra az utalványért. Úgy számolt, a pénzből megveheti a múlt héten kinézett farmerdzsekijét, s még marad is egy százasa kávéra, cigarettára.

Ilyen országos gondok doboltak az agyában, amikor az egyik kirakatnál meglátta a békésen baktató dr. Gyula Eleket, egykori történelemtanárát és osztályfőnökét.

Mintha lefogyott volna egy kicsit az öreg! – állapította meg Kéki. – Persze elég tekintélyes pocakja van így is . . . És a régi szokását sem adta fel, két kezét átkulcsolja a hasa előtt, mint ha imádkozna. – Ahogy Kéki visszagondolt diákkorára, maga előtt látta dr. Gyula Eleket, amint összekulcsolt kezekkel járkal föl-alá az osztályban, és a boszniai okkupációról magyarul hallatlan lendülettel. Szinte hallotta is: „Óriási konstelláció! Horribilis manipuláció!” Ha lendületben volt, nehéz volt követni.

Középkori szerzetes – vigyorodott el a reményteli tehetségű ifjú író, aztán összerezzen. Eszébe jutott valami.

Azon töprengett, megszólítsa-e dr. Gyulát? Hajdani osztályfőnöke ugyanis jókora távolságra került addigra tőle. Utoljára hat éve akadtak össze a 4-es villamoson. Kéki akkor Moszkvába készült, s még örült is, hogy eldicsekedhet valakinek első külföldi útjával. „Nagy élmény lesz – mondta a tanár úr –, nagy élmény! Vigy magaddal több noteszt, jegyezz föl mindent szabatosan és tömören!” – s közben széles mozdulatokkal mutatta, hogyan írjon fel Kéki mindent.

Végül is úgy döntött, hogy nem megy osztályfőnöke után, úgysem vette észre. Azután – soha nem volt következetes – megfordult, és visszafelé sietett.

– Jó napot, tanár úr!

A tanár riadtan fordult meg:

– Ah, te vagy az? Szervusz!

Villogott a szemüvege. Kéki fintorogva várta a szokványkérdéseket: mit csinálsz, hol dolgozol, kikkel találkoztál? S a szokványos kérdések valóban megérkeztek, s Kéki udvariasan válaszolgatott. Aztán a tanár úr beszélt, hogy már régen nyugdíjban van, de félállásban azért még tanít, a múltkor találkozott Reinitz Gyulával (tudod, az a zömök szemüveges), már megnősült és két gyereke is van, Labán Anti is nős ember már, Kuti is . . . S mindezt lassan, megfontoltan, látszott, hogy min-

den szót megrág, mielőtt kimondaná. De azért ez is elmúlt egyszerűen, s akkor a tanár úr mosolyogva kérdezte:

– No és te? Rajtad még nincs aranybilincs?

– De van – mondta Kéki, és mutatta a jegygyűrűt. – Már öt éve...

– Hahaha! – nevetett a tanár, és kezét magasba lendítette. – Nohát akkor úgy látszik, a legtöbb tanítványom bevezett...

... a házasság boldog révébe. Ha így folytatja, itt hagyom – gondolta türelmetlenül Kéki.

– Sovák tanár úr is ott volt az esküvőmön. Ő volt az egyetlen, akinek még tudtam a címét... Gyakran találkozunk...

– Azt tudod – mondta nagyon lassan Gyula Elek –, hogy Sovák Béla nekem tanítványom volt? Még a papnevelésben...

Kéki zavarba jött, mert megérezte volt osztályfőnöke hangjában a kemény, színvallásra készítő hangsúlyt. Szóval Gyula nem tudja megérteni, hogyan szerethetem én Sovákot, amikor az is papoknál volt – gondolta.

– Igen, tudom – mondta gyorsan, s magában csodálkozott, hogy Gyula Elek még tizenöt év után sem felejtett el neki semmit.

A Körkép folyosóján nagy volt a forgalom. A hosszú Gerezdi – a népszerű fiatal költő – hátravetette fejét a bőrkereveten. Keresztbe dobott lábakkal ült, s mélán forgatta lábfejét. Mellette – lehorgasztva hatalmas fejét – Perjés Vilmos szunyókált. Perjés mindig aludt, akár otthon volt, akár villamoson, moziban vagy író-olvasó találkozón.

Amikor Kéki beviharzott, Perjés fölriadt, pislogva nézett az ajtó felé:

– Legalább kopognál – motyogta, de Kéki a vállát vonogatta, s ebből Perjés rögtön látta, hogy barátjának nincs valami fényes hangulata.

Szemben velük Nemere Albert bácsit fogta közre néhány fiatal.

– Mondom nektek – Albert bácsi nagyon szeretett beszélni, csak az írás fárasztotta –, mondom nektek, egy apró, meggondolatlan kijelentéssel, egyetlen szóval is tönkre lehet tenni valakinek az életét.

Kéki felkapta a fejét. Véletlen? Vagy vesékbe lát az öreg?

– A pillanatnyi meggondolatlanság súlyos tragédiák szülője lehet... Kinek van filterese?

Markó, a grafikus nyúlt elsőként a zsebébe. Tüzet is adott Albert bácsinak, aki közben folytatta:

– Hát még nekünk mennyire kell vigyáznunk a szavakra! Nekünk, akik nem égy-két emberhez, hanem tízezrekhez szólnunk...!

– Csak ő! – mordult fel a hosszú Gerezdi. – A legrosszabb könyvét is huszonötezerben adják ki! Én mindössze százakhoz szólhatok!

Gerezdinek az volt a bánata, hogy verseskötete ezer példányban jelent meg, és képtelen volt egy utánnomásra rábeszélni kiadóját.

Kéki rágyújtott, és letelepedett Gerezdi mellé.

– Gratulálok – mondta szélesen Gerezdi. – Irtó jó a novellád!

– Kösz! – Kéki fanyar volt, mint a borszőlő.

Gerezdi nem értette, mi bánata lehet valakinek öt perccel megjelenés után, még inkább: öt perccel a pénzesutalvány előtt.

– Mi van? Szellemi menstruáció?

– Találkoztam a volt történelemtanárommal – mondta bánatosan Kéki. – Te, volt már neked egészen hosszú távú lelki-furdalásod nagyon piti ügyecske miatt?

– Költő vagyok! – felelte egyből Gerezdi, amire a mellette bóbiskoló Perjés Vilmos kinyitotta a szemét, és kétkedően cöcögni kezdett.

– Jó, hagyjuk a személyeskedést – emelte fel a hangját Gerezdí, és várakozóan nézett Kékire. Perjés viszont tudta, hogy most lelkizés következik.

– Úgyis elmondod! – legyintett, s várakozóan ásított.

– Azon töprengek, rehabilitálhatok-e valakit, aki soha nem fog engem rehabilitálni – mondta egy kicsit magának, egy kicsit a többieknek Kéki.

– Mi lesz ez, rejtvény vagy abszolút-vicc? – dünnyögte Perjés.

– A középiskolában, másodikban új osztályfőnököt kapunk, dr. Gyula Elek történelemtanárt... Szigorú, de jóindulatú embernek ismertük meg. Én is eléggé jóban voltam vele, mert (bár gyengécskén tanultam) történelemből mindig jól álltam. Ez volt az erős oldalam, és persze a magyar irodalom...

– Régen lehetett – gonoszkodott Perjés.

– Hagyjuk a hülye vicceket – nézett rá műfelháborodással Kéki. – Egyébként valóban régen volt, mert azóta sok Perjést olvastam. Na, szóval az öregről elterjedt, hogy valaha pap volt, s amikor megérezte, hogy ez nem válik előnyére (pár évvel a háború után), kilépett a rendből, később meg is nősült. De kit érdekelt ez? Kölykök voltunk, elég volt nekünk annyi, hogy ismertük a múltját. Elneveztük Csuhásnak. Gyerekek, az valami hihetetlen, mennyire nem ismerik a pedagógusok a saját gúnyneveiket... A másikat mindegyik tudja, csak a sajátját nem, mintha nem is akarná...

– Tárjunk a térgyre! – szólt közbe Gerezdí. Szokása volt, hogy a végtelenségig kifacsarta a szavakat.

– Jó... Egyszer matematikaórán valami gúnyverset fabrikáltam az egyik osztálytársamról. Ficerének hívták, örökké magolt, szó szerint mondta a leckét, amíg el nem akadt. No én leírtam, hogyan felel történelemből, s a tanár úgy szerepelt a versben, hogy Csuha Gyula. Átküldtem a középső padsorba Ficerének, a srác meg begurult... Odaadta a matektanárnak. Óra végén rimánkodtam, hogy adja vissza, de a pasas nagyon

utált engem, és nem szánt meg. Képzeltetitek, mennyire megijedtem. Vártam, mikor tör ki a botrány. Két hét eltelt, s nem volt semmi baj. Már-már reménykedtem, hogy mégiscsak feledésbe merül az ügy. Aztán a hó utolsó szombatján . . . Olyan élesen előttem van, mintha filmen látnám . . . Osztályfőnöki óra . . . Dr. Gyula bejön, leül és némán matat a dossziéjában. Az osztály halálos csöndben ül, de legalább öt percig. Színpadi feszültség! Akkor Gyula kiemel egy cédulát a többi közül, forgatja-nézegeti, de még mindig nem szól. Ez az – gondolom –, a gyomrom émeleg, s mintha téglá lenne benne! Gyula komótosan összehajtogatja a papírt, leteszi az asztal sarkára és megszólal: „Kéki!” Fölállok, persze remegve és paprikavörösen. Vagy viaszárgán, ki tudja? A tanár rám se néz. „Vedd tudomásul, hogy az nem csuha, hanem reverenda. Mától fogva levegő vagy nekem!” – Hatásszünet . . . „Egyébként ebben a művedben nem látom az oroszlánkörmöket!”

Perjés nem hagyta ki a ziccert.

– Vátesz ez a pasas, én mondom . . .

Mind a ketten letorkolták.

Kéki folytatta:

– Megbolygattam benne valamit. Nem én neveztem el, de én adtam tudtára . . . Nem hibáztatott mást, csak engem. Óra után meg akartam magyarázni, mennyire akaratlanul bántottam meg, de nem állt szóba velem. Én sem éreztem volna másként a helyében . . .

Perjés elgondolkodva hümmögött. Intett, hogy Kéki hagyja abba, mert most ő következik:

– De azt a Ficerét megverted legalább?

– Nem – rázta a fejét Kéki. – Annyira bántott a dolog, hogy erre nem is gondoltam akkor. – Nem vallotta be az eredendő okot, hogy tudniillik Ficare egy teljes fejjel magasabb volt nála.

– Mert tulajdonképpen – mondta Perjés lassan – minden-

nek ő volt az oka. Várjatok csak! – emelte fel a mutatóujját, mert Gerezdi közbevágott, hogy „föltaláltad a meleg vizet”. – Várjatok csak! Nem is elsősorban azért, mert spicli volt és beköpött valakit... Hanem mert tönkretett egy embert...

– Kettőt – vágott közbe Kéki. – Engem is, az öreget is. Az egész életem megcsúszott egy kicsit az eset következtében. Mert dr. Gyula attól kezdve gyűlölt engem, és ezt nem is titkolta. Az érettségire háromszor úgy kellett készülnöm, mint másoknak, hogy átvergődjek. Ezért nem jutottam egyetemre, csak jóval később, levelezőn... Azon kevesek közt voltam, akiknek vidéki munkahelyet adott az iskola, mert akkor még ott osztották el a státuszokat. S már-már elfelejtettem volna az egészet, de ma találkoztam Gyulával. Becs' szóra örömmel üdvözöltem, de ő nem felejtett semmit, s ezt ügyesen tudtomra is adta... Iszonyúan fölkapart. Ez az ember több mint hetven éves. Lehet, hogy nem látom többé, és ez szörnyű. Ha úgy megy el, hogy gyűlöl engem, holott nem is ellenségem...

Gerezdi az állát vakarta:

– Közben több mint tizenöt év telt el... Meg kellett volna magyaráznod, hogy ártatlan voltál.

– Nem vagyok ártatlan! Értsétek meg, az az ember összetört egy szerencsétlen szótól, és nekem köszönhette. A bosszúja undorító volt, de valahol jogos...

– Gyerek voltál!

– De most már nem vagyok az! – Kéki majdnem ordított. – Már nem vagyok gyerek, és még most sem tudok kiradírozni belőle egy rossz emléket. Egy hülyeséget!

Perjés fanyalogva nézett Kékire. Hátradőlt, a szőnyegre dobta cigarettáját, és eltaposta.

– Atyám, téged nem ez bánt, hanem hogy magadból nem tudod kiradírozni...

– Lehet. Egész úton azon töprengtem, mit érezhetett akkor

dr. Gyula . . . El tudom képzelni, és iszonyúan sajnálom . . . Jó, hogy itt vagytok, legalább elmondhattam . . .

– És ez nem kevés? – kérdezte Gerezdí úgy, hogy Kéki nem tudta megállapítani, gúnyolódik-e. – Mert ha kevés, akkor menj haza és írd meg!

Kéki eloltotta a cigarettáját. Mit írjon meg ezen? Érdekel ez valakit?

– Ez a legjobb. Írd ki magadból! Egész jó kis novellát kereshetsz belőle . . . Esküszöm, érdekes téma. Igaz, kissé szélsőséges eset, de van emberi tanulsága, ha jól fogod meg . . . Talán dr. Gyula is elolvassa valahol, ha közlik, s akkor megérti, mennyire akaratlanul bántottad meg . . .

Perjés helyeselt.

– Úgy is van! Megmagyarázhatod, mi bánt, és még kereshetsz is rajta egy ezrest!

Cinikus, anyagias alak – gondolta undorodva Kéki, aztán húzódozva megkérdezte:

– Gondoljátok?

De már tudta, hogy megírja azt a novellát.

Talált Tárgyak Hivatala

Z. Kázmér (nős, 37 éves) budapesti lakos egy április végi délutánon, a Körút és a Rákóczi út sarkán elvesztette a fejét.

A dolog úgy történt, hogy Z. Kázmér már jó fél órája álldogált a Csemege Áruház italkirakata előtt, sóváran bámulgatva a méregdrága külföldi különlegességeket. Régi, megrögzött szokása volt, hogy időnként el-elgyönyörködött a látványos színekben tobzódó címkék halmazában, azon tűnődve, mikor juthat el rögzös életútján, fogához vert garasaival addig, hogy egyszer könnyeden megengedhessen magának egy palack White Label, egy üveg Courvoisier-t vagy egy Seguint.

Éppen egy huszárdíszbe öltöztetett Trenk Vinjak árát próbálta kiböngészni a poros kirakatüvegen keresztül, amikor valami lekottázhatatlanul kedves ritmusú kopogás zavarta meg a figyelmét. Olyan volt ez a kopogás, mint a rügyek pattogása a tavaszi holdas éjszakákon; legalábbis ez a lírai remegés bizsergett végig Z. Kázmér agyában, természetesen a másodperc töredéke alatt, mert közben már meg is fordult, hogy szemügyre vegye a tüneményt.

Mert az volt, szent igaz! Tünemény! Talán a Tavasz Tündére! Magas, fatalpú cipői koppantották a varázsos dallamot, de-rekáig érő gesztenye hajából fitos orra elé libegtetett néhány szálát a pajkos áprilisi szél. De azok az arc előtt vibráló semmi kis szálak olyan izgalmasak voltak, mintha csak mezítelenre vetkőzött volna a lány.

Z. Kázmér szeretett volna felkiáltani, hogy „uramisten, de gyönyörű”, s tett is néhány tétova lépést a tünemény után, majd a fejéhez kapott . . .

Pontosabban kapott *volna*, ám szívdobogva érezte meg, hogy a nyaka fölött SEMMI NINCSEN. „Nyilván a hirtelen mozdulattól zsebhadtam el annyira, hogy nem érzem” – gondolta Z. Kázmér bölcsen. Időt hagyott hát, hogy elmúlják a zsidóság, s csak néhány perc múlva próbálta újra kitapogatni a fejét, de most is mindhiába. Keze akadály nélkül csapódott át egyik vállától a másikig.

Persze Z. Kázmér változatlanul nem hitt még a tényeknek. Makacsul hajtogatta, hogy EZ LEHETETLEN, SENKI SEM JÁR HAT FEJ NÉLKÜL A VILÁGBAN! De ez természetes is, Z. Kázmér világeletében a pontos számok és a biztonságos – kettős aláírással ellátott – realitások embere volt, aki korábban Gagarin űrrepülését is gyanakvással fogadta. Számára az egész űrkorszak csak akkor kezdődött, amikor a televízió is egyenesben közvetítette a kilövést, hiszen EZT MÁR NEM LEHETNE SVINDLIBŐL CSINÁLNI AZ EGÉSZ VILÁG ELŐTT! Meg aztán

logikája – logikája! – is cáfolta a vele megesett képtelenséget. „Hiszen gondolkozom – gondolkozott –, márpedig a gondolkozáshoz agy kell, ami pedig köztudomásúlag a fejben lakozik. Ha pedig valóban nem lenne fejem, képtelen lennék gondolkozni. Sőt, képtelen lennék látni, mozogni, érezni is. Valami tehát nem stimmel.”

Tanácsstalanul megvakarta – *volna* – feje búbját, de ujjai csak a levegőben kalimpáztak. A Tavasz Tündére közben természetesen régen eltűnt a Körút éterében, ám delejes sugárzása valahogy ott maradt az aluljáró körül. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy az emberek egyszerre mosolyogni kezdtek, és a szokott lökdösős tülekedés helyett udvariasan, békésen vonultak a metró bejárata felé. Z. Kázmér is beállt a sorba, de váratlanul meggondolta magát.

Visszalépett és bement a Csemege Áruházba. „Most aztán igazán megengedhetek magamnak valami fejetlenséget” – gondolta szinte vidáman, és megvett egy üveg Johnny Walkert háromszázért. Mohón szorította magához az üveget, már a kijáratnál csavargatni kezdte a zárókupakot, hogy ott a helyszínen elkárhozhassék, szájában a sosem ízlelt drágaság különlegesnek ígérkező zamatával. Jobbjával megemelte az illatozó üveget, hogy jókorát húzzon belőle, de a whisky – majd három napi keresete – a nyakába folyt, s őrzítő bűzt terjesztve csurdogált be tarka inge alá. Ettől a nem várt pazarlástól hősünk most elvesztette – *volna* – a fejét . . . Nyilván bögött volna, ha lett volna honnan potyogni könnyeinek. De mert ez nem sikerülhetett, dühödten vágta a kiürült exkluzív üveget az aluljáró falához. Aztán – ijedtében, hogy még megbünteti a rendőr – lesietett a mélybe.

Itt a tömeg magával sodorta a metrórendszer szájáig. Z. Kázmér felmutatta bérletét, de az üvegalitka előtt álló alkalmazott megfogta a karját, és kipenderítette a sorból. „Kérem, ön szabálysértést követett el – mondta szigorúan. – Önnek na-

gyon jól kell tudnia, hogy a bérlet másra át nem ruházható. S ön mégis idegen bérlettel próbál lejutni, jogszabályellenes módon, a mélyállomásra, ami pedig kimeríti a közlekedési kihágás tényálladékát.”

Z. Kázmér hisztérikusan felcsattant: „Hogy merészeli? Vegye tudomásul, hogy ez az én bérletem!” Az alkalmazott föltette szemüvegét, és újból megvizsgálta a bérletet. „Ez az utazási igazolvány – mondta lassan, a fényképet tanulmányozva –, ez az utazási igazolvány olyan illetőt ábrázol, akinek barna haja és elálló fülei vannak . . . Következésképpen nem lehet az öné, mivel önnek sem barna haja, sem elálló fülei nincsenek, tekintettel arra, hogy önnek lényegében egyáltalán nincs is feje.”

Z. Kázmér szeretett – *volna* – belevörösödni e hivatalos nyilatkozatba, de most már maga is tudta, hogy rossz érzete valóság, feje elveszett valahol a nagy forgatagban. Sőt, magyarázatot is talált a dologra. „Nem is csoda – vélekedett –, ebben a zűrzavaros sodródásban, az embertelen lökdösődésben, a gépkocsik szörnyű dübörgése és a tömeg nyüzsgése közepette az volna furcsa, ha az ember nem veszítené el a fejét.” Ám változatlanul megmagyarázhatatlan volt számára, hogyan lehetséges, hogy mégis lát, hall, gondolkodik, lélegzik és érzi az illatokat is.

Bocsánatot kért a metróstól, visszavonult és bedobta az áteresztő automatába az egyforintost.

Már a mozgólépcsőn, meg végig a metróúton is azt fürkészte, mennyire érdekli az embereket az ő különös hiányossága. Voltak ugyan, akik rá-rápislogtak Z. Kázmér üres nyakára, de a többség nyugodtan trécselt, olvasott tovább. Egy három év körüli fiúcska kérdezte csak meg hangosan: „Miért nincs a bácsinak feje?”, de gömbölyded, szőke anyukája gyorsan betapasztotta a száját, és másfelé fordította a gyerkőcöt: „Ezt nézd, mindjárt kiérünk a föld alól, ugye, milyen érdekes?”

Ezt Z. Kázmér kifejezetten sérelmezte, s joggal. Hiszen – vélte – ha soha máskor, de most igazán olyan különös dolog

történt vele, ami alaposan megkülönbözteti a többiektől, valamilyen más lett, mint a tucatemberek.

Bár világlátásban józan ember volt, egyszerre – mire a Fehér úti végállomáshoz ért – hinni kezdett a csodákban. Úgy érezte, a sors, a véletlen – vagy ki tudja, talán a Jóisten mégis? – kiválasztotta őt erre a szerepre, FELADATOT KAPOTT, csak azt nem tudta még kikövetkeztetni, MI LESZ A KÜLDETÉSE?

Határtalan önbizalommal ment haza s lépett a rendezett kis lakásba. Büszkén kihúzta magát, mielőtt családjára rányitott, s már előre elképzelte a nem mindennapi hatást.

De csalódnia kellett. Felesége, aki éppen a két gyermeknek olvasott föl egy képeskönyvből, fölnézett és összecsapta a kezét: „Tudtam! Tudtam, hogy egyszer el fogod veszteni a fejedet! – sivította felháborodottan. – Mert soha nem tudsz igazán megkomolyodni, mindig ostobaságokon jár az eszed. Persze én itthon gürcölök, mosok, főzök, takarítok, nevelem a gyerekeket, ő meg közben ráér elkótyavetyélni a fejét. . .”

Hisztérikusan ömlött belőle a szennyesdézsa-szóáradat, a két gyerek meg riadt bömbölésbe kezdett. Z. Kázmér dühében elvörösödött – *volna* –, s mint már annyiszor, szívesen megszökött volna hazulról, de a két gyerek ártatlan riadtsága ismét visszatartotta a nyílt lázadástól. Zsörtölődve, s kissé szégyenkezve is vonult át a másik szobába, s ahogy ilyenkor – töprengés közben – szokta, rákönyökölt az asztalra, és két kezét homlokához támasztotta – *volna* –, de előrebukott. „A KÜLDETÉS NEM ITTHON KEZDŐDIK” – gondolta.

Mielőtt este lefeküdt, még kiment a fürdőszobába, és megnézte magát a tükörben.

Most már határozottan tetszett neki a látvány. A sors intő jele, gondolta, a többi hamarosan kiderül. De a felesége ekkor rányitott: „Holnap szépen bemégy a Talált Tárgyak Hivatalába, érted? . . . Hátha leadta valaki a fejedet” – mondta szárazon. Z. Kázmér ingerülten visszafordult, s elhorkantotta magát: „Ki

innét, takarodj, mert nem állok jól magamért!” – indulatoskodott, s mikor felesége rávágta az ajtót, még hozzáfűzte: „Boszorkány!”

Érezte, hogy idegeit megviselte az eseménydús délután. Félt, hogy nem tud majd rendesen elaludni. Kivette a szekrényből a gyógyszeres dobozkat, altatót akart bevenni, de félúton megállt a keze. Most döbbsent rá, hogy száj nélkül sem enni, sem inni nem képes. Ez a felismerés elkésérítette, máris érezni kezdte a kínzó, gyomorfeszítő éhség jeleit. Nyöszörögve feküdt ágyba, azon tűnődve, hogyan, milyen üreg közvetítésével tud mégis beszélni, kiabálni. Hosszú ideig álmatlanul forgolódott, türelmét vesztve.

Az ébredés első kába pillanatában szokása szerint beletúrt – *volna* – a hajába, hogy elrendezze a fekvéstől kusza szálakat. Az újabb befejezetlen mozdulattól eszébe jutott az előző nap sok váratlan mozzanata, s kétségbeesetten gondolt arra, hogy felfrissíteni sem tudja magát a megszokott reggeli feketével. Rossz érzését fokozta még, hogy öltözködés közben asszonya sértődött arccal állt meg előtte, és szitokszerű hangon azt mondta: „Még rád nézni is rossz!”

Nem tudta, otthagyja-e feleségét, de mostanában sokszor eszébe jutott ez a gondolat. Ingerelte a zsörtölődések monotóniája, de visszafogta a szövetkezeti lakás erős fedezéke, a szerzemény közös volta; félt, hogy e nélkül szánalmasan elveszne a város emberfeletti sokadalmában.

Most sem válaszolt. Elhatározta, hogy később megy be a munkahelyére, először valóban megpróbálja a Talált Tárgyak Hivatalában megkeresni elkallódott fejét. Telefonon jelezte főnökének a várható késést, zavarban persze, mivel nem akarta nyíltan megmondani, mit is veszített el tulajdonképpen. Azt mondta, egy igen fontos tárgyat hagyott el, mire az osztályvezető szkeptikusan jegyezte meg, hogy az igazán fontos tárgyat nem szokták csak úgy leadni a megtalálók, de azért csak

próbálja meg, hátha akad egy bolond mégis, aztán igyekezzék, mert rengeteg a munka, ki kell küldeni a múlt hónapról elmaradt felszólításokat, és amúgy is annyi most a beteg . . .

A Talált Tárgyak Hivatala előtt posztoló ügyeletes rendőr nő éppen csak ránézett a hebegve érdeklődő Z. Kázmérra, máris a markába nyomott egy sorszámmal ellátott fémlapocskát, s azt mondta: „Elhagyott testrészek, második emelet kétszázötvennyolc, a folyosón balra.” Z. Kázmér fölcaplatott a második emeletig. Útközben a penészszagú lépcsőházban sok rendőrrel, meg sürgő-forgó hivatalnokokkal találkozott, és – még mindig nem szokta meg – senkinek sem tűnt fel a fejtelensége. Közönyös arccal siettek el mellette a dolgukra.

A kétszázötvennyolcas ajtón halkán kopogtatott. A bejárat tal szemben, hatalmas pult mögött fekete köpenyes férfi álldogált, vastag keretes szemüvege szinte egész arcát eltakarta. Mögötte – a mennyezetig érő polcokon – karok, lábak, fülek szabályos rendben, mindegyiken egy sorszámmal ellátott cédula fityegett. Z. Kázmérnak felfordult a gyomra (amúgy is fáj már az egyre gyötrőbb éhségtől), percek teltek el, amíg valamennyire össze tudta szedni magát. „Kérem, én tegnap a Rákóczi úton elvesztettem . . .” – kezdte zavartan, de a tisztviselő megállította. „Igen, majd utána nézünk – mondta –, előbb tessék kitölteni ezeket az űrlapokat!” Egy rózsaszínű és egy fehér cédulát nyomott Z. Kázmér tenyerébe, a fal melletti hosszú asztalra mutatott, amelyen piszkos tintatartók és agyonrágott, hegyes tollak heverték szanaszét. Z. Kázmér leült az asztal előtt húzódó, zöld olajjal átfestett padra, és kitergette maga előtt a lapokat. A rózsaszínű nyomtatványra az volt írva, hogy STATISZTIKAI LAP, és a kitöltendő üres négyzetek előtt ilyen kérdések álltak: neme, életkora, iskolai végzettsége, volt-e büntetve és miért; vesztett-e el már máskor is holmikat; körülbelül hány éves korában vesztette el először valamely holmiját; szokta-e figyelni a napilapok hirdetésrovatait; mi a véleménye a Talált Tárgyak

Hivatalának ügykezeléséről, jó, rossz, közepes, megfelel, csapnivaló, nem kívánt törlendő . . .

Z. Kázmér rutinosan kitöltötte a kérdőívet, aztán megnézte a másik cédulát is. Ez jóval kurtább volt a másikinál, KERESÉSI JEGY volt rányomtatva, s az előre nyomott szöveg kipontozott helyére csak a nevet, a lakcímet, a keresett tárgy megnevezését és körülbelüli elhagyási helyét, idejét kellett beírni.

Elvégezvén az adminisztratív feladatokat, Z. Kázmér odaadta a tisztviselőnek a két űrlapot. A komor, fekete köpenyes férfi közel húzta szeméhez a lapokat, végigböngészte, gondosan elrakta a nyilvántartó dobozba, aztán föllapozott egy hatalmas könyvet. Közel hajolt a bejegyzésekhez, mormolva böngészgette, majd rekedtes hangon megszólalt: „Igen, tegnap délután beszállítottak egy fejet. Tessék velem jönni azonosítás végett.” Kinyitotta a pult ajtólapját, beeresztette Z. Kázmért, majd előhálászta köpenye zsebéből a kulcsosomót, és leemelte a lakatot a polcok közt húzódó ajtóról. Előrement, csak a fejével intett Z. Kázmérnak, aki kíváncsian követte a raktárba.

A hatalmas, homályos teremben Z. Kázmér sokáig hunyorgott – *volna* –, amíg megszokta a szürkéséget. Itt is mennyezetig emelkedtek a polcok. Jobbra kiszáradt koponyákat látott. Az egész Yorick-sereget hatalmas pókháló tartotta vissza a kizuhanástól; az egyik fejről lelógott az évszám. Z. Kázmér közelebb ment, hogy megnézze a kifakult feliratot: 1849 állt rajta, már alig kiböngészhetően. A sarokban, a földön óriási halom szörzet tornyosult. Z. Kázmér először azt hitte, párókák, csak később jött rá, hogy valódi emberi hajból áll a domb; úgy látszik, vannak, akik még az elhullajtott hajszálakat is beszolgáltatják a Hivatalnak. Beljebb, egy megroskadt polcon az első világháborúból származó emberi maradványok halmozódtak: kéz- és vállcsontok, lábszárak, csigolyák, sötétbe meredő koponyarészek. Volt közöttük egy szinte teljes emberi felsőtest is, a gerincoszlopból kikaroló bordázattal.

Látva Z. Kázmér reszkető kezét, a hivatalnok száraz hangon azt mondta: „Az 1941 és 45 közötti tárgyakat külön épületekben voltunk kénytelenek elhelyezni.”

Átmentek egy másik terembe. Itt a legújabban bekerült tárgyakat tárolták, nagyon sok volt közöttük a közlekedési balesetre emlékeztető darab. Balra egy elhagyott kézfej még kétségbeesetten mozgatta ujjait, mellette egy elveszett juhászcutyafarok csóválta magát. „Minden korszaknak jellemző tárgyai vannak nálunk – dűnnyögte a hivatalnok. Mostanában egyre több a vibráló, az ideges tárgy... Hiába, ez a kor...”

Nem fejezte be, jobbra fordult, létrát támasztott az egyik polchoz, óvatosan fölkúszott a magasba, és fölemelt egy szuszogó, nyálas lófejet. „Tévedtem, uram – mondta ugyanazon a poros, száraz hangon –, ezt adták le tegnap, ez nem lehet az öné... Sajnálom.” Kikísérte Z. Kázmért a bejáratig. „Ha véletlenül mégis leadja valaki, értesíteni fogjuk.”

Z. Kázmér köszönés nélkül támolycgott ki az ajtón. Lent az utcán meg kellett támaszkodnia a ház falánál, minden ereje elszállt a pokoljárás borzalmaitól, rettegve emlékezett a félhomályos termék zsúfolt polcaira.

A testrészek elképzелhetetlen mennyisége ráadásul elcsüggesztette. Kiégett lélekkel álldogált a kapu előtt, reményvesztetten. Most már nem is kívánta visszaszerezni a fejét, de az égi jelben sem hitt már. „Valahol valamit elrontottam” – mormolta, de nem az elmúlt napra gondolt. Egyszerre mintha mindenki más is fej nélkül járt volna körülötte az utcán, de ez nem vigasztalta, sőt, még jobban elkeserítette.

A munkahelyén is csak ködösen látta kollégái fejét, elmosódottan, valami tejüvegen át. Leült íróasztalához, elővette a kartonokat meg a felszólító leveleket, hogy hozzákezdjen a mindennapi teendőkhöz, de most undorral pattintotta ki golyóstolla hegyét, s szinte gyűlölködve kezdte írni az első felszólítást. Értesítjük, hogy részletszámláján kétszázötven forintos elmaradás mu-

tatkozik. Kérjük, haladéktalanul fizesse be, mert ellenkező esetben . . . Idegesen lecsapta a tollat, fölállt, a mosdó előtti tükörhöz vonult.

„Na, mi van magával? – jött be a főnöke. – Megtalálta, amit kerestett?” „Sajnos, nem – mondta Z. Kázmér –, nem adták le a fejemet.” „Mijét? – ámuldozott a főnök, aztán döbbenten rámeredt Z. Kázmérra. – Úristen, tényleg . . . De hát hol jön magából a hang?”

Z. Kázmér széttárta a kezét, jelezve, hogy nem tudja. A főnök összeszedte magát. „Nézze, Z. – emelte meg a hangját –, nekem nagyon gyanús ez az egész dolog magával. Nem engedhetem meg, hogy ilyen különködésekkel megzavarja a kollektívát . . . Menjen haza és vegyen ki szabadságot, amíg nem tisztázódik az ügye . . .”

Z. Kázmérban jó érzés ömlött szét. Ennyi egyhangú év után tehát most az egyszer neki is ügye van! Szinte büszkén vonult el az íróasztalok között, s a főnökének csak ennyit mondott: „Föllebbezek!”

Az utcán, az iszonyatos autódübörgés zajában eszébe jutottak riadtan bőgő gyermekei, s kissé megijedt a szótól, hiszen mi ellen is föllebbezne? Azért önérzetesen tovább ment, nem fordult vissza, hogy tisztázza főnökével a történeteket.

Otthon a felesége azzal fogadta, hogy telefonáltak a Talált Tárgyak Hivatalából, mert időközben megkerült a feje. „Indulj azonnal, talán még odaérsz zárás előtt!” – mondta parancsolóan az asszony. Z. Kázmér azonban gyűlölettel fordult el tőle, és ridegen azt mondta: „Nem érdekel. Nem megyek sehova! És vedd tudomásul, hogy undorodom tőled!”

Rávetette magát az ágyára, s mert erősen kimerítette ez a nap, gondosan eligazította párnáját, és szépen álomra hajtotta a – nyakát.

Diplomácia

A felek egy hosszú asztal két végén helyezkedtek el. Pontosan egymással szemben.

Jól jött, hogy nem volt szükségük tolmácsra. Négyszemközt maradhattak egy nagyon kiéleződött és nagyon nemzetközi helyzet megtárgyalására. Mindkettőjük részéről utolsó próbálkozás volt ez a beszélgetés: alig ezer kilométerrel odébb már szembenéztek egymással az ágyúk, páncélosok, rakéták.

A bal oldali diplomata – korábban az amáliei állami egyetem professzora – tisztában volt küldetése fontosságával. A

jobb oldali – ugyancsak nyelvész, de ő Eulália egyetemén – nemkülönben.

Szembenéztek egymással, mint odébb a fegyverek.

– Önök túlságosan messze mentek! – kezdte meglehetősen ridegen Amália küldötte. – Követeljük, hogy vonják vissza csapataikat! Legalább kétszáz kilométerrel.

– Olyan messze nem megyünk – válaszolt hasonló hangon az euláiai professzor. – Csak akkor vonulunk vissza, ha önök is... És csak annyival, mint önök...

A bal oldalon ülő diplomata az asztalra csapott:

– Ez agresszió!

– Nono! – emelte fel a hangját a másik is. – Ön fölöslegesen használ idegen szokat. Miért nem beszél inkább erőszakosságról? Megmondhatom: mert ezt Amália követte el.

Amália küldötte – gutaütésre amúgy is hajlamos, testes személy – elvesztette a fejét. Ordítva pattant föl.

– Kikérem...!

A másik – szikár alkat – látszólag megőrizte nyugalmát. Egészen halkán jegyezte meg:

– Micsoda magatartás ez? Úgy látom, ön megháborodott!

– Én? Talán ön! – lilult el az amáliai professzor reszkető feje. – Sőt megkergült, megtébolyodott...

A másik diplomata szeme megcsillant:

– Megtébolyodott? Eszement! Sőt eszeficamodott, eszeveszett, tébolyult, eszefordult...

– Eszefordult? – replikázott a másik. – Eszelős, kóbor eszű, elmebeteg, félkegyelmű, féleszű...

– Bolond, bohó, bohókás, bolyókás, hóbortos, hóborkás, bódi, bódult. – Az eulál diplomata kéjesen behunyta fél szemét. – És félbolond, rigolyás, félveder, csajbókos, nyomott...

A bal oldalit is másfajta láz tüzelte már. Lelkesen vágott közbe:

– Mulya, murugya, málé, ostoba, buta, dinka, dilis, dinnye, oktalan, oktondi, dóre, balga . . .

– És balgatag! – emelte fel ujját intón a jobb oldali. – És badar, botor, hülye, bárgyú, gárgyula, bibasz, buksi, együgyű, értetlen, fajankó, fafejű, filkó, golyhó, gyámoltalan, gyengeelméjű, hájfejű, nehézfejű, üresfejű, vízfejű, tökfejű, seggfej . . .

– Aztán fejetlen, korlátolt, korpaelméjű, hígvelejű, lökött, lüke, kába, zápeszű, tyúkeszű, mamlasz, mafla, sületlen, tökfilkó, töksi, tökkelütött, pizma, tankó.

– Tankó? – ámult el ezen a szón az eulál küldött. Szinte izlelgette a nyelvével, forgatta, elszopogatta. – Tankó? Gyönyörűséges, professzor úr!

– Bizony az – húzta ki mellkasát a másik. – Hát ehhez mit szól? Bangófejű!

– Bomlott!

– Bogaras!

– Gyogyós . . .

– Szebbnél szebbek – mondta lelkesülten az amál küldött. – Vajon hánynál tartunk már, professzor úr?

– Ki tudja? Jó lenne egyszer összeírni. Mert még temérdek akadhat . . . De ki ér rá ilyen zavaros időkben?

– Bizony, bizony – sóhajtott a gutaütésre hajlamos diplomata. – Pedig milyen gazdag nyelv is a magyar! Nagy kár, hogy nem jut rá mostanság elegendő idő.

– Nagy kár – bólogatott a másik.

Alig ezer kilométerre tőlük szembenéztek egymással a fegyverek.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A szerző legutóbbi regénye,
A közös kutya,
a gyerekek körében aratott nagy sikert.
Ez a könyve
szatirikus írásokat tartalmaz,
s a felnőttek körében lesz népszerű.
A címadó kisregény hősei
a legmodernebb griff licencének felkutatásával
kívánják megmenteni a csődtől vállalatukat.
Ez a szatirikus mese
gazdasági életünk visszásságait csipkedi meg
rendkívül szórakoztatóan.
A kötet további szatirikus-ironikus elbeszélései is
jó szórakozást nyújtanak az olvasónak.

Ára: 34,- Ft

